

ЭРҮҮЛ
МЭНДИЙН ЯАМ

MONGOLIA
ADB@30

Partnering
Developing
Innovating

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН САЛБАРЫН ХӨГЖИЛ ХӨТӨЛБӨР-5

Төслийн үр дүн,
ололт амжилт

2013 - 2021

ЭРҮҮЛ
МЭНДИЙН ЯАМ

MONGOLIA
ADB@30

Partnering
Developing
Innovating

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН САЛБАРЫН ХӨГЖИЛ ХӨТӨЛБӨР-5 ТӨСЛИЙН ҮР ДҮН, ОЛОЛТ АМЖИЛТ

2013 - 2021

УЛААНБААТАР 2021 ОН

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН САЛБАРЫН ХӨГЖИЛ ХӨТӨЛБӨР-5 ТӨСЛИЙН ҮР ДҮН, ОЛОЛТ АМЖИЛТ

2013 - 2021

Эмхэтгэсэн:

Л.Хандсүрэн (ЭМСХХ, Нэгдсэн төсөл хэрэгжүүлэх нэгжийн сургалт, олон нийтийн харилцааны мэргэжилтэн)

Хянан тохиолдуулсан:

Ш.Оюунбилэг (ЭМСХХ, Нэгдсэн төсөл хэрэгжүүлэх нэгжийн хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний мэргэжилтэн)
Р.Эрдэнэтунгалаг (ЭМСХХ-5 төслийн дэд зохицуулагч)

Эх бэлтгэсэн:

С.Мөнх-Очир (Монгол Контент ХХК-ийн дизайнер)

Талархал	7
Товчилсон үгийн жагсаалт	14

ТӨСЛИЙН ТОЙМ

ЭМСХХ-5 төслийг хэрэгжүүлэх болсон үндэслэл	19
Төслийг хэрэгжүүлэгч байгууллагууд	19
Төслийн зорилго, зорилт	19
Төсөл хэрэгжсэн эрүүл мэндийн байгууллагууд	23

ЦУСНЫ АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ

Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төвийн шинэ байр..	29
Цусны 26 салбар төвийн иж бүрэн шинэчлэл	30
Цус сэлбэлт судлалын салбарт нэвтэрсэн шинэ технологиуд	32
Засвар үйлчилгээний анхны загвар төв	36
Заавар, журмуудын шинэчлэл	38
Сургалт дахин сургалт	40
Олон улсын магадлан итгэмжлэл.....	49
Нотолгоонд тулгуурласан мэдээлэл, сургалт сурталчилгааны материалууд.....	51
Эрэлтэнд нийцсэн мэдээлэл, сургалт сурталчилгааны кампанит ажил.....	52
“Хүн амын дундах цусны донорын талаарх мэдлэг, хандлага, дадал”-ыг үнэлэх судалгаа	54

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТ

Аюултай хог хаягдлын эрх зүйн зохицуулалтын шинэчлэл	59
Аюултай хог хаягдал түр хадгалах байрууд	61
Тоног төхөөрөмжийн ханган нийлүүлэлт, нэвтрүүлсэн технологи	62
Эрүүл мэндийн ажилтны хог хаягдлын менежментийн чадавхийг сайжруулсан нь	63
Өртөлтөөс сэргийлэх мэдээлэл, сургалт сурталчилгааны контентууд	64
“Эрүүл мэндийн байгууллагын хог хаягдлын менежмент” -ын үнэлгээ	65

ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ,
ХӨГЖЛИЙН ХӨТӨЛБӨР

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ЭРҮҮЛ АХУЙ, ХАЛДВАРЫН СЭРГИЙЛЭЛТ, ХЯНАЛТ

Төвлөрсөн ариутгалын тасгуудын иж бүрэн шинэчлэл	71
Био-аюулгүй 2-р түвшинд хүрсэн иж бүрэн нян судлалын лабораториуд	74
Эрүүл мэндийн байгууллагын эрүүл ахуй, халдварын сэргийлэлт, хяналтын эрх зүйн орчин сайжирсан нь	76
ЭТҮХХ-ын тандалтын үр дүнтэй тогтолцоо	77
Эрүүл мэндийн ажилтныг халдварын эрсдлээс сэргийлэх алхамууд	79
Үйл ажиллагааны шинэ болон шинэчилсэн стандартчилсан зааврууд	80
Эрүүл ахуй, Халдварын сэргийлэлт, хяналтын сургалтууд	81
Эрүүл мэндийн ажилтнуудад зориулсан мэдээлэл, сургалт сурталчилгааны контентууд	84
“Эрүүл мэндийн ажилтны халдварын сэргийлэлт, хяналтын талаарх мэдлэг, хандлага, дадал” -ын судалгаа	87

ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ,
ХӨГЖЛИЙН ХӨТӨЛБӨР

С.Энхболд

Монгол Улсын Засгийн
газрын гишүүн,
Эрүүл мэндийн сайд

ТАЛАРХАЛ

Монгол Улсын Мянганы хөгжлийн зорилтод суурилсан Үндэсний хөгжлийн цогц бодлого, “Монгол Улсын Тогтвортой хөгжлийн Үзэл Баримтлал – 2030”, “Алсын Хараа - 2050” зэрэг стратегийн урт хугацааны хөгжлийн бодлогод “... чанартай, хүртээмжтэй, санхүүгийн эрсдэлээс хамгаалсан эрүүл мэндийн үйлчилгээг иргэдэд үзүүлэхэд чиглэсэн тогтолцооны шилжилт хийнэ” гэж заасан байдаг.

Азийн хөгжлийн банк (АХБ) бол Монгол Улсын Засгийн газрын бодлого, үйл ажиллагааг дэмжигч, хандивлагч, гол түншлэгч байгууллагуудын нэг бөгөөд 1991 оноос хойш эрүүл мэндийн салбарын шинэчлэлтийн үйл ажиллагаанд техникийн болон арга зүйн дэмжлэг туслалцаа үзүүлсээр ирсэнд эрүүл мэндийн салбарынхан төдийгүй нийт ард түмэн талархалтай байдаг. Энэхүү дэмжлэг, хамтын ажиллагааны хүрээнд өнгөрч буй 30 жилийн хугацаанд АХБ-наас нийтдээ 84.9 сая ам.долларын өртөг бүхий 5 зээлийн төсөл, 37 сая ам.долларын өртөг бүхий 7 удаагийн буцалтгүй тусламж, 10.65 сая ам.долларын өртөг бүхий 15 техник туслалцааны төслийг амжилттай хэрэгжүүлээд байна.

Азийн хөгжлийн банктай хамтран ажилласны 30 жилийн ой тохиож буй энэ онд “Эрүүл мэндийн салбарын хөгжил-5” төсөл 2013-2021 онд тавьсан зорилгоо бүрэн дүүрэн биелүүлж

дуусч байна. ЭМСХХ-5 төсөл нь “Цусны аюулгүй байдлыг бэхжүүлэх, эрүүл мэндийн байгууллагын хог хаягдлын менежментийг сайжруулах, эрүүл ахуй, халдварын сэргийлэлт, хяналтыг сайжруулах” чиглэлээр Төв болон Төрөлжсөн мэргэшлийн эмнэлэг, Бүсийн оношилгоо эмчилгээний төв, аймаг, дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг, хөдөөгийн нэгдсэн эмнэлэг зэрэг нийт 40 эрүүл мэндийн байгууллагад амжилттай хэрэгжсэн.

Төслийн хүрээнд Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төв (ЦССҮТ)-ийн шинэ барилга ашиглалтанд орж, тоног төхөөрөмжөөр бүрэн хангагдсан төдийгүй аймаг, нийслэлийн 26 цусны салбар төвүүдийг ижил стандартаар засварлаж, тоног төхөөрөмжөөр хангасан. Аюулгүй цус сэлбэлттэй холбоотой эрх зүйн баримт бичгийг шинэчлэн, батлуулж, улс орон даяар мөрдөж байна. Төслийн үр дүнд авлагагүй цусны донорын эгнээ 1,1%-д хүргэж, цусны үйлдвэрлэл, цус, цусан бүтээгдэхүүний нэр төрөл, хангамж, нөөц нэмэгдлээ. Цус сэлбэлт судлалын салбар үйл ажиллагаандаа үндэсний 3 стандартыг нутагшуулж, улмаар 2019 онд Лондон хотод төвтэй Lloyd’s Register Quality Assurance байгууллагаар олон улсад магадлан итгэмжлэгдсэн.

Эрүүл мэндийн байгууллагын халдварын сэргийлэлт, хяналтыг сайжруулах хүрээнд лавлагаа шатлалын 27 эрүүл мэндийн байгууллагын төвлөрсөн ариутгалын тасаг, 20 нян судлалын лабораторийг орчин үеийн халдварын сэргийлэлт, хяналтын зарчим, горимд нийцүүлэн агааржуулалтын систем бүхий дэд бүтцийг шинээр бий болгон засварлаж, сүүлийн үеийн шинэ тоног төхөөрөмжөөр хангах иж бүрэн шинэчлэлийг хийсэн байна. Монгол Улсад анх удаа лавлагаа шатлалын эмнэлгүүдийн нян судлалын лаборатори био-аюулгүй 2-р түвшний шаардлагад нийцдэг боллоо.

Эрүүл мэндийн байгууллагын хог хаягдлын менежментийг сайжруулах чиглэлээр 8 аймагт эмнэлгийн аюултай хог хаягдал түр хадгалах байр барьж, төсөл хэрэгжсэн эмнэлгүүдийг аюултай хог хаягдлыг ангилан ялгах, хадгалах, халдваргүйжүүлэх үйл ажиллагаанд шаардлагатай сүүлийн үеийн 17 нэрийн 2283 тоног төхөөрөмжүүдээр хангаж, ашиглалтанд оруулснаар эрүүл мэндийн байгууллагын аюултай хог хаягдлыг халдваргүйжүүлэх чадавхи 28.5 хувиар сайжирсан.

Эцэст нь дүгнэхэд төслийн үр дүнд Монгол Улсын хэмжээнд цусны аюулгүй байдал хангагдаж, цус сэлбэлт судлалын салбар болон эрүүл мэндийн байгууллагуудын ариутгал, халдваргүйтгэл олон улсын стандартад хүрч, эмнэлгүүдийн хог хаягдлын менежмент сайжирч, иргэдэд

үзүүлэх эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний чанарт бодит ахиц гарлаа.

Түүнчлэн Монгол Улсын Засгийн газар, АХБ хооронд 2020 оны тавдугаар сарын 14-ний өдөр 30 сая ам. долларын КОВИД-19-ийн яаралтай тусламжийн шинэ зээлийн гэрээ байгуулсан. Уг гэрээний хүрээнд шинэ төрлийн коронавирусээр үүсгэгдсэн цар тахлын эсрэг эрүүл мэндийн салбарын бэлэн байдал, хариу арга хэмжээ авах чадавхийг бэхжүүлэх, өндөр эрсдэлтэй өвчтөний оношлогоо эмчилгээг сайжруулахад зориулж амьсгалын аппарат, яаралтай түргэн тусламжийн багц, эмнэлгийн ажилтны хамгаалах хэрэгсэл болон УНТЭ болон УГТЭ-т эрчимт эмчилгээ, сэхээн амьдруулах, мэдрэлийн мэс заслын тусламжийн нэн шаардлагатай нийт 65 нэр төрлийн 71137 эмнэлгийн хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжүүдийг хангаж, суурилуулаад байна.

Монгол Улс төдийгүй, дэлхий нийтээрээ Ковид-19 халдварын цар тахалтай тэмцэж буй хүндхэн цаг үед халдварын сэргийлэлт, хяналтын асуудлуудыг олон улсын стандартын түвшинд хүргэх, орчин нөхцлийг бүрдүүлэхэд мэдлэг оюунаа дайчлан, чармайн оролцсон бүх оролцогчид, санхүүжүүлэгч АХБ, зохион байгуулж хэрэгжүүлсэн төслийн баг хамт олон, төсөлд хамрагдсан, төслийн үр шимийг хүртэж буй эрүүл мэндийн салбарын ажилтнууд, ард иргэддээ талархал дэвшүүлье.

Сайн бүхэн дэлгэрэх болтугай.

ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ,
ХӨГЖЛИЙН ХӨТӨЛБӨР

**Павит
Рамачандран**

*Монгол Улс дахь Азийн
Хөгжлийн Банкны
Суурин төлөөлөгч*

ТАЛАРХАЛ

Азийн Хөгжлийн Банк сүүлийн 30 жилийн турш Монгол Улсын хөгжлийн гэрч болж, хамтран ажиллаж байгаадаа баяртай байдаг. Энэ хугацаанд бид нийт 3.3 тэрбум ам.долларын зээл, буцалтгүй тусламжийг Монгол Улсын тогтвортой, хүртээмжтэй хөгжлийг дэмжихэд зориулж эрүүл мэнд, боловсрол, зам тээвэр, хөдөө аж ахуй, эрчим хүч, хот байгуулалт, санхүү, төрийн салбарын удирдлага, бүсийн хамтын ажиллагаа зэрэг олон салбарт олгоод байна.

Иргэдэд чанартай эрүүл мэндийн үйлчилгээ хүргэхэд Засгийн газарт дэмжлэг үзүүлэх нь хамтран ажилласан 30 жилийн хугацаанд АХБ-ны үйл ажиллагааны тэргүүлэх чиглэл байсаар ирсэн.

Эрүүл мэндийн хөгжил хөтөлбөр-5 бол АХБ-наас эрүүл мэндийн салбарт төдийгүй Монгол Улсад хэрэгжүүлсэн үлгэр жишээ, сайн төслүүдийн нэг мөн. Энэхүү төсөл маш амжилттай хэрэгжиж, тавьсан зорилтууддаа хүрсэнд бид баяртай байна.

Энэ төслийн хүрээнд Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төвийг олон улсын стандартад нийцүүлэн шинэчлэн байгуулж, цус, цусан бүтээгдэхүүн бэлтгэх орчин үеийн шинэлэг технологийг нэвтрүүлж, орон даяар 26 цусны салбар төвийг

өргөтгөн сайжруулснаар улсын хэмжээнд цусны аюулгүй байдал, тогтолцоог бэхжүүлэхэд чухал хувь нэмэр оруулсан.

Төслийн хоёр дахь зорилт болох эмнэлгийн хог хаягдлын зохицуулалтыг шинэчлэн сайжруулах ажлын хүрээнд эмнэлгийн хог хаягдал түр хадгалах байрыг найман эмнэлгийн дэргэд барьж байгуулан, 21 аймгийн эмнэлгийг хог хаягдлын тоног төхөөрөмжөөр хангасан.

Төслийн гурав дахь зорилтын хүрээнд 20 эмнэлгийн нян судлалын лабораторийг засаж тохижуулан, эмнэлгийн орчин дахь халдварын эрсдэлийг үнэлдэг, тархалтыг хянадаг тогтолцоог бүрдүүлээ. Төвлөрсөн ариутгалын тасгийн байр, тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх ажлыг улсын хэмжээний лавлагаа шатлалын 27 эмнэлэг, эрүүл мэндийн төвд, мөн 2020 оны 5 сараас КОВИД-19 цар тахлын яаралтай тусламжийн шинэ зээлийн гэрээний хүрээнд нэмж 7 аймгийн нэгдсэн эмнэлгүүдэд хийснээр эмнэлгийн эрүүл ахуй, халдварын сэргийлэлт, хяналтыг сайжруулахад түлхэц үзүүлсэн.

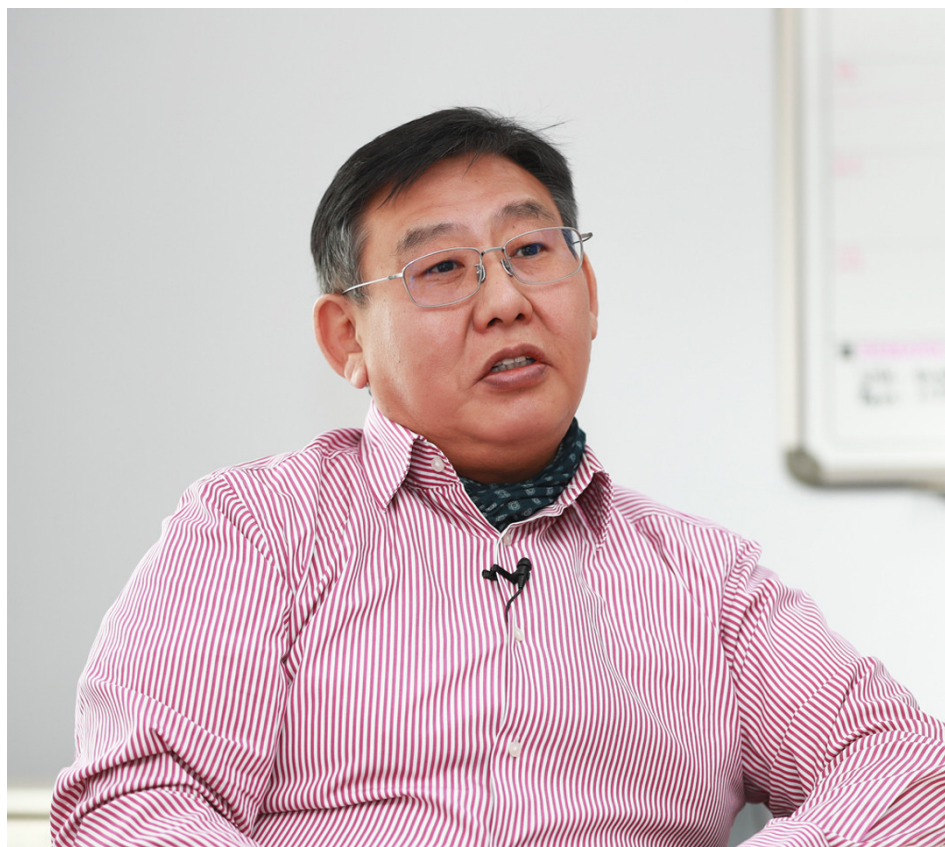
Түүнчлэн төслийн үлдэгдэл хөрөнгийг дахин хуваарилах замаар КОВИД-19 цар тахлын эсрэг шуурхай авч хэрэгжүүлсэн үйл ажиллагаа, үүнд эрчимт эмчилгээний болон яаралтай тусламжийн нэн шаардлагатай тоног төхөөрөмжүүд болон хувийн хамгаалах хэрэгслийг олгосон нь цагаа олсон, нэн чухал үр дүнтэй ажил байсныг тэмдэглэмээр байна.

Энэхүү төсөл маань Монгол Улсын Засгийн газар, Эрүүл мэндийн яам, төслийг хамтран хэрэгжүүлсэн бүх байгууллага, эмнэлгүүдийн удирдлага болон эмч мэргэжилтнүүд, төслийн багийн уйгагүй зүтгэл, нягт хамтын ажиллагааны үр дүнд амжилттай хэрэгжиж дууслаа. Бид төслийн үр дүнд сэтгэл хангалуун байна.

ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ,
ХӨГЖЛИЙН ХӨТӨЛБӨР

А.Мөнхтайван

*ЭМСХХ Нэгдсэн төсөл
хэрэгжүүлэх нэгжийн
Төслийн зохицуулагч,
Анагаах ухааны доктор*

ТАЛАРХАЛ

Эрүүл мэндийн салбарын хөгжил хөтөлбөр-5 төсөл Монгол Улсын иргэдэд эмнэлгийн хүртээмжтэй, чанартай, аюулгүй тусламжийг үзүүлэхэд томоохон өөрчлөлт, ахиц дэвшлийг авчирсан чухал ач холбогдолтой төсөл болж хэрэгжиж дууслаа.

Азийн хөгжлийн банк Монгол Улсын эрүүл мэндийн салбарт тулгамдаж буй асуудлуудыг нарийвчлан судалж, цогцоор нь шийдвэрлэх үйл ажиллагаанд томоохон хөрөнгө оруулалтуудыг үе шаттай хийж ирсэн бөгөөд санхүүжилтийн хэмжээ жил бүр өссөөр байна. Энэ нь Эрүүл мэндийн яам болон хэрэгжүүлэгч байгууллагууд өмнөх төслүүдээ амжилттай хэрэгжүүлж, түүний үр дүнд иргэдэд үзүүлэх эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний чанарт дэвшил гарч байгаагийн тод илрэл, үр дүн гэж дүгнэж байна. Эрүүл мэндийн салбарын томоохон 3 асуудлыг сонгон авч, тавьсан зорилго, зорилтоо бүрэн хангасан ЭМСХХ-5 төсөл олон байгууллага, хамт олон, хувь хүмүүсийн найман жилийн нөр их хамтын хөдөлмөр, шаргуу хичээл зүтгэлийн үр шим билээ.

ЭМСХХ-4, 5 төслүүд нь 2019 оны тавдугаар сард Монголд АХБ-ны санхүүжилттэй хэрэгжиж байгаа төслүүдээс “Шилдэг төсөл”-өөр шалгарсан юм.

Энэ бүхнийг хамтдаа хийж, бүтээж чадсан байгууллага, хүмүүст талархал илэрхийлье. Монгол Улсын эрүүл мэндийн салбарын өөрчлөлт шинэчлэлийг чиглүүлж удирдсан, бодлогын дэмжлэг үзүүлсэн үе үеийн засгийн газрын гишүүн, Эрүүл мэндийн болон Сангийн сайд, Төрийн нарийн бичгийн дарга нар, яамдын газар, хэлтсийн дарга, мэргэжилтнүүд, Эрүүл мэндийн яамны Эрүүл мэндийн даатгалын хэлтсийн дарга, ЭМСХХ-4,5 төслийн захирал Т.Бямбасүрэн, салбарын өөрчлөлт шинэчлэлийг хурдасгахад сэтгэл зүтгэл, хувь нэмрээ оруулж буй АХБ-ны Монгол Улс дахь үе үеийн суурин төлөөлөгч, ажилтнууд болон нийгмийн асуудал хариуцсан ахлах мэргэжилтэн Ж.Алтантуяа, төслийн өдөр тутмын үйл ажиллагааг гүйцэтгэсэн ЭМСХХ-5 төслийн хамт олондоо, хэрэгжүүлэгч байгууллагууд болох ЦССҮТ, ХӨСҮТ болон төсөл хэрэгжсэн аймаг, нийслэлийн лавлагаа шатлалын эмнэлгүүдийн удирдлага, мэргэжилтэн, ажилтнууд, төслийн гүйцэтгэгч болон зөвлөх байгууллага, хувь хүмүүст гүн талархлаа илэрхийлж байна.

Та бүхний идэвхтэй дэмжлэг, оролцоогүйгээр энэ төсөл амжилттай хэрэгжихэд хүнд байсан бөгөөд энэ төсөл бол бидний багийн ажил, нэг зорилгын төлөө зүтгэсэн он жилүүдийн үр дүн, амжилт билээ.

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ЖАГСААЛТ

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН
САЛБАРЫН ХӨГЖИЛ
ХӨТӨЛБӨР-5 ТӨСӨЛ

АХБ	Азийн хөгжлийн банк
АШУУИС	Анагаахын шинжлэх ухааны үндэсний их сургууль
АӨСҮТ	Арьсны өвчин судлалын үндэсний төв
ЗӨСҮТ	Зоонозын өвчин судлалын үндэсний төв
СЭТҮТ	Сэтгэцийн эрүүл мэндийн үндэсний төв
ШУТИС	Шинжлэх ухаан технологийн их сургууль
НЯТТ	Нийслэлийн яаралтай түргэн тусламж
БОЭТ	Бүсийн оношилгоо, эмчилгээний төв
ГССҮТ	Гэмтэл согог судлалын үндэсний төв
ДЭМБ	Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллага
КОУЭМН	Канадын олон улсын эрүүл мэндийн нийгэмлэг
МДХ	Мэдлэг, дадал, хандлага
МСС	Мэдээлэл сургалт сурталчилгаа
МХЕГ	Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газар
МУЗН	Монголын улаан загалмай нийгэмлэг
МҮОНТ	Монголын үндэсний олон нийтийн телевиз
МТСА	Метициллинд тэсвэржсэн стафилакоккус аурус
НЭМҮТ	Нийгмийн эрүүл мэндийн үндэсний төв
НТХН	Нэгдсэн төсөл хэрэгжүүлэх нэгж
НҮБ	Нэгдсэн үндэстний байгууллага
СДАЦД	Сайн дурын авлагагүй цусны донор
ТХН	Төсөл хэрэгжүүлэх нэгж
УГТЭ	Улсын гуравдугаар төв эмнэлэг
УНТЭ	Улсын нэгдүгээр төв эмнэлэг
УХТЭ	Улсын хоёрдугаар төв эмнэлэг
УЗН	Улаан загалмай нийгэмлэг
ХДХВ	Хүний дархлал хомстлын вирус
ХӨСҮТ	Халдварт өвчин судлалын үндэсний төв
ХДХВ/ДОХ	Хүний дархлал хомсдлын вирус/ дархлалын олдмол хомсдол
ХСҮТ	Хавдар судлалын үндэсний төв
ЦССҮТ	Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төв
ТУХ	Төслийн удирдах хороо
ЭМБХХ	Эрүүл мэндийн байгууллагын хог хаягдал
ЭМСХХ	Эрүүл мэндийн салбарын хөгжил хөтөлбөр
ЭМТ	Эрүүл мэндийн төв
ЭМБХХМ	Эрүүл мэндийн байгууллагын хог хаягдлын менежмент
ЭХЭМҮТ	Эх хүүхдийн эрүүл мэндийн үндэсний төв
ЭТҮХХ	Эмнэлгийн тусламж үйлчилгээтэй холбоотой халдвар

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН
САЛБАРЫН ХӨГЖИЛ
ХӨТӨЛБӨР-5

ТӨСЛИЙН ТОЙМ

ТӨСЛИЙН ТОЙМ

Ж.Алтантуяа

Монгол Улс дахь Азийн
Хөгжлийн Банкны
Суурин төлөөлөгчийн
газрын Нийгмийн
салбар хариуцсан ахлах
мэргэжилтэн, Анагаах
ухааны доктор

Азийн Хөгжлийн Банк нь Монгол Улсын Засгийн газрын хийж буй ажлыг дэмжих зорилгоор төслүүдээ хэрэгжүүлдэг. Тухайн үед ямар асуудал илүүтэй тулгамдаж байна түүнийг шийдэхэд төсөл чиглэгддэг юм. Эрүүл мэндийн салбар хөгжил хөтөлбөр-5 төслөөр бид тусламж үйлчилгээний чанар аюулгүй байдлыг хангах зорилго тавьсан.

Бид төслүүдээ аль болох цогц байхыг чухалчилдаг. Зөвхөн барилга барих эсхүл тоног төхөөрөмж нийлүүлэх бус харин тухайн асуудлыг цогцоор нь шийдэхийн төлөө шаардлагатай бодлого, хууль дүрмийг сайжруулахаас эхлээд хүний нөөцийн сургалт, мэдээллийн тогтолцоо гэх мэт зөөлөн дэд бүтцийг хамтад нь бүрдүүлэхийг зорьдог.

Төслийн хүрээнд нэвтрүүлсэн дэвшилүүдийг төсөл дууссаны дараа ч тогтвортой үргэлжлүүлэх нь чухал. Жишээ нь, төслийн хүрээнд эмнэлгүүдэд нэвтрүүлсэн халдвар хамгааллын шинэ журмууд, эмнэлгээс шалтгаалах халдварыг идэвхитэй илрүүлэх тандалтын тогтолцоог цаашид тогтвортой хэрэгжүүлэх, эрүүл мэндийн байгууллагын ажилтнуудыг тогтмол сургалтад хамруулах зэргээр ЭМСХХ-5 төслийн үр дүнд бий болсон сайн тогтолцоог энэ хэвээр нь үргэлжлүүлэхэд төсөлд хамрагдсан эмнэлгүүд санаачилгатай ажиллах шаардлагатай.

ТӨСЛИЙН ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН
САЛБАРЫН ХӨГЖИЛ
ХӨТӨЛБӨР-5 ТӨСӨЛ

ТӨСЛИЙН НЭР, ДУГААР Эрүүл мэндийн салбарын хөгжил хөтөлбөр – 5 (MON 45009)	ЗЭЭЛИЙН ДУГААР 2963-MON (SF)	САНХҮҮЖҮҮЛЭГЧ БАЙГУУЛЛАГА Азийн Хөгжлийн Банк, Монгол Улсын Засгийн газар
ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ БАЙГУУЛЛАГА Эрүүл Мэндийн Яам, Цус Сэлбэлт Судлалын Үндэсний Төв, Халдварт Өвчин Судлалын Үндэсний Төв	ХЭРЭГЖИЛТИЙН ХУВЬ 100%	
ТӨСӨЛ ЭХЭЛСЭН ОГНОО 2013-06-14	ТӨСӨЛ ДУУССАН ОГНОО 2021-02-28	НИЙТ ТӨСӨВТ ӨРТӨГ 38,190,000 ам.доллар <ul style="list-style-type: none">АХБ-ны хөнгөлөлттэй зээл 30 сая ам.долларМонгол Улсын Засгийн газар 7,71 сая ам.долларДЭМБ 480 мянган ам. доллар

ЭМСХХ-5 ТӨСЛИЙН ЗАРЦУУЛАЛТ

(Төслийн бүрэлдэхүүн тус бүрээр)

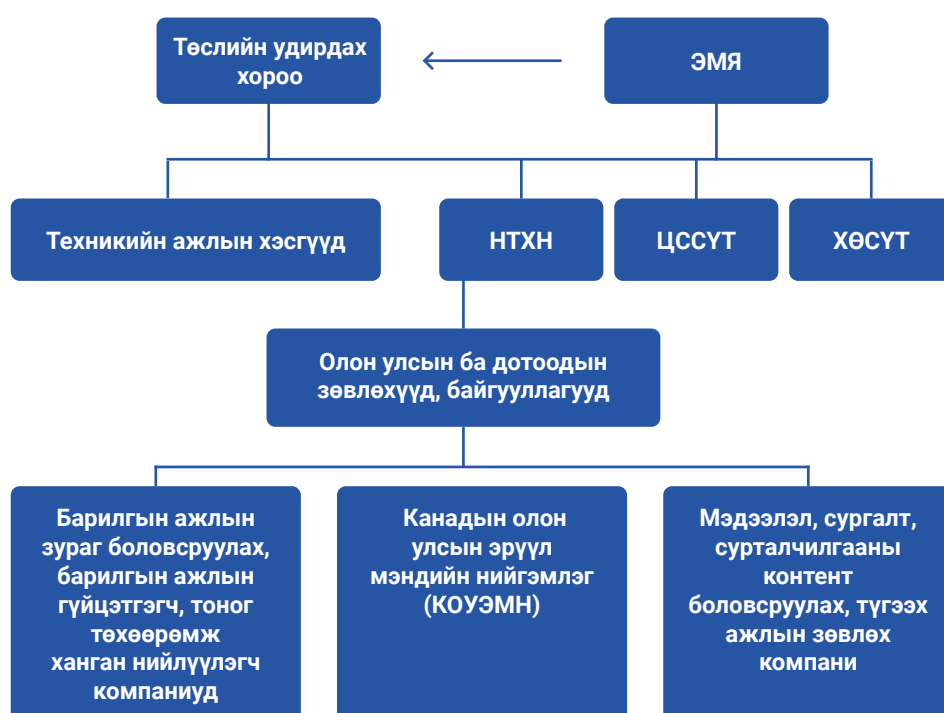
ЭМСХХ-5 ТӨСЛИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БОЛСОН ҮНДЭСЛЭЛ

Эрүүл мэнд, боловсролын салбарт хийсэн хөрөнгө оруулалт иргэдийн өдөр тутмын амьдралд шууд нөлөөлдөг тул аливаа улсын хүний хөгжлийн индексийн чухал үзүүлэлт болдог. Манай улс эрүүл мэндийн салбартаа оруулж буй хөрөнгө оруулалт хангалтгүй хэвээр байгаа тул Дэлхийн банк, АХБ зэрэг олон улсын байгууллагын дэмжлэгээр төсөл хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлж байна.

Монгол Улсын эрүүл мэндийн салбарын тогтолцоог өөрчлөн шинэчлэх үйл ажиллагаанд АХБ 1993 оноос хойш санхүү, техникийн болон арга зүйн дэмжлэг үзүүлж ирсэн. Өрх, сумын эмнэлгийг байгуулах, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ, санхүүжилтийг сайжруулах, эмийн аюулгүй байдлыг хангах, эрүүл мэндийн даатгал, эрүүл мэндийн мэдээллийн технологи, хүний нөөцийг хөгжүүлэх, төр хувийн хэвшлийн түншлэлийг сайжруулах зэрэг олон чиглэлээр нийт 43 орчим төсөл хөтөлбөрүүдийг амжилттай хэрэгжүүлсэн.

Өвчтөн, эрүүл мэндийн ажилтнуудын халдвар авах эрсдлийг бууруулахын тулд эрүүл мэндийн байгууллагын халдварын сэргийлэлт, хяналт, аюулгүй цус сэлбэлт, аюултай хог хаягдлын менежментийг сайжруулах шаардлага нь ЭМСХХ-5 төслийг хэрэгжүүлэх үндэслэл болсон.

ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ БАЙГУУЛЛАГУУД

ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ,
ХӨГЖЛИЙН ХӨТӨЛБӨР

ТӨСЛИЙН ЗОРИЛГО

Эмнэлгээр үйлчлүүлэгч өвчтөнүүд, тэнд ажилладаг эрүүл мэндийн ажилтнуудын аюулгүй байдлыг сайжруулах

ТӨСЛИЙН ЗОРИЛТ

1. Цусны аюулгүй байдлыг бэхжүүлэх
2. Эрүүл мэндийн байгууллагын хог хаягдлын менежментийг сайжруулах
3. Эрүүл мэндийн байгууллагын эрүүл ахуй, халдварын сэргийлэлт, хяналтыг бэхжүүлэх зорилтууд дэвшүүлсэн юм.

ТӨСЛИЙН УДИРДАХ ХОРОО

Эрүүл мэндийн яамны Төрийн нарийн бичгийн даргаар ахлуулсан төслийн удирдах хороонд Сангийн яам, Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газар, Байгаль орчин аялал жуулчлалын яам зэрэг төрийн захиргааны байгууллагууд, төсөл хэрэгжүүлэгч байгууллагуудын удирдлагын төлөөллөөс бүрддэг.

Төслийн удирдах хороо нь төслийг бодлогын түвшинд удирдах, үйл ажиллагааг чиглүүлэх, жилийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг батлах, хэрэгжилтийг дүгнэх, төслийн хүрээнд гарсан үр дүнг хэлэлцэн хүлээж авах, төслийн үйл ажиллагаа Засгийн газар болон АХБ-ны бодлого, төлөвлөлтийн дагуу хэрэгжиж байгаад хяналт тавьж ажилласан.

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЯАМ

Эрүүл мэндийн яам төслийн хэрэгжилтийг зээлийн гэрээнд заасны дагуу Сангийн яам, АХБ-тай бодлогын түвшинд төслийн бүх үйл ажиллагааг удирдан чиглүүлж, уялдуулах үүрэг хүлээж ажилласан. Төслийн бүрэлдэхүүн тус бүрийг хариуцсан газрын даргыг томилж, техникийн ажлын хэсгийг зохион байгуулж, ахлуулсан.

Техникийн ажлын хэсэг нь төслийн хүрээнд боловсруулсан эрх зүйн баримт бичгүүд, сургалтын модулиуд, судалгааны аргачлалууд, тайлан, мэдээ, сургалт сурталчилгааны материалууд, гарын авлагууд зэрэг үр дүнгийн баримт бичгүүдийг хэлэлцэх, мэргэжил арга зүйн зөвлөмж өгч сайжруулах, батлах үйл ажиллагааг амжилттай хэрэгжүүлэн ажилласан. Түүнчлэн ЭМЯ төслийн хүрээнд хийгдсэн бүх барилга, тоног төхөөрөмж, зөвлөх үйлчилгээний худалдан авалтыг удирдан зохион байгуулсан.

ЦУС СЭЛБЭЛТ СУДЛАЛЫН ҮНДЭСНИЙ ТӨВ, ХАЛДВАРТ ӨВЧИН СУДЛАЛЫН ҮНДЭСНИЙ ТӨВ

Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төв (ЦССҮТ)-ийн Цусны аюулгүй байдлыг бэхжүүлэх, Халдварт өвчин судлалын үндэсний төв (ХӨСҮТ) төслийн хог хаягдлын менежментийг сайжруулах, халдварын сэргийлэлт, хяналтыг бэхжүүлэх зорилтыг хэрэгжүүлэхэд төслийн зөвлөх байгууллагуудад мэргэжил, арга зүйн дэмжлэг үзүүлж ажилласан.

НЭГДСЭН ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ НЭГЖ

Нэгдсэн төсөл хэрэгжүүлэгч нэгж (НТХН) Эрүүл мэндийн яамны удирдлага дор төслийн өдөр тутмын үйл ажиллагааг хэрэгжүүлж, явц гүйцэтгэлд хяналт тавьж ажиллав.

Эрүүл мэндийн яам, Сангийн яам, Азийн хөгжлийн банкыг төслийн хэрэгжилтийн мэдээллээр тогтмол хангах, тайлангууд, аудитлагдсан санхүүгийн тайланг хүргүүлэх, төслийн үр дүнг чанартай бөгөөд цаг хугацаанд нь гаргахад холбогдох төрийн захиргааны байгууллагууд, хэрэгжүүлэгч байгууллагууд, зөвлөх байгууллагууд, гүйцэтгэгч болон ханган нийлүүлэгч компаниуд зэрэг бүх талуудын уялдаа холбоог ханган ажилласан. Төслийн хүрээнд гарсан үр дүнгийн эцсийн бүтээгдэхүүнийг Эрүүл мэндийн яаманд хүлээлгэн өгсөн.

ТӨСЛИЙН ЗӨВЛӨХ БАЙГУУЛЛАГУУД

Канадын олон улсын эрүүл мэндийн нийгэмлэг

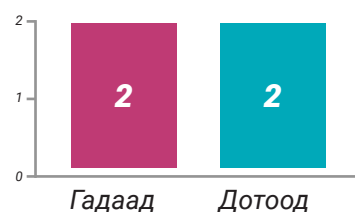
Канадын олон улсын эрүүл мэндийн нийгэмлэг (КОУЭМН) өрсөлдөөнт сонгон шалгаруулалтын журмаар сонгогдож, 2014-2019 онуудад ЭМСХХ-5 төслийн зөвлөх байгууллагаар ажилласан.

Зөвлөх үйлчилгээний ажлууд

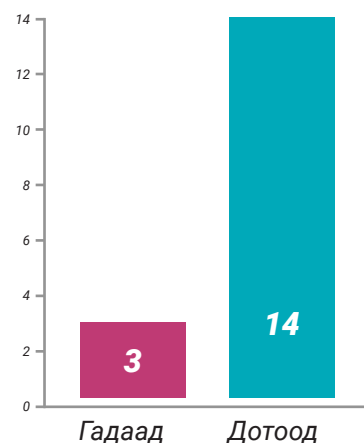
- Цус сэлбэлт судлалын салбарын чанарын удирдлагын тогтолцоог сайжруулж, ЦССҮТ-ийг олон улсын магадлан итгэмжлэл авахад бэлтгэх;

ТӨСЛИЙН ТОЙМ

ЗӨВЛӨХ БАЙГУУЛЛАГУУД

ХУВЬ ЗӨВЛӨХ

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН
САЛБАРЫН ХӨГЖИЛ
ХӨТӨЛБӨР-5 ТӨСӨЛ

- Цус сэлбэлт судлалын салбарт ашиглах чанарын удирдлагын гарын авлага боловсруулах, бодлогын баримт бичиг, заавар, удирдамж, стандарт ажиллагааны аргачлалыг боловсруулах;
- Төгсөлтийн өмнөх болон төгсөлтийн дараах сургалтын хөтөлбөрийг сайжруулах;
- Сургалт явуулах, сургагч багш бэлтгэх болон ажлын байранд заавар зөвлөгөө өгөх замаар чадавх бэхжүүлэх;
- Төсөлд хамрагдсан бүх эмнэлгийн цусны салбар төв, төвлөрсөн ариутгалын тасаг, нян судлалын лабораторид шаардагдах тоног төхөөрөмжийн жагсаалт гаргах;
- Төсөлд хамрагдсан эмнэлгүүдийн цусны салбар төв, төвлөрсөн ариутгалын тасаг, нян судлалын лабораторийн барилгын засварын зураг төслийг боловсруулахад туслалцаа үзүүлэх;

Барилгын ажлын зураг боловсруулах, барилгын ажлын гүйцэтгэгч, тоног төхөөрөмж ханган нийлүүлэгч компаниуд

“Татах хүч”, “Ньюкон” зэрэг хязгаарлагдмал хариуцлагатай компаниуд эрүүл мэндийн байгууллагын аюултай хог хаягдлыг түр хадгалах байрны барилга угсралт, нян судлалын лаборатори, төвлөрсөн ариутгалын тасгуудын барилгын засварын ажлын зургийг тасаг нэгжийн үйл ажиллагаа, эрүүл ахуй, халдварын сэргийлэлтийн үндэсний болон олон улсын стандарт, орчин үеийн шаардлагад нийцүүлэн боловсруулж, магадлалаар баталгаажуулах ажлыг гүйцэтгэсэн. Мөн барилгын явцад зохиогчийн хяналтыг амжилттай гүйцэтгэв.

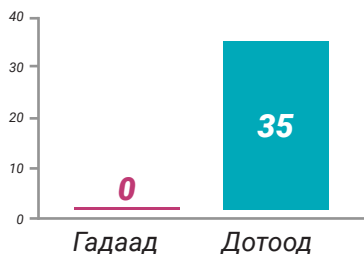
ЭМСХХ-5 төслийн хүрээнд ЦССҮТ болон 8 аймгийн БОЭТ, нэгдсэн эмнэлгийн дэргэд эрүүл мэндийн байгууллагын аюултай хог хаягдлыг түр хадгалах байр, нийт 9 барилгыг шинээр барьж, тоноглогсон. Мөн цусны 26 салбар төв, 19 эрүүл мэндийн байгууллагын нян судлалын лаборатори, 27 эрүүл мэндийн байгууллагын төвлөрсөн ариутгалын тасгууд, нийт 72 тасгийн барилгын иж бүрэн засварыг хийж, орчин үеийн тоног төхөөрөмжөөр хангасан. Эдгээр ажлыг барилга угсралтын 35, тоног төхөөрөмж ханган нийлүүлэгч 27 компани гүйцэтгэсэн байна.

Мөн Ковид-19 цар тахлын яаралтай тусламжийн нэмэлт төслийн хүрээнд нэмж 7 аймгийн нэгдсэн эмнэлгийн төвлөрсөн ариутгалын тасгийн барилгын засвар хийх, тоног төхөөрөмжөөр хангах ажлыг гүйцэтгэж байна.

Мэдээлэл, сургалт, сурталчилгааны контент боловсруулах, түгээх ажлын зөвлөх компани

“Монгол контент” ХХК нь ЦССҮТ-тэй хамтран сайн

**БАРИЛГЫН АЖЛЫН
ГҮЙЦЭТГЭГЧ
КОМПАНИУД**

**ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ
ХАНГАН НИЙЛҮҮЛЭГЧ
КОМПАНИУД**

дурын, авлагагүй донорын эгнээг өргөжүүлэх, олон нийтэд доноруудын талаар мэдээлэл түгээх кампанит ажлыг өргөн хүрээнд зохион байгуулсан.

Халдварын сэргийлэлт, хяналтын талаарх эрүүл мэндийн ажилтнуудын мэдлэг, хандлага, дадал сайжруулах мэдээлэл, сургалт сурталчилгааны контентуудыг ХӨСҮТ-тэй хамтран боловсруулах ажлыг хийсэн.

ТӨСЛИЙН ТОЙМ

ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖСЭН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН БАЙГУУЛЛАГУУД

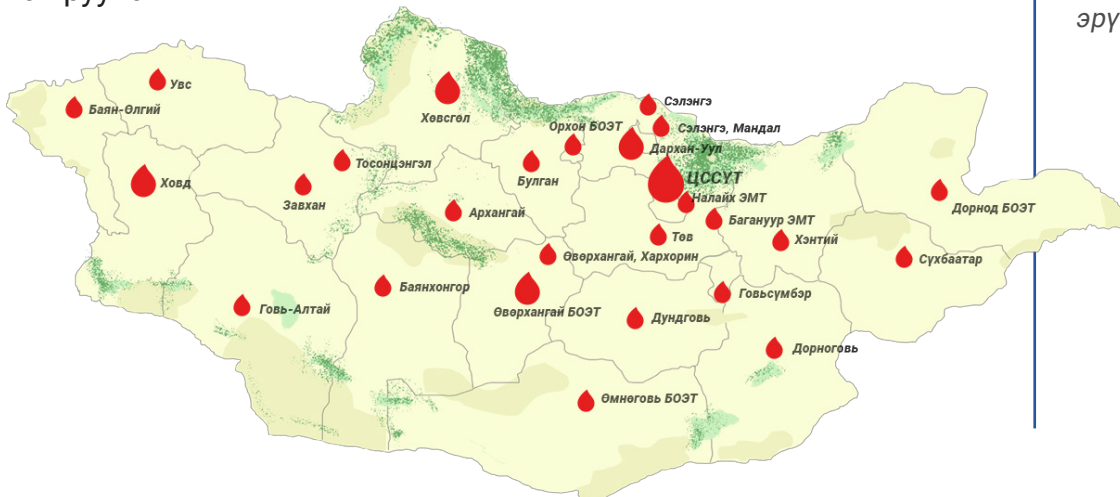
ЭМСХХ-5 төсөл орон даяар хэрэгжсэн юм. Аймаг, нийслэлийн лавлагаа шатлалын 40 эрүүл мэндийн байгууллагад цусны аюулгүй байдлыг бэхжүүлэх, хог хаягдлын менежментийг сайжруулах, эрүүл ахуй, халдварын сэргийлэлт, хяналтыг бэхжүүлэх 3 үндсэн зорилтыг амжилттай хэрэгжүүллээ. Цусны салбар төв, эрүүл мэндийн байгууллагын аюултай хог хаягдлыг түр хадгалах байр, нян судлалын лаборатори, төвлөрсөн ариутгалын тасгуудын нийт 82 тасгийг иж бүрэн шинэчлэл хийв.

ЗОРИЛТ 1: ЦУСНЫ АЮУЛГҮЙ БАЙДЛЫГ БЭХЖҮҮЛЭХ

ЦССҮТ болон аймаг, нийслэлийн 26 лавлагаа шатлалын эрүүл мэндийн байгууллагын цусны салбар төвүүдэд цусны аюулгүй байдлыг бэхжүүлэх үйл ажиллагаа хэрэгжсэн юм.

ЦССҮТ, Улаанбаатар хотын Налайх, Багануур дүүргийн эрүүл мэндийн төв, 21 аймгийн Бүсийн оношилгоо, эмчилгээний төвүүд, нэгдсэн эмнэлгүүд, Өвөрхангай аймгийн Хархорин, Завхан аймгийн Тосонцэнгэл, Сэлэнгэ аймгийн Мандал сумын хөдөөгийн нэгдсэн эмнэлэг тус тус хамрагдав. Эдгээр эрүүл мэндийн байгууллагуудад олон улсын жишгээр цусны салбар төвийн дэд бүтцийг шинэчилж, орчин үеийн тоног төхөөрөмжөөр бүрэн ханган, эмч ажилтнуудыг сургалтад хамруулав.

Цусны аюулгүй байдлыг бэхжүүлэх зорилт хэрэгжсэн эрүүл мэндийн байгууллагууд

- ЦССҮТ
- Загвар цусны салбар төв
- Цусны салбар төв

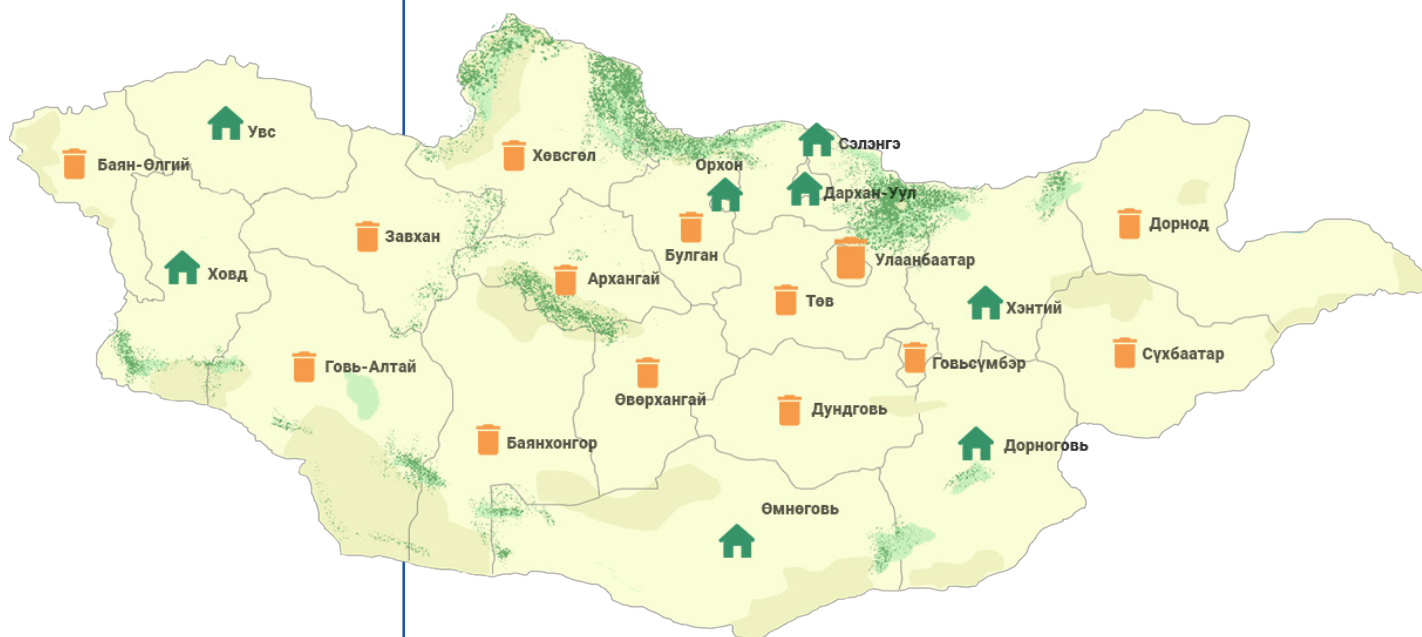

ЗОРИЛТ 2: ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙГ САЙЖРУУЛАХ

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН
САЛБАРЫН ХӨГЖИЛ
ХӨТӨЛБӨР-5 ТӨСӨЛ

Эрүүл мэндийн байгууллагын хог хаягдлын менежментийг сайжруулах үйл ажиллагааг Улаанбаатар хотын УНТЭ, УХТЭ, УГТЭ, ХӨСҮТ, Баянгол, Баянзүрх, Чингэлтэй, Сүхбаатар, Хан-уул, Налайх, Багануур, Багахангай дүүргийн эрүүл мэндийн төвүүд, Ховд, Өмнөговь, Орхон аймгийн БОЭТ, Булган, Дархан-Уул, Увс, Хэнтий, Дорноговь, Сэлэнгэ аймгийн нэгдсэн эмнэлэг зэрэг аймаг, нийслэлийн нийт 21 лавлагаа шатлалын эрүүл мэндийн байгууллагуудыг хамруулж хэрэгжүүлэв.

Эрүүл мэндийн байгууллагын хог хаягдлын менежментийг сайжруулах зорилт хэрэгжсэн эрүүл мэндийн байгууллагууд

Эрүүл мэндийн байгууллагын аюултай хог хаягдлыг түр хадгалах байрыг шинээр барьж, тоног төхөөрөмжөөр хангасан

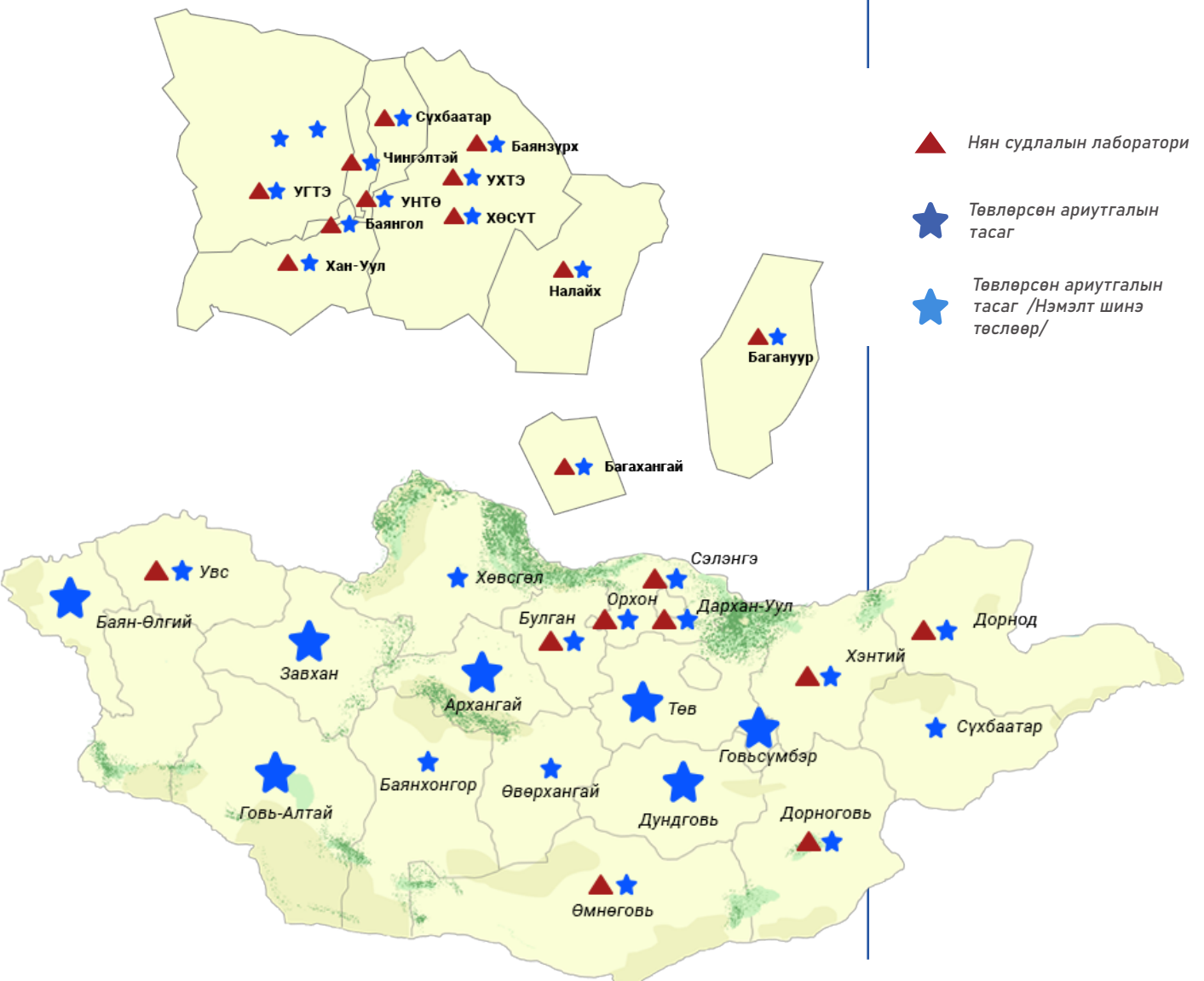
Тоног төхөөрөмж, хэрэгслээр хангаж, сургалт зохион байгуулсан

ЗОРИЛТ 3: ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ХАЛДВАРЫН СЭРГИЙЛЭЛТ, ХЯНАЛТЫГ БЭХЖҮҮЛЭХ

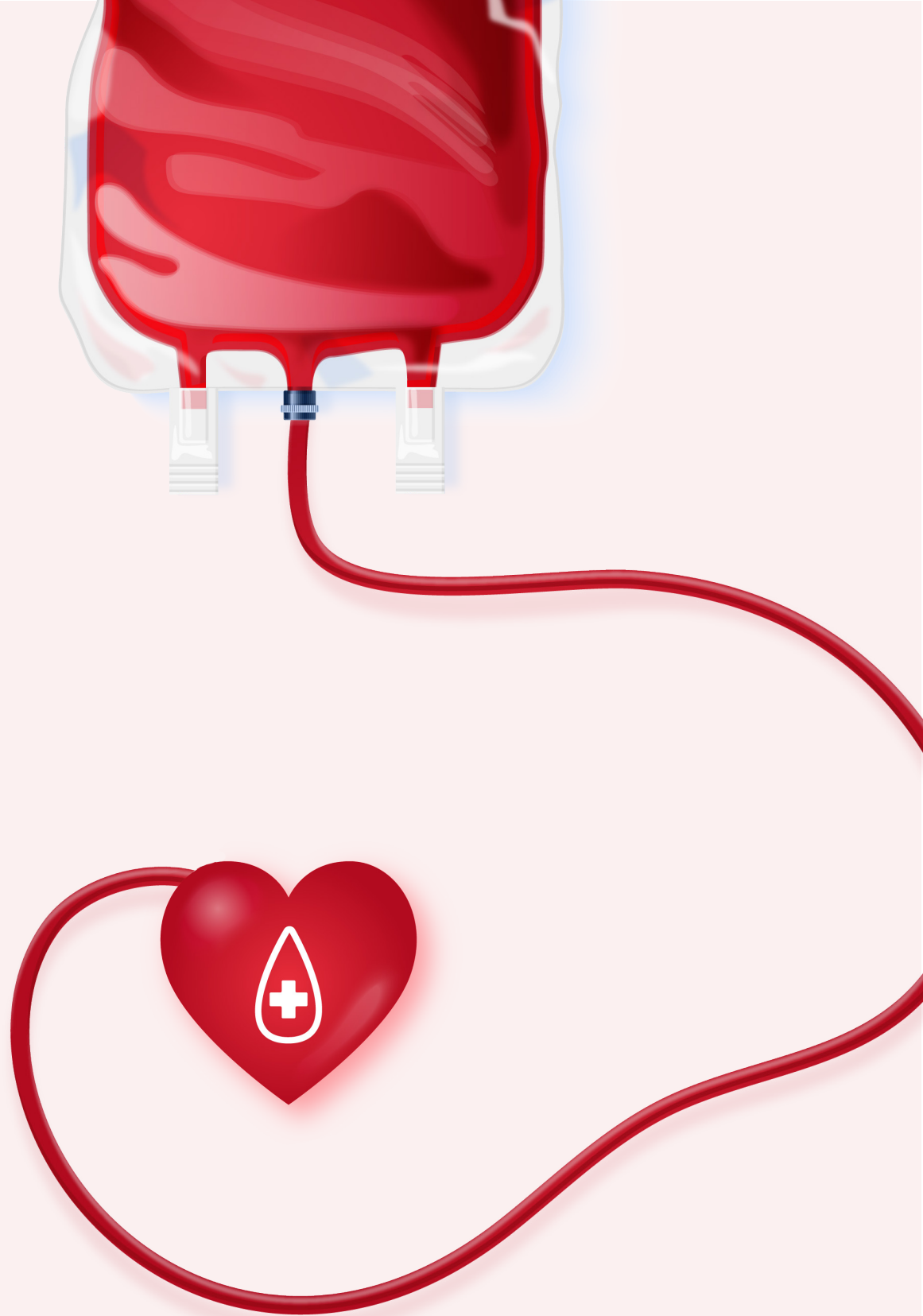
Эрүүл мэндийн байгууллагын халдварын сэргийлэлт, хяналтыг бэхжүүлэх зорилтын хүрээнд аймаг, нийслэлийн лавлагаашатлалын 27 эрүүл мэндийн байгууллагад хэрэгжсэн. Үүнээс аймаг, нийслэлийн лавлагаа шатлалын 20 эрүүл мэндийн байгууллагад нян судлалын лабораторийн, 27 эрүүл мэндийн байгууллагад төвлөрсөн ариутгалын тасгуудын дэд бүтцийг шинэчлэх, тоног төхөөрөмжөөр хангах, хүний нөөцийг чадавхижуулах ажлуудыг хийсэн.

КОВИД-19 цар тахлын яаралтай тусламжийн нэмэлт төслийн хүрээнд нэмж 7 аймгийн нэгдсэн эмнэлгийн төвлөрсөн ариутгалын тасгийг засварлан, тоног төхөөрөмжөөр хангах ажлыг хийж байна.

ЭМБ-ын халдварын сэргийлэлт, хяналтыг сайжруулах зорилт хэрэгжсэн эрүүл мэндийн байгууллагууд

ТӨСЛИЙН ТОЙМ

ЦУСНЫ АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ

Н. Эрдэнэбаяр

ЦССҮТ-ийн Ерөнхий захирал,
Анагаах ухааны доктор

ЭМСХХ-5 төсөл хэрэгжсэнээр манай улсын цусны салбарт үсрэнгүй өөрчлөлт бий болсон. ЦССҮТ, орон нутагт байгаа 26 цусны салбар төвүүдийг бүрэн шинэчлэв. Барилга байгууламж, тоног төхөөрөмж, хүний нөөц, үйл ажиллагааны цар хүрээний хувьд бэхжлээ. Олон шинэ технологиудыг нэвтрүүлж, амжилттай нутагшуулж чадлаа.

Дэлхийн бусад оронд хэрэглэж буй тоног төхөөрөмжүүдийг бид ч ашиглаж байгаа тул Монгол Улсын үйлдвэрлэж байгаа цус, цусан бүтээгдэхүүнд чанарын ямар нэг ялгаа байхгүй. Төсөл хэрэгжиж эхлэхэд бид 14 нэр төрлийн цус, цусан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэдэг байсан бол өнөөдөр 34 нэр төрлийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэдэг боллоо. Манай төв ирэх 10-20 жилд Азид тэргүүлэгч байгууллага болох зорилт тавин ажиллаж байгаа бөгөөд энэхүү зорилтдоо хүрэх хугацааг ЭМСХХ-5 төсөл ихээхэн наашлуулсан юм.

ЦУСНЫ АЮУЛГҮЙ БАЙДЛЫГ БЭХЖҮҮЛЭХ ЗОРИЛТ

Монгол Улс 1963 онд цусны салбар нэгжийг анхлан байгуулснаас хойш өнөөг хүртэл эмнэлгүүдийг шаардлагатай цус, цусан бүтээгдэхүүнээр тасралтгүй хангаж байна.

Дэлхий дахинд анагаах ухааны салбар хурдацтай хөгжих хэрээр манай улсын эрүүл мэндийн салбарт ч орчин үеийн өндөр технологи шаардсан оношилгоо, эмчилгээний аргууд шинээр нэвтэрч байна. Бөөр, элэг, ясны чөмөг шилжүүлэн суулгах зэрэг мэс заслуудыг хийх болсноор цус, цусан бүтээгдэхүүний хэрэглээ ихэсч, эмнэлгүүдийн цус, цусан бүтээгдэхүүний захиалга ихээхэн нэмэгдсээр байна. Мөн осол гэмтэл, хавдрын эмчилгээнд шаардагдах цус, цусан бүтээгдэхүүнээр тасралтгүй хангах хэрэгцээ шаардлага ЦССҮТ, цусны салбар төвүүдэд байсаар байна.

Иймээс цус, цусан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх, цус сэлбэхдээ аюулгүй байдлыг хангах зорилгоор Азийн хөгжлийн банкны хөнгөлөлттэй зээлээр ЭМСХХ-5 төслийн бүрэлдэхүүн 1-ийн хүрээнд Цусны аюулгүй байдлыг бэхжүүлэх ажлуудыг 2013-2019 онуудад амжилттай хэрэгжүүллээ.

Төслийн хүрээнд цус сэлбэлт судлалын салбарт чанарын соёл бий болгох, улмаар чанарын удирдлагын тогтолцоог шинээр нэвтрүүлэх ажлыг амжилттай зохион байгуулсан. Цус сэлбэлт судлалын салбарын үйл ажиллагааны чанарын удирдлагын тогтолцооны дүн шинжилгээг хийж, түүний дагуу төслийн үйл ажиллагаануудыг төлөвлөж хэрэгжүүлсэн юм.

ЦУС СЭЛБЭЛТ СУДЛАЛЫН ҮНДЭСНИЙ ТӨВИЙН ШИНЭ БАЙР

Цусны аюулгүй байдлыг хангах зорилтын хүрээнд ЦССҮТ-ийн барилгыг улсын төсөв болон төслийн санхүүжилтын 1.9 сая ам.долларын хөрөнгө оруулалтаар шинээр барьж, 2016 оны дөрөвдүгээр сард ашиглалтад оруулсан юм.

Энэ барилга ашиглалтад орохоос өмнө ЦССҮТ Улсын нэгдүгээр төв эмнэлэг (УНТЭ)-тэй залгаа барилгад үйл ажиллагаа явуулж байв.

Шинэ барилга ашиглалтанд орсноор зай талбай 1600 м²-аас 3200 м² болж нэмэгджээ. Хуучин төв цусны донороос цус цуглуулах 8 суудалтай байсан тул нэг дор ийм тооны донороос л цус цуглуулдаг байв. Харин одоо 14 донороос нэгэн зэрэг цус цуглуулах боломжтой болж донорууд тав тухтай орчинд цусаа хандивлах орчин бүрдэв. Зөвхөн цусны донорууд төдийгүй төвийн ажилтнууд эрүүл ахуйн шаардлага хангасан орчинд ажиллах боломжтой болсон байна.

Шинэ төвийн нэгдүгээр давхарт цус цуглуулах болон цус, цусан бүтээгдэхүүн олгох хэсэг, хоёрдугаар давхарт үйлдвэрлэлийн хэсэг, лаборатори, хүйтэн хэлхээний өрөө, гуравдугаар давхарт сургалтын, хоолны танхимууд, дөрөвдүгээр давхарт оффисын өрөөнүүд байрлаж үйл ажиллагаа явуулж байна.

Байр талбай боломжтой болсноор ЦССҮТ-ийн хуучин барилгаа (одоогийн “Сүхбаатар” цус цуглуулах төвийн байр) Гамшгийн үеийн бэлэн байдлыг хангах цус, цусан бүтээгдэхүүний нөөц төвийг шинээр зохион байгуулжээ.

ЦССҮТ-д 78 эрүүл мэндийн ажилтан ажиллаж, цусны доноруудтай харилцах, цус цуглуулах, шинжлэх, хадгалах, олгох болон судалгааны ажлыг 24 цагийн турш тасралтгүй явуулж байна.

ЦУСНЫ АЮУЛГҮЙ
БАЙДАЛ

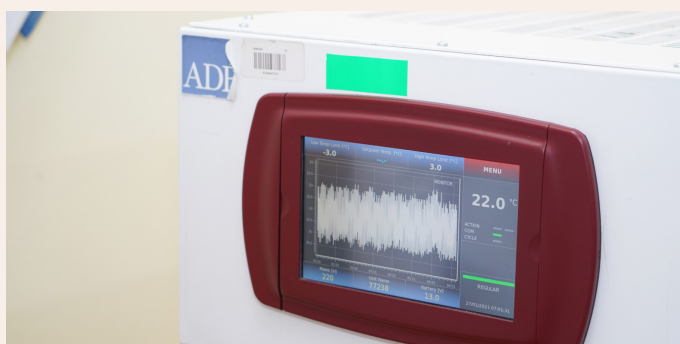

ЦУСНЫ 26 САЛБАР ТӨВИЙН ИЖ БҮРЭН ШИНЭЧЛЭЛ

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН
САЛБАРЫН ХӨГЖИЛ
ХӨТӨЛБӨР-5 ТӨСӨЛ

ЦССҮТ нийслэл дэх төрийн болон хувийн эмнэлгүүдийг цус, цусан бүтээгдэхүүнээр хангадаг бол 26 цусны салбар төв аймаг, сумын болон алслагдсан 2 дүүрэг дэх эрүүл мэндийн байгууллагуудыг хэрэгцээт цус, цусан бүтээгдэхүүнээр хангадаг юм.

Төслийн хүрээнд эдгээр 26 цусны салбар төв буюу 21 аймгийн БОЭТ, нэгдсэн эмнэлэг, Өвөрхангай аймгийн Хархорин, Завхан аймгийн Тосонцэнгэл, Сэлэнгэ аймгийн Мандал сумын хөдөөгийн нэгдсэн эмнэлэг, нийслэлийн Багануур, Налайх дүүргийн эмнэлгийн цусны салбар төвийн барилга засварын ажилд 526,4 мянган ам.долларыг зарцуулсан.

Орхон аймгийн БОЭТ-ийн цусны салбар төв төсөл хэрэгжсэний дараа

Орхон аймгийн БОЭТ-ийн цусны салбар төв бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл, хэрэглээгээр улсын хэмжээнд эхний тавдугаар байранд ордог. Тус салбар төв төсөл хэрэгжихээс өмнө хоёр өрөөнд үйл ажиллагаа явуулдаг, донороос цус авах зориулалтын сандалгүй, цонхны цаанаас донороос цус авдаг байв. Төсөл хэрэгжсэнээр шаардлагатай бүх тоног төхөөрөмжөөр хангагдсан.

Түүнчлэн Ховд, Өвөрхангай аймгийн БОЭТ, Дархан-Уул, Хөвсгөл аймгийн Нэгдсэн эмнэлгийн салбар цусны төвүүдийг үйлчлэх хүн амын тоо, газар зүйн байршлын онцлогыг харгалзан загвар төв болгон өргөжүүлээ.

Хөвсгөл аймгийн Нэгдсэн эмнэлгийн цусны салбар төв

Цусны загвар төвүүдийн нэг болох Хөвсгөл аймгийн Нэгдсэн эмнэлгийн дэргэдэх Цусны загвар салбар төв амжилтаараа сүүлийн таван жил улсад тэргүүн байрт шалгарлаа. Тус төвийн барилгыг засварлан, 600 сая гаруй төгрөгийн тоног төхөөрөмж нийлүүлснээр эрүүл, аюулгүй орчинд цус, цусан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх боломж бүрдсэн юм.

Өмнөговь аймгийн БОЭТ-ийн цусны салбар төв

Өмнөговь аймгийн хүн амын тоо 65 мянга гаруй гэдэг ч уул уурхайн салбар хөгжсөнтэй холбоотойгоор байнга оршин суудаг иргэд нь 100 мянга давжээ. Үүнийг дагаад цус, цусан бүтээгдэхүүний хэрэгцээ, шаардлага өндөр байдаг. 2014 оноос өмнө тус аймагт цусны донорын тоо бага байсан тул хэрэгцээгээ хангахын тулд Улаанбаатар хотоос цус, цусан бүтээгдэхүүн тээвэрлэж авдаг байсан бол өөрсдөө шаардлагатай цус, цусан бүтээгдэхүүнээ үйлдвэрлэж, аймгийнхаа хэрэгцээг бүрэн хангах болжээ.

Тухайлбал, цусны салбар төв 2017 онд 420 нэгж цус цуглуулж, нийт 829 нэгж цус, цусан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж, аймгийнхаа хэрэгцээг хангасан байна.

Төслийн үр дүнд ЦССҮТ-өөс гадна аймаг, нийслэл дэх бүх цусны салбар төвүүд чанар, үйл ажиллагааны стандарт хангах болж, 21 аймаг болон томоохон сум суурингийн эмнэлгүүд хэрэгцээт цус, цусан бүтээгдэхүүнээр орон нутгаасаа, шуурхай хангагдах боломж бүрдсэн юм.

ЦУС СЭЛБЭЛТ СУДЛАЛЫН САЛБАРТ НЭВТЭРСЭН ШИНЭ ТЕХНОЛОГИУД

Цус, цусан бүтээгдэхүүний хангамжийг сайжруулах, чанартай, аюулгүй цус, цусан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх нөхцөл боломжоор хангахын тулд олон улсад хэрэглэгддэг, сүүлийн үеийн тоног төхөөрөмжөөр хангах ажлыг ЭМСХХ-5 төслийн хүрээнд хийсэн.

Монгол Улсын цус сэлбэлт судлалын салбарын хэмжээнд тоног төхөөрөмжийн шинэчлэл хийж, нийт 8.14 сая ам.долларын 3269 ширхэг эмнэлгийн болон эмнэлгийн бус тоног төхөөрөмж нийлүүлж, үйл ажиллагаанд бүрэн оруулсан юм.

ЦССҮТ донороос цус цуглуулах, шинжлэх, цус, цусан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, хадгалах, олгох зэрэг бүх үе шатуудад шаардлагатай, өөр өөр үүрэг бүхий орчин үеийн техник, тоног төхөөрөмжүүдийг үйл ажиллагаандаа ашиглах болсон.

ЦССҮТ-д

4.07 САЯ АМ.ДОЛЛАРЫН ҮНЭТЭЙ

240 төрлийн 1519 ширхэг эмнэлгийн болон эмнэлгийн бус тоног төхөөрөмж нийлүүлсэн

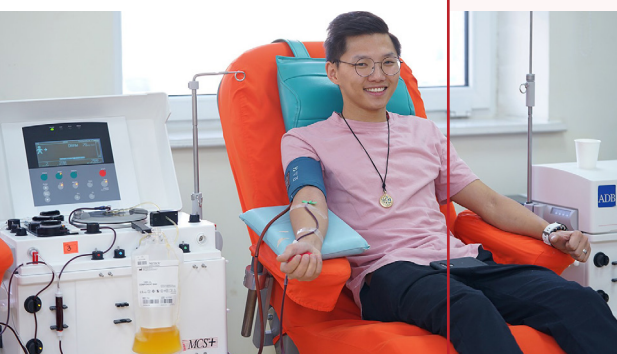

26 ЦУСНЫ САЛБАР ТӨВҮҮД

4.07 САЯ АМ.ДОЛЛАРЫН ҮНЭТЭЙ

60 төрлийн 1750 ширхэг эмнэлгийн болон эмнэлгийн бус тоног төхөөрөмж нийлүүлсэн

Цус цуглуулах, шинжлэх, үйлдвэрлэх, хадгалах, олгох үе шат бүрт шинээр суурилуулж ашиглаж буй тоног төхөөрөмжүүдийг товч танилцуулбал:

- Донор хүн цусаа сайн дураар авлагагүй хандивлахдаа ЦССҮТ эсвэл цусны салбар төвд очиж бүртгүүлээд, мэргэжлийн эмчид үзүүлж эрүүл мэндийн байдлаа хянуулдаг. Эмч эрүүл мэндийн үзлэг хийж, асуумж хариулсан байдалд дүгнэлт хийгээд донороос цус, эс, сийвэнгийн алиныг, ямар хэмжээгээр авахыг шийддэг. Өөрөөр хэлбэл эмчийн үзлэг, заалтад үндэслэн донороос цус, сийвэн, эсийг тохирох тунгаар авдаг байна.
- **MCS®+ multicomponent collection system:** Төслийн хүрээнд нийлүүлэгдсэн энэ аппарат нь донорын цуснаас эхлээд сийвэнг, сийвэнгээсээ ялтаст эсийг ялган авах өндөр

технологийн ажиллагаатай юм. Уг аппарат нь 1 донорын цуснаас 2 нэгж улаан эс; 3 нэгж сийвэн; 6-12 нэгж ялтас эсийн өтгөрүүлэг; үүдэл эсийг ялгаж авах зэрэг олон хувилбараар бүтээгдэхүүн бэлтгэх боломжийг олгож байна.

- **Haemonetics ACP:** төхөөрөмж нь бүхэл цуснаас улаан эсийг ялган авна. Ялгаж авсан улаан эсийг глицеринжүүлэн цельсийн хасах 60-аас хасах 80 хэмд 5-10 жилээр хөлдөөж хадгалах боломжтой болсон.

- Донороос авсан цусыг лабораторит шинжилж, цусаар дамжих халдварыг илрүүлэх, цусны бүлэг тодорхойлох, цус, цусан бүтээгдэхүүний чанарын хяналтын шинжилгээ хийдэг. Цусанд халдвар илрүүлэх шинжилгээнд өндөр хөгжилтэй оронд хэрэглэгддэг ийлдэс судлалын болон молекул биологийн аргуудыг ДЭМБ-ын цусны лабораторид мөрдөх стратеги, алгоритмыг мөрдөн хэрэглэдэг боллоо. Өндөр мэдрэг бүхий эдгээр тоног төхөөрөмжүүдөөр цусны дэд бүлгүүдийг үздэг болсноор цусны

хувийн тохироог шинжлэх боломж бүрдсэн. Тухайлбал: дээрх шинжилгээний тоног төхөөрөмжгүй байх үед элэг шилжүүлэн суулгуулах хүнд 30-40 нэгж цус, цусан бүтээгдэхүүн захиалахад 100-150 донорын цусыг шинжилж, аль тохирохыг авдаг байв. Харин одоо өвчтний цусны бүлэг, дэд бүлгүүдийг үзээд нөөцийн цуснаас яг нийцэх 400-500 нэгж цуснаас шинжилж тохирохыг нь шуурхай сонгодог болсон.

- Донороос цуглуулсан цусан дахь нян, вирус зэрэг эмгэгтөрөгчийг идэвхгүйжүүлэх маш чухал байдаг. Цусан дахь эмгэгтөрөгчийг идэвхгүйжүүлэх технологи анх 2003 онд Францад нэвтэрч, 2013 онд АНУ-ын Эм, хүнсний агентлагийн /FDA/ зөвшөөрлөөр АНУ-д нэвтэрсэн. Энэ өндөр технологийг манай улс 2016 онд нэвтрүүлэх боломжтой болж, энэ технологийг хэрэгжүүлэгч дэлхийн 40 дэх орон болсон. Цус судлалын салбарт зөвхөн өндөр хөгжилтэй орнуудад хэрэглэдэг эмгэгтөрөгчийг идэвхгүйжүүлэх энэ стандартыг нэвтрүүлснээр цус, цусан бүтээгдэхүүнээр халдвар дамжих эрсдлээс бүрэн сэргийлж чадлаа. Энэ төхөөрөмжийг ашиглан үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүнийг нярай болон жирэмсэн эхчүүд, эд, эрхтэн шилжүүлэн суулгах мэс засалд орсон өвчтөнүүдэд хэрэглэж байна.

ЦУСНЫ АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ

- Цус, цусан бүтээгдэхүүнийг рентген (X-ray) туяагаар шарах нь цус, цусан бүтээгдэхүүн сэлбэхтэй холбоотой хүндрэлээс сэргийлэхэд чухал байдаг. Цусан бүтээгдэхүүнийг рентген туяагаар шарах тоног төхөөрөмжтэй болсноор дархлаа дарангуйлагдсан өвчтөнд рентген туяагаар шарсан цусан бүтээгдэхүүнийг хэрэглэх боллоо.

- Үйлдвэрлэсэн 30 гаруй төрлийн цус, цусан бүтээгдэхүүн тус бүр хадгалалтын тусгай нөхцөл шаардана. Тухайлбал: цусны сийвэнгийн бүтээгдэхүүнийг -70 хэмийн гүн хөлдөөгч, -20-30 хэмд хадгалдаг хөлдөөгч өрөө, +2+4 хэмийн тохируулга бүхий хөргөгч, хүйтэн өрөөнүүдэд гэх зэргээр өөр өөр температурт нөөцлөн хадгалдаг. Сийвэнг -70 хэмд чанарыг алдуулахгүйгээр хадгалах горимтой хамгийн орчин үеийн хөргөгч, хөлдөөгчүүдийг төслийн санхүүжилтээр нийлүүлсэн. Түргэн хөлдөөгчийн тусламжтайгаар сийвэнг 15-хан минутад маш хурдан хөлдөөх болсноор бүтээгдэхүүн чанараа алдахгүй, шинэхэн хэвээр хадгалагдах нөхцөл бүрдсэн.

- Дэвшилтэт тоног төхөөрөмжийг ашиглаж хөлдөөсөн сийвэнг технологийн дагуу богино хугацаанд гэсгээн, эмчилгээнд хэрэглэхэд бэлэн болгодог. Зориулалтын тоног төхөөрөмжтэй болсноор ялтаст эсийг +22 хэмд байнгын хөдөлгөөнт орчинд бүтээгдэхүүний чанарыг алдагдахгүйгээр автомат тохируулгатайгаар хадгалж байна.

Төсөл хэрэгжсэн 2014-2019 онуудад цус, цусан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл 33 хувиар, бүтээгдэхүүний нэр төрөл Улаанбаатарт 12-16 байсан бол 34, орон нутагт 4-8 байсан бол 12-14 болж тус тус нэмэгдлээ.

Төсөл амжилттай хэрэгжсэний үр дүнд Монгол Улсын цус сэлбэлт судлалын салбарт өмнө нь огт ашиглаж байгаагүй цус, цусан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлтэй холбоотой 7 технологи, эмнэлгийн тоног төхөөрөмжүүдтэй холбоотой 15 технологийг шинээр нэвтрүүлээ. Нэг донорын цуснаас хэд хэдэн төрлийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, цусыг аюулгүйгээр шинжлэх, зохих горимын дагуу урт хугацаанд хадгалах, тээвэрлэх боломжтой болов.

Өндөр хөгжсөн орнуудын цусны төвүүдэд ашигладаг цус цуглуулах, шинжлэх, үйлдвэрлэх, хадгалах, тээвэрлэхэд ашигладаг олон улсын жишигт нийцсэн тоног төхөөрөмжтэй болж, цусны салбар төвүүдийн үйлдвэрлэж буй бүтээгдэхүүний чанар олон улсын түвшинд хүрсэн нь төслийн онцлох амжилтуудын нэг юм.

ЦУС СЭЛБЭЛТ СУДЛАЛЫН САЛБАРТ НЭВТЭРСЭН ШИНЭ ТЕХНОЛОГИУД

ЦУС ЦУГЛУУЛАЛТ

- Аферезийн аргаар эс, сийвэн ялгах олон үйлдэлт систем
- Тусгай зориулалттай эмнэлгийн зөөврийн компьютер
- Доноруудын тав тустай байдлыг хангах, мэдээлэл авах таблет

ШИНЖИЛГЭЭ

- Цусны ABO, резус бүлэг болон резусийн фенотип тодорхойлох бүрэн автомат анализатор
- Иммунологийн бүрэн автомат электро хемилюминисценци
- Бактериологийн шинжилгээний бүрэн автомат аппарат BacT alert

ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

- Цус цусан бүтээгдэхүүнийг туяагаар шарах
- Эмгэгтөрүүлэгчийг идэвхгүйжүүлэх
- Улаан эсийг глицеринжүүлэн гүн хөлдөөх

ХАДГАЛАЛТ

- Цус цусан бүтээгдэхүүнийг хадгалах хамгийн орчин үеийн хөргөгч, хөлдөөгч

МЭДЭЭЛЛИЙН ТЕХНОЛОГИ

- Засвар үйлчилгээ, удирдлагын систем
- Хүйтэн хэлхээний хяналтын систем
- Чанарын хяналтын систем
- Тайлан, мэдээллийн систем
- Цусны албаны үйл ажиллагааны цахим программ

ЦУСНЫ АЮУЛГҮЙ
БАЙДАЛ

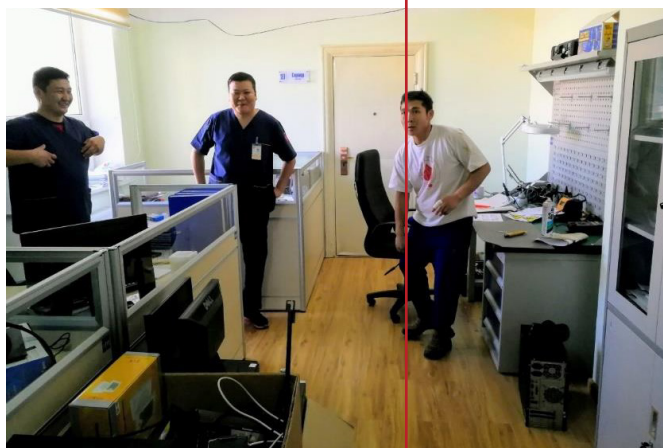

ЗАСВАР ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ АНХНЫ ЗАГВАР ТӨВ

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН
САЛБАРЫН ХӨГЖИЛ
ХӨТӨЛБӨР-5 ТӨСӨЛ

Өндөр өртөг бүхий эмнэлгийн тоног төхөөрөмжүүдийг үр дүнтэй, зохистой ашиглахын тулд арчилгаа үйлчилгээ, урсгал засвар, хяналтыг тогтмол хийх нь чухал. Энэ нь тоног төхөөрөмжийн ашиглалтын хугацааг уртасган, төлөвлөөгүй зардал гарахаас сэргийлж, ажлын бүтээмжид эерэгээр нөлөөлдөг.

ЭМСХХ-5 төслийн хүрээнд ЦССҮТ, аймаг, дүүргийн цусны салбар төвүүдийн тоног төхөөрөмжийн хангамж, нэр төрөл, хүчин чадал нэмэгдэж, технологийн шийдэл, шинэчлэл нэвтрүүлж байгаатай уялдуулан засвар үйлчилгээний ажлын цар хүрээ эрс нэмэгдсэн тул **ЦССҮТ-д эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийн засвар үйлчилгээний загвар** төвийг анх удаа байгуулсан.

Энэ төв нь төслийн хүрээнд ЦССҮТ болон орон нутаг дахь салбар төвүүдэд нийлүүлсэн 300 нэр төрлийн 3200 гаруй эмнэлгийн, тоног төхөөрөмжийн үйл ажиллагаанд байнгын хяналт тавьж, бэлэн байдлыг хангахад шаардлагатай техникийн үйлчилгээ, засварын ажлуудыг чанарын өндөр түвшинд явуулах ажлыг хариуцан ажиллаж байна.

Бүх аймагт ижил төрлийн тоног төхөөрөмжүүд нийлүүлсэн тул нэг төв засвар үйлчилгээг хариуцах бүрэн боломжтой болсон. Төслөөр хийсэн хөрөнгө оруулалтын үр ашгийг нэмэгдүүлэх, тоног төхөөрөмжийг зориулалтын дагуу зөв ашиглаж, засвар үйлчилгээ хийх нь Засварын загвар төвийн үүрэг юм.

Интернетэд суурилагдсан тоног төхөөрөмжийн бүртгэлийн CMMS програмыг эрүүл мэндийн салбарт анхлан нэвтрүүлж, ЦССҮТ болон 26 цусны салбар төвийн тоног төхөөрөмж, дагалдах хэрэгслүүдийг бар коджуулан, цус сэлбэлт судлалын салбарын тоног төхөөрөмжийн улсын

хэмжээний бүртгэл, мэдээллийн сан үүсгэсэн. Энэ цахим бүртгэл, мэдээллийн систем нь техник ашиглалтын паспортыг цахимжуулж цаасан паспортоос илүү олон төрлийн мэдээлэл агуулдаг болсон.

Бүртгэлийн CMMS программын ажиллагааг ЦССҮТ-ийн тоног төхөөрөмжийн алба нь удирдан зохион байгуулж ажиллан, салбар төвүүдээс засвар үйлчилгээний захиалгын хуудсыг онлайн сүлжээгээр авч салбар төвүүдэд мэргэжил арга зүйн дэмжлэг үзүүлж ажиллаж байна.

Бүртгэлд орсон бүх багаж, хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийн байнгын арчилгаа, үйлчилгээний үйл ажиллагаа, шат дараалал, хугацааны давтамж болон эдгээрт үндэслэн гарах зардлыг тооцох боломжтой болсон төдийгүй арчилгаа, үйлчилгээний ажлын мэдээ, мэдээлэл нь байнга шинэчлэгдэж байна.

Сүүлийн үед дэлхий нийтээрээ ашиглаж байгаа QR кодын хэвлэгч, уншигчийг төслийн хүрээнд цусны төвүүдэд хангаснаар засвар үйлчилгээний явцад гарч болох алдаа эрсдэлийг бууруулж чадлаа. Тоног төхөөрөмж дээрх бар кодыг уншуулахад үйлдвэрлэгч болон санхүүжүүлэгч байгууллагын нэр, суурилуулсан огноо, дагалдах хэрэгсэлүүд, тохируулга хийсэн огноо, хийгдсэн тохируулга, үйлчилгээ гэх мэт холбогдох бүх мэдээллийг дэлгэцэн дээр харуулдаг.

Инженерүүд бүртгэл хяналтын программ хангамжийн тусламжтайгаар тоног төхөөрөмжийн арчилгаа, үйлчилгээ, засварын тэмдэглэлийг тогтмол хөтөлснөөр хэзээ аль төхөөрөмжид засвар хийх хугацааг урьдчилан хянах боломжтой болж, ажил хөнгөвчлөн бүтээмжийг нэмэгдүүлж, тоног төхөөрөмжийн ашиглалт сайжирсан байна.

ЦУСНЫ АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ

ЗААВАР, ЖУРМУУДЫН ШИНЭЧЛЭЛ

Эрүүл мэндийн яам, төсөл хэрэгжүүлэх нэгж, ЦССҮТ-ийн мэргэжилтнүүд болон КОУЭМН-ийн гадаад, дотоодын зөвлөхүүд цусны аюулгүй байдлыг хангах бүх үе шатыг нарийвчлан зохицуулсан эрх зүйн болон үйл ажиллагааны дүрэм журмыг боловсруулж, шинэчлэх ажилд хамтарч ажиллав.

Төслийн хүрээнд 2016-2020 оны хооронд цус сэлбэлттэй холбоотой цус, цусан бүтээгдэхүүний зохистой хэрэглээ, цусны аюулгүй байдал, сонор сэрэмжийн тогтолцооны удирдлагыг хэрэгжүүлэхэд анхаарч, эмч сувилагчдын хэрэгцээнд нийцсэн сургалтын хөтөлбөр боловсруулах, эмнэлгүүдэд цус сэлбэлтийн талаарх эмнэлзүйн сайн туршлага бий болгох, цусны нөөц болон эмнэлзүйн тасаг нэгжүүдийн хооронд сүлжээ бий болгох чиглэлийг заавар, журмуудад тусгахыг зорьсон юм.

Төслийн хүрээнд 2016-2020 оны хооронд цус сэлбэлтийн судлалын салбартай холбоотой Эрүүл мэндийн сайдын 6-н тушаалаар 41 дүрэм, журам шинэчлэгдэж гарсаныг эрүүл мэндийн салбарын бүх байгууллага өдөр тутмын үйл ажиллагаандаа мөрдөж байна.

Эрүүл мэндийн сайдын тушаалаар батлагдсан дүрэм, журам нь ЦССҮТ болон салбар төвүүдийн ажилтнуудын өдөр тутмын үйл ажиллагааг журамлаж өгсөнөөр ажлын бүтээмжийг өсгөн, амжилттай хэрэгжүүлж байна.

Зонхилон тохиолдох өвчнүүдийн үеийн цус, цусан бүтээгдэхүүний зохистой хэрэглээний удирдамжууд гарснаар нотолгоонд суурилсан цус, цусан бүтээгдэхүүн сэлбэлтийн туршлагыг бий болгон, аюулгүй цус, цусан бүтээгдэхүүн сэлбэх болон цус сэлбэхтэй холбоотой илэрсэн сөрөг урвал, хүндрэлийг эрт илрүүлэх, мэдээлэх, эмчлэх болсоноор олон улсын цус сэлбэлтийн салбарт хэрэглэдэг “донорын судаснаас-өвчтөний судас, тархинаас-тархинд” гэсэн зарчмыг манай улсын эрүүл мэндийн салбарт нутагшуулсан юм.

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН САЙДЫН ТУШААЛААР БАТЛАГДСАН ДҮРЭМ, ЖУРАМ

ЦУСНЫ АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ

- **Эрүүл мэндийн сайдын 2016 оны А/01 дүгээр тушаал:** Цусны салбар төвийн үйл ажиллагааны дүрэм, донорын сургалт, сурталчилгаа, донор элсүүлэх, бүртгэх, хадгалахтай холбоотой 7-н журам;
- **Эрүүл мэндийн сайдын 2016 оны А/02 дугаар тушаал:** Цусны донор сонгох эрүүл мэндийн шалгуур үзүүлэлт, донорын эрүүл мэндийн карт, донороос шинжилгээний сорьц авах, ийлдсийн сан бүрдүүлэх, шинжлэхтэй холбоотой 7-н журам;
- **Эрүүл мэндийн сайдын 2017 оны А/03 дугаар тушаал:** Зонхилон тохиолдох өвчний үед цус, цусан бүтээгдэхүүн сэлбэх заавар, цус сэлбэх үйл ажиллагаанд мөрдөх аргачлал, цус сэлбэх ажиллагааг үнэлэх журам;
- Шинэчилсэн удирдамжийн зорилго нь шаардлагатай өвчтөнд, зөв цагт, зохих тун, тохирох шалтгаанаар цус, цусан бүтээгдэхүүнийг сэлбэн, эмчилгээний үр дүнг сайжруулах юм. Шинэчилсэн удирдамжийг хэрэгжүүлсэнээр цус, цусан бүтээгдэхүүний хэрэглээ эмнэлгүүдэд сайжран, цус багадаалтын нотолгоонд суурилсан эмчилгээний зарчим хэрэгжиж, эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийн цус, цусан бүтээгдэхүүний зохистой хэрэглээний талаарх мэдлэг сайжирсан.
- **Эрүүл мэндийн сайдын 2017 оны А/361 дугаар тушаал:** ЦССҮТ, цусны салбар төвүүдийн эмнэлгийн болон эмнэлгийн бус тоног төхөөрөмжийн засвар үйлчилгээг зохицуулан ажиллах журам;
- **Эрүүл мэндийн сайдын 2018 оны А/506 тушаал:** Цусны аюулгүй байдлын хяналт, үнэлгээ хийх журам;
- Уг тушаалаар цус сэлбэлтээс үүдсэн сөрөг урвалаас сэргийлэх, сөрөг урвалыг бүртгэх, мэдээлэх болон шалтгааныг мөшгин тогтоож, засан залруулах арга хэмжээ авах, эргэн мэдээлэх үндэсний тогтолцоог бий болгоход чиглэгдсэн.
- **Эрүүл мэндийн сайдын 2020 оны А/445 тушаал:** “Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төвийн бүтэц, дүрмийг шинэчлэн батлах” тухай

СУРГАЛТ ДАХИН СУРГАЛТ

Цусны аюулгүй байдлыг бэхжүүлэх зорилгоор барилга, технологи, тоног төхөөрөмжийг шинэчлэхээс гадна хүний нөөцийг чадавхжуулахад онцгой анхаарсан юм. Монгол Улсын цус сэлбэлт судлалын салбарын мэргэжилтнүүдэд (1) эмнэлзүйн цус сэлбэлт, цус, цусан бүтээгдэхүүний зохистой хэрэглээ, (2) цусны албаны чанарын менежмент, (3) сайн дурын авлагагүй цусны донор, (4) эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийн инженер техникийн мэргэжилтнүүдийг чадавхжуулах гэсэн чиглэлүүдээр 89 удаагийн сургалтыг амжилттай зохион байгуулж 3000 гаруй эмч, мэргэжилтнийг хамруулав.

“АЮУЛГҮЙ ЦУС СЭЛБЭЛТ – ЦУС, ЦУСАН БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ЗОХИСТОЙ ХЭРЭГЛЭЭ” СУРГАЛТУУД

Цуссэлбэлтнь “эрхтэн шилжүүлэн суулгалт”-тай адилхан тул цус, цусан бүтээгдэхүүний аюулгүй зохистой хэрэглээний чадамж бий болгох, хэвшүүлэх цуврал сургалтыг явуулсан. Сургалтын зорилго нь цус, цусан бүтээгдэхүүний аюулгүй, зохистой хэрэглээний талаарх эмнэлгийн мэргэжилтний мэдлэг, чадвар, хандлагыг сайжруулах, эмнэлзүйн сайн туршлагыг бий болгох, цусны аюулгүй байдал, сонор сэрэмжийн тогтолцоог бий болгоход чиглэгдсэн.

Анхны сургалтыг 2015 онд Цусны чанарын удирдлагын олон улсын зөвлөх, профессор Смит Сибинга явуулсан. Сургалтын хөтөлбөрийг КОУЭМН-ийн зөвлөхүүд 5 модультайгаар Эрүүл мэндийн сайдын 2017 оны А/03 дугаар тушаалаар батлагдсан цус, цусан бүтээгдэхүүний зохистой хэрэглээний шинэчилсэн зааварт тулгуурлан

боловсруулж, батлуулсан. Энэ нь сургалтыг цаашид нэгдсэн агуулгатайгаар, тогтвортой явуулах үндэс болж улмаар уг сургалт стандартчлагдсан.

■ **Цус, цусан бүтээгдэхүүний эмнэлзүйн зохистой хэрэглээ сургагч багш бэлтгэх сургалт**

2016-2017 онуудад Сургагч багшийн сургалтыг 4 удаа явуулж нийслэлийн болон 21 аймгийн лавлагаа шатлалын эрүүл мэндийн байгууллагуудын 147 эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийг бэлтгэсэн. Сургалтанд эмнэлгийн дарга, эмчилгээ эрхэлсэн орлогч дарга, чанарын менежер, тасгийн эрхлэгч, албаны дарга, цус, мэдээгүйжүүлэг, эрчимт эмчилгээ, лаборатори зэрэг нарийн мэргэжлийн эмч нар, цусны салбар төвийн эрхлэгч, эмч, сувилахуйн мэргэжилтэнүүд хамрагдлаа.

■ **Цус, цусан бүтээгдэхүүний эмнэлзүйн зохистой хэрэглээ**

Сургагч багшийн сургалтаар бэлтгэгдсэн сургагч нар 2017-2018 онд орон даяар 38 сургалтыг төр, хувийн хэвшлийн эмнэлгийн байгууллагуудын эмч, сувилагч нарт зохион байгуулсан. Нийтдээ 1123 эмнэлгийн мэргэжилтнүүд уг сургалтанд хамрагдсан юм.

■ **Эмнэлзүйн цус сэлбэлт судлалын төгсөлтийн дараах багц цагийн сургалт**

Эмнэлгийн мэргэжилтнүүдэд сургалт тогтмол явуулах нь чухал учраас ЦССҮТ төгсөлтийн дараах 2 багц цагийн сургалтуудыг “цус, цусан бүтээгдэхүүний аюулгүй байдал, зохистой хэрэглээ (1.5 кредит)”, “Цусны бүлэг, хувийн тохироо (0.5 кредит)” гэсэн чиглэлээр тасралтгүй зохион байгуулж байна.

“ЧАНАРЫН УДИРДЛАГЫН ТОГТОЛЦОО” СУРГАЛТУУД

Төсөл хэрэгжих хугацаанд Монгол Улсын цус сэлбэлт судлалын салбарт чанарын соёл тогтохын тулд чанарын удирдлагын тогтолцооны таван үндсэн элемент болох удирдлага зохион байгуулалт, стандартууд, баримтжуулалт, сургалт (заах болон сургах), үнэлгээ (хяналт, үнэлгээнд суурилсан чанарын удирдлагын ухагдахуунууд бүрэн утгаар ойлгуулж нэвтрүүлэх ажлыг хийсэн. Энэ ажлыг хийхэд цус сэлбэлт судлалын салбарт ажиллагсдын мэдлэгийг нэмэгдүүлэх, хандлага, дадал тогтооход чухал ач холбогдол бүхий сургалтыг үе шаттайгаар, тогтмол зохион байгуулсан юм.

■ Чанарын удирдлагын үндэсний боловсон хүчин бэлтгэх

ДЭМБ-ын чанарын удирдлагын сургалтын модульд үндэслэн чанарын удирдлагын үндэсний боловсон хүчин бэлтгэх 5 өдрийн 2 удаагийн сургалт явуулав. Сургалтаар цусны салбар төвүүдийн эрхлэгч, нэгдсэн эмнэлгүүдийн чанарын менежер, ЦССҮТ-ийн алба, тасгийн дарга нар болон удирдах ажилтнууд 93 хүнийг сургасан.

■ “Цусны албаны дотоод аудит ба аудитын төлөвлөлт” сургалт

Цус сэлбэлт судлалын салбарт шинээр нэвтрүүлж буй дотоод аудит хийх үндэсний боловсон хүчин “хяналтын ажилтан” (аудитор) бэлтгэх, түүнчлэн аудитын төлөвлөгөө гаргах, маягт боловсруулах мэдлэг чадварыг нь дээшлүүлэх 2 өдрийн 2 удаагийн сургалт зохион байгуулсан. Сургалтанд цусны салбар төвийн эрхлэгч, ЦССҮТ-ийн удирдах ажилтан, алба тасгийн дарга нар нийт 73 хүнийг хамруулсан.

■ “Чанарын удирдлагын тогтолцооны баримтжуулалт” сургалт

ЦССҮТ-ийн удирдах ажилтнуудыг Монгол Улсын

цусны албанд хэрэглэх иж бүрэн цогц чанарын гарын авлага боловсруулахад сургахын тулд ЦССҮТ-ийн захирал, дэд захирал, алба, тасгийн дарга нар, чанарын менежерт зориулан нэг өдрийн сургалт, аймгуудын болон загвар цусны салбар төвийн эрхлэгч, эмнэлгийн чанарын менежер, удирдах ажилтан (тасаг, нэгжийн дарга), ЦССҮТ-ийн алба тасгийн дарга нарыг хамруулан 3 өдрийн 3 удаагийн сургалтыг зохион байгуулж, 160 хүнийг сургалаа.

- **Цусны албаны үйл ажиллагаанд чанарын удирдлага, чанарын удирдлагын тогтолцооны хэрэгжилтийн сургалт**

Цус сэлбэлт судлалын салбарын дээд болон дунд шатны удирдах ажилтнууд болох ЦССҮТ-ийн удирдах ажилтнууд, цусны салбар төвийн эрхлэгч нарт цусны салбарт чанарын удирдлагын тогтолцоог хэрэгжүүлэх, удирдан зохион байгуулах, баримт бичиг боловсруулах, хөтлөх, хяналт үнэлгээ хийх, дотоод аудит хийх мэдлэг, чадвар олгох 3 өдрийн 8 удаагийн нийслэл болон аймаг, орон нутгийн бүсчилсэн сургалтыг 2016-2018 онуудад зохион байгуулж, нийт 311 хүнийг хамрууллаа

- **ISO 9001:2015 стандартын сургалт**

ЦССҮТ-ийн олон улсын магадлан итгэмжлэлийн баталгаажуулалтанд бэлтгэж, ISO 9001:2015 стандартын шалгуурууд, уг стандартын дотоод аудитын асуумж, маягт зэргийг танилцуулах 5 өдрийн сургалтанд ЦССҮТ-ийн удирдах ажилтнууд (тасгийн эрхлэгч эмч нар) бусад эмч, мэргэжилтэн, ажиллагсад нийт 137 хүнийг хамруулан 2016, 2018 онуудад 2 удаа зохион байгуулсан. Түүнчлэн ЦССҮТ-ийн дээд болон дунд шатны удирдах ажилтнуудын цусны албаны ханган нийлүүлэлтийн хэсгийн үйл ажиллагааны зарчим, удирдлага зохион байгуулалт, чанарын тухай мэдлэгийг сэргээх 1 өдрийн 2 удаагийн сургалтыг 2017, 2018 онуудад зохион байгуулж, тус тус 68 хүн хамрагдав.

- **Цусны албыг бэхжүүлэх үндэсний семинар**

Үндэсний семинарыг 2016 онд анх удаа, 2018 онд 2 дахь удаа зохион байгуулж, Чанарын Удирдлагын Тогтолцооны хэрэгжилтийг хэлэлцэж, цаашид амжилттай хэрэгжүүлэхэд шаардагдах үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг боловсруулах ажлыг цус сэлбэлт судлалын салбарын 55 ажилтан хамтдаа хийсэн юм.

ЭМНЭЛГИЙН ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖИЙН ИНЖЕНЕР ТЕХНИКИЙН АЖИЛТНЫ СУРГАЛТУУД

Шинээр суурилуулсан тоног төхөөрөмжүүдийг зааврын дагуу зөв ашиглахгүй бол хөрөнгө оруулалтын үр ашиг буурна. Төслийн хүрээнд орчин үеийн дэвшилтэт техник, технологи эмнэлэгт нэвтэрч, эмнэлгийн багаж, тоног төхөөрөмжийн хангамж сайжирсантай холбоотойгоор техникийн найдвартай, баталгаатай ажиллагааг хангах засвар үйлчилгээний асуудал чухлаар тавигдах болсон. Иймд эмнэлэгт ажиллаж байгаа инженер техникийн ажилтнуудын мэдлэг, ур чадварыг дээшлүүлэх техникийн чиглэлийн сургалтуудыг манай улсад анх удаа ЭМСХХ-5 төслийн хүрээнд КОУЭМН-ийн гадаад, дотоодын био-анагаахын инженер зөвлөхүүд үе шаттайгаар зохион байгуулсан.

ЭМСХХ-5 төсөл хэрэгжиж эхэлснээс хойш Эмнэлгийн техник, технологи, менежмент, засвар үйлчилгээний чиглэлээр 40 удаагийн сургалт зохион байгуулж нийслэл, дүүрэг, аймгуудын нэгдсэн эмнэлэг, төвүүдийн нийт 267 инженер техникийн ажилчдыг сургалтад хамруулсан байна.

■ Эмнэлгийн техникийн ажилтнуудын чадавхийг бэхжүүлэх

Тоног төхөөрөмжийн эвдрэл гэмтлээс урьдчилан сэргийлэх, аюулгүй ажиллагааг хангах, засвар үйлчилгээ болон урьдчилан сэргийлэх ажлын чадавхийг сайжруулах чиглэлээр 2015-2017 онуудад 3 цуврал 6 удаагийн сургалтуудыг зохион байгууллаа.

Сургалт - 1

Эхний сургалтыг 2015 онд 2 удаа 3 хоногоор зохион байгуулсан.

Сургалтанд ЭМЯ, ЭМХТ, УНТЭ, УХТЭ, УГТЭ, ХӨСҮТ, ЦССҮТ, ХСҮТ, ЭХЭМҮТ, ГССҮТ, АӨСҮТ, СЭМҮТ, ЗӨСҮТ, НЭМГ, НЯТТ,

ШУТИС, нийслэлийн 9 дүүргийн эрүүл мэндийн төв, 3 амаржих газар, 5 аймгийн БОЭТ, 16 аймгийн нэгдсэн эмнэлэг зэрэг байгууллагуудад эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийн чиглэлээр ажиллаж байгаа 51 инженер техникийн ажилтнууд хамрагдав.

Аймаг, нийслэлийн лавлагаа шатлалын эмнэлэг, эрүүл мэндийн байгууллагад ажиллаж байгаа инженер техникийн ажилчдын засвар, үйлчилгээний мэргэжлийн түвшин дээшилж, улмаар эмнэлгийн техникийн найдвартай, аюулгүй ажиллагаа хангагдсан.

Сургалт - 2

Хоёр дахь сургалтыг 2016 онд мөн 2 удаа 3 хоногоор зохион байгуулсан.

Сургалтанд Эрүүл мэндийн яам, ЭМХТ, УНТЭ, УХТЭ, УГТЭ, нийслэлийн 9 дүүргийн эрүүл мэндийн төв, 3 амаржих газар, 5 аймгийн БОЭТ, 16 аймгийн нэгдсэн эмнэлэг зэрэг нийт 35 эрүүл мэндийн байгууллагуудын 51 инженер техникийн ажилтнууд хамрагдав.

Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн байгууллагуудад ашиглагдаж байгаа техник, тоног төхөөрөмж болон засвар, үйлчилгээний бүртгэлийг цахим системд оруулах, ашиглаж хэвших мэдлэг, ур чадварыг олгосон.

Сургалт - 3

Гурав дахь сургалтыг 2017 онд 3 хоногоор зохион байгуулсан.

Сургалтанд Эрүүл мэндийн яам, ЭМХТ, УНТЭ, УХТЭ, УГТЭ, ХӨСҮТ, ХСҮТ, АӨСҮТ, ЦССҮТ, нийслэлийн 6 дүүргийн эрүүл мэндийн төв, 5 аймгийн БОЭТ, 16 аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт ажиллаж буй инженер техникийн 46 ажилтанг хамруулав.

Эмнэлгийн техник, тоног төхөөрөмжийн менежментийг мэргэжлийн түвшинд явуулах, аюулгүй ажиллагааг хангах чиглэлээр инженер техникийн ажилчдын эрүүл мэндийн технологийн менежментийн мэдлэгийг дээшлүүлэхэд сургалт чиглэгдсэн. Сургалтуудын үр дүнд засвар үйлчилгээний ажлын чанар дээшилж, эмнэлгийн үйл ажиллагааны чанар сайжрах үндэс суурь болж өгсөн.

- **Эмнэлгийн техник тоног төхөөрөмжийн төлөвлөлт, хөрөнгө оруулалт**

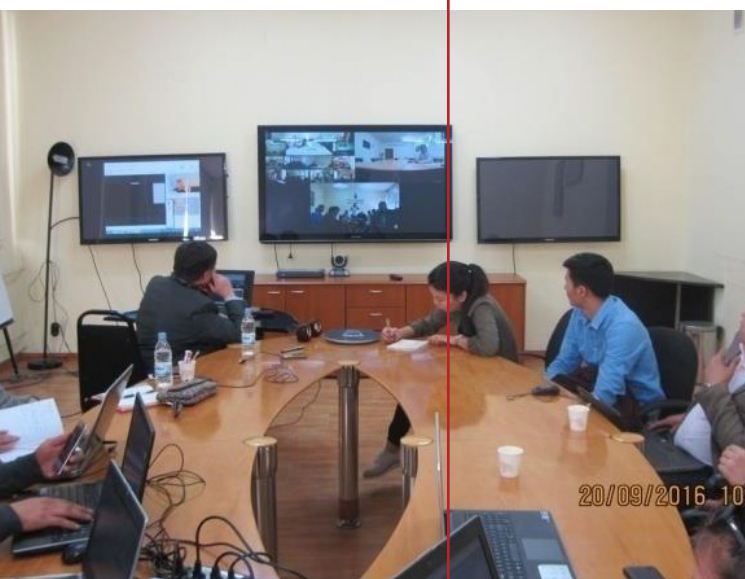
2017 онд эмнэлгийн техник тоног төхөөрөмжийн төлөвлөлт, хөрөнгө оруулалт сэдвээр 2 өдрийн сургалт зохион

байгуулав. Сургалтанд 21 аймгийн Эрүүл мэндийн газар, БОЭТ, нэгдсэн эмнэлэг, Нийслэлийн Эрүүл мэндийн газар, лавлагаа шатлалын 14 эрүүл мэндийн байгууллага болон ЦССҮТ-өөс нийт 45 хүн хамрагдав.

Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар, эрүүл мэндийн байгууллагуудын санхүү, төлөвлөлт, худалдан авалтын асуудлыг хариуцсан мэргэжилтэн болон эмнэлгийн инженер техникийн ажилтнуудад тоног төхөөрөмжийн технологи, удирдлага зохион байгуулалт, төлөвлөлт, хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагаа явуулах талаар мэдлэг олгосоноороо онцлог байв.

■ Цахим зайн сургалтууд

Цахим WebEx програмын тусламжтайгаар 2 удаагийн зайн сургалтыг 2016 онд зохион байгуулсан. Сургалтанд Эрүүл мэндийн яам, ЭМХТ, НМХГ, аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар, ХӨСҮТ, УНТЭ, УХТЭ, УГТЭ, ЦССҮТ, 21 аймгийн БОЭТ, нэгдсэн эмнэлгийн нийт 70 инженер техникийн ажилтан хамрагдсан.

Хоёр удаагийн зайн сургалтуудаар “Таскмастер-1603” бүртгэлийн програмд эмнэлгийн тоног төхөөрөмжүүдийг олон улсын нэршлийн “GMDN” болон “UMDNS” нэршлийн системийн ашиглан мэдээллүүдийг хэрхэн цахим бүртгэлд оруулах, хөтлөх, ашиглах талаар мэдлэг, дадлыг олгосон.

Мөн ЦССҮТ дээр тоног төхөөрөмжийн цахим бүртгэлийн “CMMS” програмыг цогц байдлаар ашиглахад чиглэсэн мэдлэг, дадлыг холбогдох инженер техникийн ажилтнуудад бий болгосон. Ингэснээр цахим бүртгэлийн “CMMS” програмыг ашиглан тоног төхөөрөмжийн дэлгэрэнгүй бүртгэлийн тогтолцоотой болох ажил эхэлсэн юм.

- **Ханган нийлүүлэгч компанийн тоног төхөөрөмжийн ашиглалтын сургалт**

Эмнэлгийн тоног төхөөрөмж ханган нийлүүлэгч компаниуд ЦССҮТ, цусны бусад салбарт нийлүүлсэн тоног төхөөрөмжийн ашиглалт, арчилгаа, үйлчилгээний талаар сургалт явуулж, гарын авлагаар хангасан байна. Улсын хэмжээнд 324 эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийн инженер, техникч, бусад ажилтнуудыг хамруулжээ. Халдвар үүсгэгч эмгэгтөрөгчийг идэвхгүйжүүлэх тоног төхөөрөмжийг суурилуулах, засвар үйлчилгээ хийх сургалт АНУ-ын Сан Франциско хотод зохион байгуулж, ЦССҮТ-ийн нэг инженер хамрагджээ.

“САЙН ДУРЫН АВЛАГАГҮЙ ЦУСНЫ ДОНОРЫН ЭГНЭЭГ ӨРГӨЖҮҮЛЭХ” СУРГАЛТУУД

ЭМСХХ-5 төслөөр ЦССҮТ-ийн сайн дурын авлагагүй цусны донорын эгнээг өргөжүүлэх сургалтын хөтөлбөрийн агуулгыг шинэчлэх, хичээлийн хэрэглэгдэхүүн, материал, лекцүүдийг шинээр боловсруулах, баяжуулах ажлыг ДЭМБ, Олон улсын Улаан загалмай, Улаан хавирган сар нийгэмлэгээс боловсруулан гаргасан гарын авлага, мэдээлэл, сургалтын материалуудыг ашиглан хийв.

Сайн дурын авлагагүй цусны донорын эгнээг өргөжүүлэх талаарх сургалтын нийт 30 орчим лекцийг шинэчлэн боловсруулж ЦССҮТ-ийн захирлын тушаалаар батлуулж, 2015-2016 онуудад төслийн зөвлөхүүд ЦССҮТ-ийн эмч нартай хамтран нийт 6 удаагийн сургалтаар 30 байгууллагын 200 гаруй эмч, мэргэжилтэн, улаан загалмай нийгэмлэгийн ажилтан, сонгуультан, сайн дурын ажилтнуудыг сургасан. Шинэчлэгдсэн хөтөлбөр нь донор зохион байгуулалтын мэргэжилтнүүд болон улаан загалмай нийгэмлэгийн идэвхтэн сонгуультнууд хүн амын дунд сайн дурын авлагагүй цусны донорын эгнээг өргөжүүлэх сургалтыг системтэйгээр тогтмол, тогтвортой явуулах боломжийг бий болгосон.

ЦУСНЫ АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ

Сургагч багш бэлтгэх сургалт

2015 онд цусны донор зохион байгуулалтын нэгжийн эмч мэргэжилтэн, нийслэлийн 9 дүүргийн Улаан загалмай нийгэмлэгийн хороодын удирдлага, идэвхтэн сонгуультнууд, Донорын холбоо, Монголын залуучуудын болон Оюутны холбоо зэрэг төрийн бус байгууллагын төлөөлөл бүхий 24 хүн, мөн ЦССҮТ-ийн донор зохион байгуулалтын тасгийн 16 оролцогч нийт 40 хүнийг сургагч багшаар бэлтгэсэн. 2016 онд ЦССҮТ-өөс 20 эмч, мэргэжилтэн, орон нутгийн цусны салбар төвүүдээс 26 эрхлэгч эмч нарыг сургагч багшаар бэлтгэв.

ЭМСХХ-5 төслийн хүрээнд бэлтгэгдсэн сургагч багш, идэвхтнүүд 2017-2018 онд сайн дурын авлагагүй цусны донорын эгнээг өргөжүүлэх сургалтыг ихэнх аймагт 1-2 удаа, Улаанбаатар хотод ЦССҮТ, МУЗН хамтран цусны донор сурталчлагч нарт 3 удаагийн сургалтыг тус тус зохион байгуулсан.

Бүсийн сургалт

2016 онд Ховд, Хэнтий, Орхон, Өмнөговь аймгуудад бүсийн сургалтыг зохион байгуулсан. Тус сургалтанд Улаан загалмай нийгэмлэгийн салбар хорооны нарийн бичгийн дарга, идэвхтэн сонгуультан, цусны салбар төвүүдийн технологичид, хүндэт доноруудын төлөөлөл бүхий нийт 90 хүн хамрагдсан.

ОЛОН УЛСЫН МАГАДЛАН ИТГЭМЖЛЭЛ

ЭМСХХ-5 төслийн хүрээнд цус сэлбэлт судлалын салбарт чанарын удирдлагын тогтолцоог нэвтрүүлэх ажлыг амжилттай зохион байгууллаа. Цус сэлбэлт судлалын салбарын чанарын удирдлагын тогтолцоонд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээг 2014 онд анхлан хийж, улмаар 2016, 2017 онуудад давтан хийж дүгнэлт, зөвлөмжүүдийг боловсруулсан. Хяналт- шинжилгээ, үнэлгээний үр дүнд цус сэлбэлт судлалын салбарт хүрсэн ахиц дэвшлийг тодорхойлж, нөөц боломжуудыг ашиглах, сул тал, алдаа дутагдлыг засах, эрсдлээ багасгах чиглэлээр өгсөн тодорхой зөвлөмжүүдийг хэрэгжүүлснээр чанарын удирдлагын тогтолцоог бүрэн утгаар нь нэвтрүүлсэн.

Стандарт ажиллагааны зааврууд: “Донорын судаснаас өвчтний судас” хүртэлх дараалсан бүх үйл ажиллагааны процесс, ажилбаруудын техник ажиллагааны болон чанарын стандартчилсан зохицуулалт, журмууд боловсруулагдсан. Эрүүл мэндийн сайдын тушаалаар уг заавруудыг батлуулан хэрэгжүүлжсэнээр Монгол Улсад цусны хангамжийн орчин үеийн, чанартай, үр ашигтай тогтолцоог бүрдүүлж, эмнэлзүйн зохистой хэрэглээ төлөвшсөн. Цус, цусан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн явцын болон эцсийн бүтээгдэхүүний хяналтыг бүх цусны салбар төвүүдэд хийж хэвшсэн. Цус, цусан бүтээгдэхүүний хаяг шошгололт цахимжиж, цусны донороос цус цуглуулахаас эхлэн бэлэн бүтээгдэхүүн олголт хүртэл мэдээллийн сан бий болж, эргэн хяналт тавих үйл ажиллагаа стандартын дагуу хийгддэг боллоо.

Үйл ажиллагааны хяналтын тогтолцоо: Мэдээллийн баримтжуулалтанд хяналт үнэлгээ хийдэг, үйл явцын гол үзүүлэлтэнд статистик боловсруулалт, дүн шинжилгээ хийдэг болсон. Удирдлагын болон үйл ажиллагааны мэдээ баримт цуглуулах, үнэлэх үндэсний хэмжээний мэдээлэл харилцаа холбооны технологийн сүлжээ бий болгон мэдээллийн сангийн удирдлагыг нэвтрүүлсэн.

Баримтжуулалт: Төслийн хүрээнд донорын судаснаас өвчтний судас хүртэлх бүх үйл ажиллагаанд хамаарах “Цус, цусан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх” болон “эмнэлэгт цус, цусан бүтээгдэхүүн хэрэглэх” үе шатуудад хамаарагдах удирдлагын, үйл ажиллагааны болон үр дүнгийн баримт бичгүүдийг анх удаа боловсруулан, хэрэглэж байна.

Сургалт: ЦССҮТ-д чанарын удирдлагын тогтолцоогоо бэхжүүлэхийн тулд эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийг чадавхжуулах сургалтуудыг үе шаттайгаар, тогтмол зохион байгуулсан юм (дэлгэрэнгүйг хуудас 40-өөс харна уу).

ЦУСНЫ АЮУЛГҮЙ
БАЙДАЛ

“Чанарын
удирдлагын
тогтолцоо”

ISO 9001:2016
олон улсын
хэмжээнд

2019

**ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН
САЛБАРЫН ХӨГЖИЛ
ХӨТӨЛБӨР-5 ТӨСӨЛ**

Байнгын хяналт үнэлгээ: Чанарын удирдлагын тогтолцооны нэг чухал элемент болох хяналт үнэлгээ нь цаашид илүү сайжруулах арга хэрэгсэл болж өгдөг. ЦССҮТ болон цусны салбар төвүүдэд байнга хэрэглэгдэх чанарын удирдлагын үйл ажиллагааны 37 хяналтын хуудас, дотоод болон гадаад үнэлгээний маягтуудыг боловсруулж, Эрүүл мэндийн сайдын тушаалаар батлуулан хэрэглэж байна. Хяналт үнэлгээ цус сэлбэлт судлалын салбарт тогтмол хийгдэж хэвшсэн.

ҮНДЭСНИЙ ИТГЭМЖЛЭЛ

ЦССҮТ-ийн үйл ажиллагаандаа үндэсний 3 стандартыг нэвтрүүлж, итгэмжлэлийн гэрчилгээг авсан.

 <p>“Эрүүл мэндийн байгууллагын лабораторийн чанар ба чадавхад тавигдах шаардлага”</p> <p>MNS ISO 15189:2015;</p> <p>2015</p>	 <p>“Чанарын удирдлагын тогтолцоо”</p> <p>MNS ISO 9001:2016 олон улсын стандартаар үндэсний хэмжээнд</p> <p>2017</p>	 <p>“Хөдөлмөрийн эрүүл мэнд аюулгүй байдлын тогтолцоо”</p> <p>OHSAS 18001:2007 MNS OHSAS 180015:2012</p> <p>2018</p>
---	--	--

ОЛОН УЛСЫН ИТГЭМЖЛЭЛ

Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төв цус цуглуулалт, шинжилгээ, цус, цусан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, хадгалалт, олголтын үйл ажиллагаанд чанарын удирдлагын тогтолцооны олон улсын ISO9001:2015 стандартын итгэмжлэлийг 2019 оны 5 дугаар сарын 23-ны өдөр Лондонд төвтэй нэр хүнд бүхий олон улсын байгууллага Lloyd’s Register -ээс 3 жилийн хугацаатайгаар авсан.

Certificate of Approval

This is to certify that the Management System of:

**National Center
for Transfusion
Medicine**

13381 Peace avenue 49, Bayanzurkh district, Ulaanbaatar, Mongolia.
Tel/fax: 979-70112857; E-mail: nctmmgl@gmail.com

has been approved by LRQA to the following standards:

ISO 9001:2015
GB/T 19001-2016

Rhett Wang

Issued by: Lloyd's Register Quality Assurance (Shanghai) Co., Ltd.
for and on behalf of: Lloyd's Register Quality Assurance Limited

Current issue date: 23 May 2019
Expiry date: 22 May 2022
Certificate identity number: 10193759

Original approval(s):
ISO 9001 – 23 May 2019

Approval number(s): ISO 9001 – 00020397

The scope of this approval is applicable to:
Provision of blood collection, testing, blood products production, storage and issuing services.

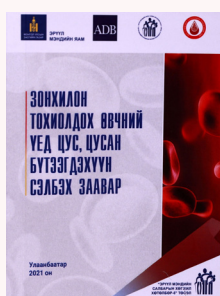

НОТОЛГООНД ТУЛГУУРЛАСАН МЭДЭЭЛЭЛ, СУРГАЛТ, СУРТАЛЧИЛГААНЫ МАТЕРИАЛУУД

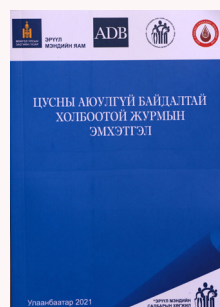
Орчин үеийн олон улсын бодлого чиглэлд нийцүүлэн эрдэмтэд, зөвлөхүүдийг оролцуулан цус, цусан бүтээгдэхүүний зохистой хэрэглээ, аюулгүй цус сэлбэлт, хүн амын зан үйлийг өөрчлөх болон сайн дурын авлагагүй цусны донорыг эгнээг өргөтгөхөд чиглэсэн гарын авлагууд, товхимол, зурагт хуудсуудыг бэлтгэж, түгээсэн. Эдгээр мэдээлэл сургалт сурталчилгааны материалуудыг жендерийн мэдрэмжтэй, насны бүлэгт тохируулан, монгол, казах хэл дээр боловсруулж, хэвлэж, түгээсэн.

Түүнчлэн эмч, сувилагч, лабораторийн мэргэжилтнүүд өдөр тутмын ажил, эмчилгээ үйлчилгээнд хэрэглэгддэг мэдээллийг тусгасан материалуудыг эмнэлзүйн практикт өргөнөөр хэрэглэж байна. Ялангуяа зонхилон тохиолдох өвчнүүдийн цус, цусан бүтээгдэхүүний сэлбэх заавар, журмууд нь цус, цусан бүтээгдэхүүний аюулгүй, зохистой хэрэглээг тусламж үйлчилгээний бүх түвшинд бүрдүүлж, олон улсын түвшинд ойртуулах, цус сэлбэлтээс шалтгаалсан аливаа эрсдэл, урвал хүндрэлээс сэргийлж, эмчилгээний үр дүнтэй арга замыг нэвтрүүлэхэд эмч эмнэлгийн мэргэжилтнүүдэд туслах үндсэн гарын авлага болсон юм.

ЦУСНЫ АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ

“Зонхилон тохиолдох өвчний үед цус, цусан бүтээгдэхүүний хэрэглээний удирдамж” -ийг эмч мэргэжилтнүүд ажлын хэрэгцээнд зориулан халаасны ном болгон 2 удаа, нийт 3135 ширхэгийг хэвлүүлж, түгээсэн.

Цус сэлбэлт судлалын салбарт хэрэгжиж байгаа Эрүүл мэндийн сайдын тушаалын эмхэтгэл 1000 ширхэг хэвлүүлж, түгээсэн.

“Сайн дурын авлагагүй донорыг элсүүлэх” гарын авлагыг цусны донорын хөдөлгөөнд хамтран оролцогчид, шийдвэр гаргагчид, цусны албаны эмч мэргэжилтнүүд, донор сурталчлагч, эмч мэргэжилтнүүд, Улаан загалмай нийгэмлэгийн ажилчид, сайн дурынхан, цусны доноруудад зориулж 1000 ширхэгээр хэвлүүлж түгээсэн.

“Зан үйлийг өөрчлөх мэдээлэл харилцааны гарын авлага” нь сайн дурын авлагагүй цусны донорын эгнээг өргөжүүлэх үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхэд цусны салбарынханд гарын авлага болгох зорилгоор төслийн зөвлөхүүд боловсруулж гарган хоёр удаа 1000 ширхэгээр хэвлэгдсэн.

ЭРЭЛТЭД НИЙЦСЭН МЭДЭЭЛЭЛ, СУРГАЛТ, СУРТАЛЧИЛГААНЫ КАМПАНИТ АЖИЛ

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН САЛБАРЫН ХӨГЖИЛ ХӨТӨЛБӨР-5 ТӨСӨЛ

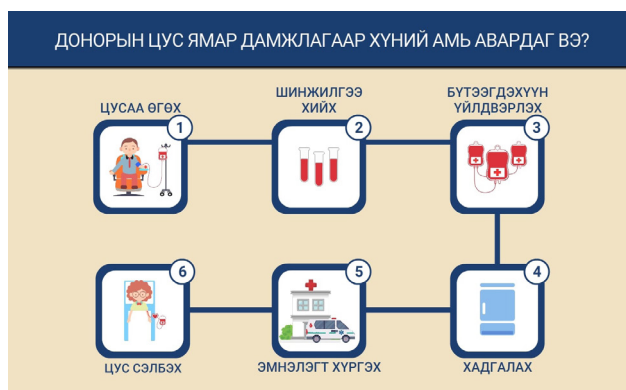
Хүн амын сайн дурын авлагагүй цусны донорын талаарх мэдлэг, хандлага, дадлыг тогтоосны дараа олон нийтийг хамарсан, урт хугацааны хэвлэл мэдээллийн кампанит ажил зохион байгуулах замаар цусны донорын тоог нэмэгдүүлдэг олон улсын туршлага бий. 2015 онд хийсэн “Сайн дурын авлагагүй цусны донорын талаарх хүн амын мэдлэг, хандлага, дадал” үнэлэх суурь судалгааны үр дүнд тулгуурлан цусны донорын эгнээг өргөжүүлэх мэдээлэл, сургалт сурталчилгааны контент боловсруулах, түгээх кампанит ажлыг зохион байгуулсан юм.

Хэвлэл мэдээллийн кампанит ажлын хүрээнд нийт 42 нэр төрлийн контентийг гарын авлага, зурагт хуудас, лайв дамжуулалт, эмч нарын болон цусны донорын ярилцлага, цусны доноруудын ачаар амь нас нь аврагдсан өвчтөнүүдийн бодит түүх, орон нутгийн сурвалжилга зэрэг олон хэлбэрээр, бэлтгэж, хэвлэж, түгээсэн.

Хэвлэн түгээсэн зурагт хуудасны заримаас танилцуулбал:

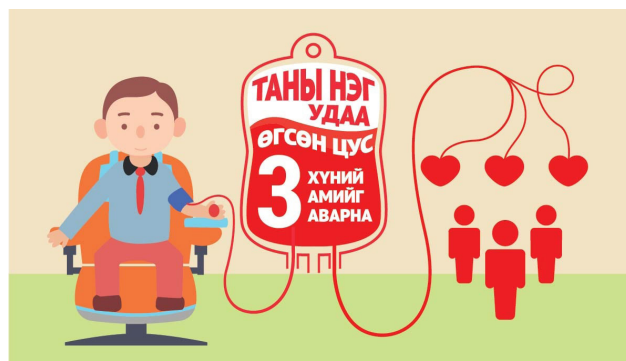
Таны цус амьдрал бэлэглэнэ. **ЦУСАА ӨГЦГӨӨ**

Таны цус амьдрал бэлэглэнэ. **ЦУСАА ӨГЦГӨӨ**

Таны цус амьдрал бэлэглэнэ. **ЦУСАА ӨГЦГӨӨ**

Таны цус амьдрал бэлэглэнэ. **ЦУСАА ӨГЦГӨӨ**

Кампанит ажлын хүрээнд хүн амыг сайн дурын авлагагүй цусны донор болохыг уриалсан 29 мянган постер хэвлэн, түгээв.

Контентуудыг хүн амын дийлэнх нь мэдээлэл авдаг, нөлөөлөл өндөртэй, үзэгчдэд илүү их итгэл үнэмшил төрүүлдэг телевизийн сувгуудаар дүрстэй мэдээ хэлбэрээр түгээсэн.

“Энх цагийн баатрууд болох донорууд”, “Таны цус амьдрал бэлэглэнэ, цусаа өгцгөө”, “Элэг бүтэн амьдралыг цогцлооход донор таны оролцоо чухал” зэрэг богино шторкуудыг МҮОНТ, Монгол телевиз, Боловсрол суваг, Малчин, ЭХ орон, Like телевизүүдээр олон удаагийн давтамжтайгаар нийтэлсэн.

ЦУСНЫ АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ

ЦССҮТ

Нэг хүнд элэг шилжүүлэн суулгах хагалгаанд 100 хүнээс бэлэглэсэн цус хэрэглэдэг...

Цусаа бэлэглэе гэсэн уриаллыг та өдөр бүр л харж байгаа болов уу. Гэвч таны бэлэглэсэн цус хэнд, ямар үнэ цэнтэй вэ гэдгийг хүмүүс тэр бүр

137 · 5 · 2021-02-26 11:40 · А.Мишээл

ЦССҮТ

Элэг бүтэн амьдралыг цогцлооход ДОНОР таны оролцоо чухал

Улсын ууган төрөх болох “Өргөө” амаржих газрын мэс заслын дараах өрөө. Ариун цэврийн өрөөнөөс гартаа уян зүү хатгуулсан сульдаа биетэй эмэгтэй

135 · 6 · 2021-02-21 17:40 · Р.Адьяасүрэн

ЦССҮТ

Хүүхдүүдэд нь ээжийг нь, нөхөрт нь эхнэрийг нь, харин өөрт нь АМЬДРАЛ бэлэглэжээ

Хүний амьдралын хамгийн чухал зүйлсийн эхний гуравт Эрүүл мэнд, Гэр бүл, Найз нөхөд байдаг хэмээн Careeraddict сайтад бичжээ. Үнэхээр ч энэ

54 · 5 · 2021-02-25 12:10 · А.Ихсанаа

ЦССҮТ

Та 17-оос дээш настай, 45 кг-аас дээш жинтэй бол...

2017 онд улсын хэмжээнд нийт 80 мянга орчим хүнд цус, цусан бүтээгдэхүүн салбэжээ. Үүний дийлэнх нь мэс засал, эрчимт эмчилгээ,

128 · 3 · 2018-10-17 08:55

ЦССҮТ

Элэг бүтэн амьдралыг цогцлооход ДОНОР таны оролцоо чухал

Улсын ууган төрөх болох “Өргөө” амаржих газрын мэс заслын дараах өрөө. Ариун цэврийн өрөөнөөс гартаа уян зүү хатгуулсан сульдаа биетэй эмэгтэй

135 · 6 · 2021-02-21 17:40 · Р.Адьяасүрэн

ЦССҮТ

Профессор О.Сэргэлэн: Элэг шилжүүлэн суулгах эмчилгээний хамгийн чухал асуудлын нэг нь цус, цусан бүтээгдэхүүн

Цусаа бэлэглэсэн хүмүүсийн хувьд зүрхний ажиллагаанд эерэг нөлөөтэй, хорт хавдар тусах магадлал буурдаг учраас эрүүл мэндэд сайнаар

39 · 1 · 2018-08-27 09:10 · А.Ихсанаа

Мөн залуус олноороо цугладаг Өргөө, Тэнгис кино театрын дэлгэц, хотын төвд байрлалтай Блүүмбэрг, Нийслэл дэлгэцүүдээр видео контентоо зорчин яваа иргэдэд хүргэлээ. Хэвлэмэл контентуудыг хүн амд хүргэхийн тулд манай улсын хамгийн өндөр хандалттай сайтууд болох gogo.mn, news.mn, ikon.mn, saak.mn, yolo.mn, maamuu.mn болон хамгийн олон уншигч, захиалагчтай “Өдрийн сонин”, “Өнөөдөр” сонинуудад нийтлэл, ярилцлагуудаа байршуулсан.

Уламжлалт болон уламжлалт бус сувгуудаар контентоо түгээснээр хүн амын дундах сайн дурын авлагагүй цусны донорын талаарх мэдлэгийг нэмэгдүүлж, хандлага дадалд эерэг өөрчлөлт бий боллоо. Манай улсын хүн амын дунд цусны донорын эзлэх хувь төсөл эхлэхээс өмнө 2013 онд 0,8 хувь байсан бол 2020 онд 1,15 хувьд хүрч ДЭМБ-ын зөвлөмжийг хангалаа.

“ХҮН АМЫН ДУНДАХ ЦУСНЫ ДОНОРЫН ТАЛААРХ МЭДЛЭГ, ХАНДЛАГА, ДАДАЛ”-ЫГ ҮНЭЛЭХ СУДАЛГАА

Хүн амын дундах цусны донорын талаарх мэдлэг, хандлага, дадлыг үнэлэх суурь судалгааг 2016 онд, давтан судалгааг 2018 онд тус тус хийж үр дүнг дүгнэхэд төсөл хэрэгжсэн таван жилийн хугацаанд ард иргэдийн дунд цусны донорын талаар мэдлэгийн түвшин сайжирсан, зөв мэдээллээр хангагдсан иргэдийн тоо нэмэгдэж, улсын хэмжээнд сайн дурын авлагагүй цусны донорын тоо өссөн байна.

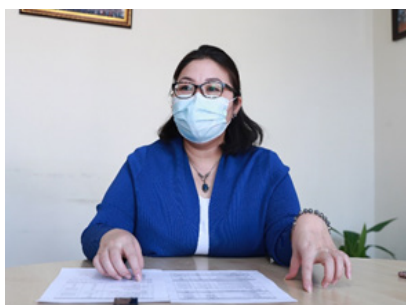
“ХҮН АМЫН ДУНДАХ ЦУСНЫ ДОНОРЫН ТАЛААРХ МЭДЛЭГ, ХАНДЛАГА, ДАДАЛ”-ЫГ ҮНЭЛЭХ СУДАЛГААНЫ ҮР ДҮНГЭЭС

ХҮН АМЫН МЭДЛЭГ, ХАНДЛАГА

1. Судалгаанд хамрагдсан хүн амын сайн дурын авлагагүй цусны донорын талаарх мэдлэг суурь судалгааны дүнтэй харьцуулахад 21.8 хувиар, тэдний машин шүтлэг, оршин суугаа газраас хамаарахгүй нэмэгдсэн байна.
2. Суурь судалгааны дүнтэй харьцуулахад судалгаанд оролцогчдын дийлэнх нь цусаа бэлэглэх нь буянтай сайн үйлс, Монгол Улсад цусны хэрэгцээ их гэдгийг бүрэн ойлгож улмаар цусаа бэлэглэх, цусны донор болох хандлага нэмэгджээ.

ЦУСАА БЭЛЭГЛЭХ ДАДАЛ, ТҮҮНД НӨЛӨӨЛЖ БУЙ НИЙГЭМ ЭДИЙН ЗАСГИЙН ХҮЧИН ЗҮЙЛС

1. Судалгаанд оролцогчдын 15.8 хувь хэзээ нэгэн цагт, 1-2 удаа цусаа бэлэглэсэн байлаа. Цусаа бэлэглэсэн хүн амын дийлэнх нь өөрийн хүсэлтээр, хэн нэгэнд туслах шаардлага гарсны улмаас цусаа

Б.Сувд

Нийгмийн эрүүл мэндийн
үндэсний төвийн Орчны
эрүүл мэндийн албаны
дарга, Анагаах ухааны
доктор

бэлэглэх үйлсэд нэгдсэн шалтгаан суурь судалгааны дүнтэй ойролцоо байсан бол байгууллага хамт олны оролцоотойгоор цусаа бэлэглэх нь нэмэгдсэн байв.

2. Цусны доноруудыг алдаршуулах үйл ажиллагаа нь шинэ донор элсүүлэх, хүн амд мэдээлэл түгээх, маниулахад эерэгээр нөлөөлөхөөс гадна олон удаа цусаа сайн дураараа бэлэглэсэн байнгын доноруудад дэмжлэг болдог байна.
3. Хүн амын цусаа бэлэглэхэд тухайн хүний боловсрол, нас, хүйс, хамт олны хандлага, сайн үйлс хийх хүсэл нөлөөлж байна.

ХҮН АМЫН МЭДЭЭЛЛИЙН ЭХ СУРВАЛЖ, МЭДЭЭЛЭЛ ХҮРСЭН БАЙДАЛ, ХЭРЭГЦЭЭ

1. Төслийн хүрээнд хийгдсэн сайн дурын авлагагүй цусны донорын талаар мэдлэг олгох, мэдээлэл түгээх, хүн амын дундах хандлага өөрчлөх чиглэлээр хийгдсэн ажлууд хүн амын дийлэнхи ашигладаг мэдээллийн эх үүсвэрийг ашигласан байна. Мөн тэдгээр нь анхаарал татахуйц, хандлага өөрчлөгдөхүйц, сонирхолтой хэлбэрээр хийгдэж чадсан байна.
2. Суурь судалгаанд хамрагдсан хоёр хүний нэг нь телевизээс мэдээлэл авахыг хүсч байсан бол 2019 онд энэ үзүүлэлт өөрчлөгдөж дийлэнх нь олон нийтийн (www.facebook.com) сүлжээнээс мэдээлэл авах хүсэлтэй болжээ.
3. Мэргэжлийн болон холбогдох байгууллагын цахим хуудас тогтмол ажиллагаатай болж, цахим хайлтын орчинд холбогдсон нь хэрэглэгчид цусны донорын талаарх мэдээллийг найдвартай эх сурвалжаас авах боломжийг бүрдүүлсэн байна.

Нотолгоонд суурилсан, эрэлт хэрэгцээг мэдэрсэн, шинжлэх ухаанч агуулгыг энгийн, сонирхолтой хэлбэрээр олон төрлийн мэдээллийн хэрэгслээр, давтамжтайгаар хүргэсэн нь үр дүнд хүрч, доноруудын тоо 2013 онд 23 мянга байсан бол 2020 онд 36 мянга орчим болсон байна.

Хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр иргэдийг зөв мэдлэгээр хангаснаар томоохон үр дүнд хүрч, улсын хэмжээнд цусны донорын тоо нэмэгдэж, нас залуужсан.

ДЭМБ-аас цус цуглуулалтын 60 хувийг байнгын донороос цуглуулбал “цусны аюулгүй байдлыг хангана” хэмээн зөвлөдөг бөгөөд манай улсын цус сэлбэлт судлалын салбар ч энэ үзүүлэлтэд хүрчээ.

ЦУСНЫ АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ

Миний биед таван хүний цус урсаж байгаа гэж би хэлэх дуртай. Нэрийг нь ч мэдэхгүй тэр хүмүүсийн ачаар өнөөдөр би амьсгалж, амьдарч байна. Цусны донор гэж байгаагүй бол маш олон хүн аз жаргалыг мэдэрч амжилгүй хорвоогоос буцах байсан байх.

Та нартаа маш их таярчлаа

**ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН
ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТ**

Б.Эрдэнэтулга

Дархан-Уул аймгийн
Нэгдсэн эмнэлгийн Мэс
заслын эмч

Энэ бол зөвхөн Дархан-Уул аймгийн Нэгдсэн эмнэлэг төдийгүй Монгол улсын хэмжээнд эмч, эмнэлгийн ажилтан, үйлчлүүлэгчид үр ашгийг хүртсэн хамгийн том төсөл байсан. Дархан-Уул аймгийн Нэгдсэн эмнэлэгт ЭМСХХ-5 төслөөс багц төсөл хэрэгжсэн. “Эрүүл мэндийн байгууллагын эрүүл ахуй, халдварын сэргийлэлт, хяналтыг сайжруулах”, “Цусны аюулгүй байдлыг бэхжүүлэх”, “Эрүүл мэндийн байгууллагын хог хаягдлын менежментийг сайжруулах” төсөл хэрэгжсэн. Энэ төслүүд бүгд маш амжилттай хэрэгжиж, Дарханы иргэд үр өгөөжийг нь хүртэж байна.

Эмнэлгийн аюултай хог хаягдлыг цуглуулах, бусад эмнэлгээс хүлээж авах, жинг үзэх, халдваргүйжүүлэх, халдваргүйжүүлсний дараа хадгалах, тээвэрлэх гэх мэт үе шат бүхнийг аюулгүй ажиллагааны стандартад хүргэсэн. Аюултай хог хаягдлаа өмнө нь халдваргүйжүүлээд бутлах, булах, шатаах гэх мэт арга хэрэглэж байсан. Шатаахад үнэр гарна, байгаль орчинд хортой. Бутлахад эмнэлгийн ажилтнууд халдварт өртөх эрсдэлтэй гээд асуудал гардаг байлаа.

Одоо бол тусгай хог хаягдлыг аюулгүй хайрцагтай нь зөөж, өндөр даралттай уураар ариутгах төхөөрөмждөө /автоклав/ хийж ариутгаад хаядаг болсноор эмнэлгийн ажилтан халдварт өртөх эрсдэлгүй болж байна. Энэ бол эмнэлгийн тусгай хог хаягдлыг халдваргүйжүүлж, устгах олон улсын стандарт хангасан технологи юм.

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙГ САЙЖРУУЛАХ ЗОРИЛТ

Эрүүл мэндийн байгууллагуудад ердийн хог хаягдлаас гадна оношилгоо, эмчилгээ үзүүлэхтэй холбоотойгоор хүний биологийн шингэнээр бохирлогдсон зүйлс, цус, цусан бүтээгдэхүүн болон лабораторид үүсэх хүн, амьтанд халдвар дамжуулах эрсдэл бүхий эмгэгтөрөгчөөр бохирлогдсон өсгөвөр, тэжээлт орчин, тэдгээрийг хэрэглэхэд ашиглагдаж буй багаж хэрэгсэл гэх мэт тусгай хог хаягдлууд гардаг.

Мөн лабораторийн төрөл бүрийн шинжилгээнд ашигладаг урвалж бодисууд химийн хорт бодис агуулдаг бол рентген туяаны эмчилгээний дараа цацраг идэвхт бодис бүхий хог хаягдал үлддэг юм. Эдгээр хог хаягдал халдвар тархаах эрсдэлтэй төдийгүй байгаль орчинд аюултай хог хаягдалд ордог. Иймд тухайн хог хаягдал үүссэн цэгээс эхлэн түүнийг ангилах, ялгах, савлах, урьдчилан боловсруулах, цуглуулах, хадгалах, тээвэрлэх, түр байршуулах, устгах дамжлагуудыг тусгай зохицуулалтын дагуу гүйцэтгэх нь чухал юм.

Эрүүл мэндийн байгууллагаар үйлчлүүлэгчид, эрүүл мэндийн ажилтнуудын аюулгүй байдлыг хангах зорилготой ЭМСХХ-5 төслийн хоёрдугаар бүрэлдэхүүн “Эрүүл мэндийн байгууллагын хог хаягдлын менежментийг сайжруулах” зорилт дэвшүүлсэн. Энэ зорилтыг хангахын тулд нийслэл болон 21 аймагт нийт 1.2 сая ам.долларын санхүүжилтээр эрүүл мэндийн байгууллагын хог хаягдлын менежментийн эрх зүйн зохицуулалтыг сайжруулах заавар журмуудыг боловсруулах, баталгаажуулах; эрүүл мэндийн байгууллагын аюултай хог хаягдлын тогтолцоог бий болгох, үндэсний сургагч багш нарыг бэлтгэх, хог хаягдалтай харьцдаг эрүүл мэндийн ажилтныг чадавхжуулах зэрэг ажлуудыг амжилттай хэрэгжүүллээ.

АЮУЛТАЙ ХОГ ХАЯГДЛЫН ЭРХ ЗҮЙН ЗОХИЦУУЛАЛТЫН ШИНЭЧЛЭЛ

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН
БАЙГУУЛЛАГЫН ХОГ
ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТ

Манай улсад хог хаягдлыг бууруулах, ангилах, цуглуулах, тээвэрлэх, хадгалах, дахин ашиглах, устгахтай холбогдсон харилцааг зохицуулах хууль, эрх зүйн орчин нь Монгол Улс нэгдэн орсон олон улсын конвенц, Хог хаягдлын тухай хууль, тогтоомжууд, түүнийг хэрэгжүүлэхээр гарсан эрх зүйн баримт бичгүүдээс бүрддэг.

Хүчин төгөлдөр мөрдөж буй эдгээр эрх зүйн баримт бичгүүдийн хүрээнд зохицуулагддаг эрүүл мэндийн байгууллагын хог хаягдлын менежментийн талаарх журам, зааврыг цаг үеийн шаардлага болон нэвтрүүлсэн шинэ техник технологи зэрэг олон шалтгааны улмаас шинэчлэх шаардлага гардаг.

ЭМСХХ-5 төсөл эхлэх үед “Эрүүл мэндийн байгууллагын хог хаягдлын менежмент”-ийн нөхцөл байдлыг үнэлж дүн шинжилгээ хийсэн. Энэхүү дүн шинжилгээнд тулгуурлан эрүүл мэндийн байгууллагын аюултай хог хаягдлыг ангилах, цуглуулах, хадгалах, тээвэрлэх, боловсруулах, устгах үйл ажиллагаа, үнэ тариф, хяналт шалгалтын эрх зүйн орчныг сайжруулах чиглэлээр Эрүүл мэндийн яам, ХӨСҮТ зэрэг байгууллагуудтай хамтран ажилласан юм.

1. “ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН АЮУЛТАЙ ХОГ ХАЯГДЛЫГ АНГИЛАХ, ЦУГЛУУЛАХ, ХАДГАЛАХ, ТЭЭВЭРЛЭХ, БОЛОВСРУУЛАХ, УСТГАХ ЗААВАР” ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН САЙДЫН 2017 ОНЫ А/505 ДУГААР ТУШААЛ

Нийт 8 хавсралт бүхий уг тушаалд эрүүл мэндийн байгууллагын хог хаягдлын ангилах, цуглуулах, хадгалах, тээвэрлэх, боловсруулах, устгах, эрүүл мэндийн байгууллагын аюултай хог хаягдлыг боловсруулах төвлөрсөн байгууламжид тавигдах шаардлага, ЭМБХХМ-эд шаардлагатай хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийн жагсаалт, ЭМБХХМ-ийн сургалтад тавигдах шаардлага, эрүүл мэндийн байгууллагын аюултай хог хаягдлыг бүртгэх маягтуудыг шинэчлэн тусгасан байна.

2. “АРГАЧЛАЛ, НОРМАТИВ БАТЛАХ ТУХАЙ” ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН САЙД 2019 ОНЫ А/605 ДУГААР ШИНЭЧИЛСЭН ТУШААЛ

Энэ тушаалаар эрүүл мэндийн байгууллагаас үүсэх аюултай хог хаягдлыг тээвэрлэх, устгах үйлчилгээний хөлсийг тооцох аргачлал, эрүүл мэндийн байгууллагын хог хаягдлын норматив хэмжээг шинэчлэн гаргасан юм. Эмнэлгүүд тусламж үйлчилгээний цар хүрээнээс хамаарч энэ тушаалд заасан тооцооллын дагуу хог хаягдал устгалын компанитай гэрээ хийж, сар тутам төлбөрөө шилжүүлэх хэлбэрээр ажиллаж байна.

3. МЭРГЭЖЛИЙН ХЯНАЛТЫН ЕРӨНХИЙ ГАЗРЫН ДАРГЫН 2017 ОНЫ 56 ТООТ ТУШААЛ “ЭМНЭЛГИЙН ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ХЯНАЛТЫН ХУУДАС”

Эрүүл мэндийн байгууллагуудын хог хаягдлын менежментийн талаар гарсан тушаалуудын хэрэгжилтэд Мэргэжлийн хяналтын байгууллага хөндлөнгөөс хяналт тавьдаг. Иймд төслийн хүрээнд Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газартай нягт хамтран ажиллаж, эрүүл мэндийн байгууллагуудад хяналт шалгалт хийдэг “хяналтын хуудас”-ыг эрүүл мэндийн байгууллагын тусламж үйлчилгээний шатлалаас хамааран ялгаатай болгох, эрсдэл өндөртэй тасаг нэгжийг шалгах илүү нарийвчилсан үзүүлэлтүүдийг оруулах зэргээр боловсронгуй болгох ажлыг хийв

Ш.УРАНЦЭЦЭГ

Эрүүл мэндийн яамны Орчны эрүүл ахуйн асуудал хариуцсан шинжээч

Эрүүл мэндийн байгууллагуудын хог хаягдлыг аюулгүй болгож, устгахтай холбоотой бодлогын асуудлууд уг төслийн үр дүнд бүрэн шийдэгдсэн. Тухайлбал, “Эрүүл мэндийн байгууллагын аюултай хог хаягдлыг ангилах, цуглуулах, хадгалах, тээвэрлэх, боловсруулах, устгах заавар”-ыг тусгасан Эрүүл мэндийн сайдын А/505 дугаар тушаал 2017 онд шинэчлэгдэж батлагдсан. Ингэснээр магадлан итгэмжлэлд орж байгаа эрүүл мэндийн байгууллагуудад шалгуурын дагуу аюултай хог хаягдлын ангилан ялгалт, цуглуулалт, хадгалалт, тээвэрлэлт устгалтын байдалд хяналт тавьж, үнэлгээ хийх ажилд ахиц гарсан.

Коронавирусийн халдварын үед ч энэхүү тушаал чухал хэрэгцээтэй нь харагдаж байна.

Хяналтын хуудас нь эрүүл мэндийн байгууллагууд эрүүл ахуй, халдвар хамгааллын аюулгүй байдлыг хангасан эсэхэд дүгнэлт хийх шалгуур үзүүлэлтийг тусгасан мэргэжлийн хяналтын улсын байцаагч нарын ажлын удирдамж юм. Тэрхүү хяналтын хуудсыг орчин үеийн шаардлагад нийцүүлэн шинэчлэхэд ЭМСХХ-5 төслийн зөвлөхүүдийн зөвлөмж, үндэсний хэмжээний сургалт, дадлагын явцад улсын байцаагч нарын санал зэргийг тусгасан бөгөөд энэхүү шинэчилсэн хяналтын хуудсаар эрүүл мэндийн байгууллагуудын халдварын хяналт, сэргийлэлт ба хог хаягдлын менежментэд дөрөв дэх жилдээ хяналт шалгалт хийж байна.

АЮУЛТАЙ ХОГ ХАЯГДАЛ ТҮР ХАДГАЛАХ БАЙРУУД

Эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ үзүүлэх явцад үүссэн хог хаягдлыг энгийн ба аюултай хог хаягдал гэж ялгадаг. Эрүүл мэндийн байгууллагын аюултай хог хаягдлыг эцсийн устгалын цэг рүү тээвэрлэхээс өмнө зориулалтын байранд түр хадгалах шаардлага тавьдаг.

Үндэсний хэмжээнд баримталж буй зааврын дагуу эрүүл мэндийн байгууллагын аюултай хог хаягдал түр хадгалах байр нь цахилгаан, цэвэр, бохир усны төв шугамд холбогдсон байх, агааржуулалтын системтэй байх, аюултай хог хаягдлыг төрөлжүүлэн хадгалах хэсгүүдтэй байх, аюултай хог хаягдлыг халдваргүйжүүлэх болон халдваргүйжүүлсэн хог хаягдлыг бутлах төхөөрөмжтэй байх зэрэг доод тал нь 15 гаруй шаардлагыг хангасан байх ёстой.

Төсөл хэрэгжсэн Ховд, Орхон, Өмнөговь аймгийн БОЭТ, Дархан-Уул, Увс, Хэнтий, Дорноговь, Сэлэнгэ аймгийн нэгдсэн эмнэлгийн дэргэд эдгээр шаардлагуудыг бүрэн хангасан эрүүл мэндийн байгууллагын аюултай хог хаягдал түр хадгалах байрыг барьж, бүрэн тоноглон ашиглаж байна.

Эрүүл мэндийн байгууллагын аюултай хог хаягдлыг хадгалах түр байрыг барихаас өмнө хог хаягдлыг ил шатаадаг байсан нь эмнэлгийн ажилтнууд халдварт өртөх эрсдэлтэй, байгаль орчинд хортой, утаа үнэр гардаг гээд асуудлууд гардаг байсан.

Харин одоо төсөл хэрэгжсэн 8 аймгийн БОЭТ, нэгдсэн эмнэлэг аюултай хог хаягдлаа түр хадгалах байртай болж, байрандаа аюултай хог хаягдлыг ангилах, халдваргүйжүүлэх, бутлах, савлах зэрэг стандарт үйл ажиллагаа явуулах нөхцөл бүрдээд байна. Ингэснээр эрүүл мэндийн ажилтан болон байгаль орчинд нөлөөлөх хор нөлөөллийг багасгаж чадсан юм.

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН
БАЙГУУЛЛАГЫН ХОГ
ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТ

ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖИЙН ХАНГАН НИЙЛҮҮЛЭЛТ, НЭВТРҮҮЛСЭН ТЕХНОЛОГИ

Төслийн хүрээнд аймаг, нийслэлийн лавлагаа шатлалын 21 эрүүл мэндийн байгууллагад ДЭМБ-ын боловсруулсан түргэвчилсэн үнэлгээний асуумжаар хог хаягдлын менежментэд үнэлгээ хийсэн. Энэ үнэлгээнд тулгуурлан төсөлд хамрагдсан эмнэлгүүдэд 704,200 ам.долларын өртөг бүхий 17 нэрийн 2,283 ширхэг орчин үеийн өндөр хүчин чадлын тоног төхөөрөмж, хэрэгслээр хангасан.

Уураар халдваргүйжүүлэх технологи:

Төслийн 8-н аймгийн БОЭТ, нэгдсэн эмнэлгийн дэргэд барьсан аюултай хог хаягдлыг хадгалах түр байруудыг шаардлагатай тоног төхөөрөмж, хэрэгслээр хангаж, эрүүл мэндийн байгууллагаас үүсч буй аюултай хог хаягдлыг уурын технологиор халдваргүйжүүлэх аргыг орон нутагт амжилттай нэвтрүүлсэн юм.

Орон нутгийн Эрүүл мэндийн байгууллагын хог хаягдлын менежментийн дэд бүтцийг удирдамж зөвлөмжийн дагуу шинэчлэн, тоног төхөөрөмжөөр хангаснаар ЭМБХХМ-ийн тогтолцоо сайжирч, хог хаягдлыг зохистой боловсруулахад ахиц гарлаа. Аймгуудад хог хаягдал боловсруулах технологийн дэвшил нэвтрүүлэн, ил шатаах аргаас уурын халдваргүйтгэлийн аргад шилжсэн нь төслийн хүрээнд хүрсэн томоохон амжилтуудын нэг байв.

Төсөл хэрэгжсэнээр эмнэлгийн тусгай хог хаягдлыг аюулгүй хайрцагтай нь зөөж, өндөр даралттай уураар ариутгах төхөөрөмжид /автоклав/ халдваргүйжүүлээд бутлаад, савлаж хаядаг болсноор эрүүл мэндийн ажилтан халдварт өртөх эрсдэл буурсныг онцлох нь зүйтэй.

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН АЖИЛТНЫ ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ЧАДАВХИЙГ САЙЖРУУЛСАН НЬ

ЭМСХХ-5 төслийн бүрэлдэхүүн 2-ийн хүрээнд эрүүл мэндийн байгууллагын хог хаягдлын менежментийн талаар ажилтнуудын чадавхийг сайжруулах сургалтуудыг мөн зохион байгуулсан. Нийт 24 удаагийн сургалтыг Эрүүл мэндийн яам болон ХӨСҮТ-ийн мэргэжилтнүүдтэй хамтран явуулсан.

■ Сургагч багш бэлтгэх сургалт

2015, 2017 онуудад ЭМБХХМ-ээр үндэсний сургагч багш нарыг бэлтгэв. Сургалтад Эрүүл мэндийн яам, ХӨСҮТ, 21 аймгийн БОЭТ, Нэгдсэн эмнэлэг, нийслэлийн лавлагаа шатлалын эрүүл мэндийн байгууллагуудын тархвар судлаач, хог хаягдал хариуцсан ажилтан зэрэг нийт 60 сургагч багш бэлтгэсэн.

■ ЭМБХХМ-ийг сайжруулах сургалт

Төслийн хүрээнд 2015-2018 онуудад ЭМБХХМ-ийг сайжруулах чиглэлээр аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн байгууллагын нийт 760 эмч, мэргэжилтнийг сургажээ. ХӨСҮТ нь төслөөс боловсруулсан сургалтын агуулга, хөтөлбөрийн дагуу төгсөлтийн дараах 2 кредитийн сургалтыг тасралтгүй, тогтвортой зохион байгуулж байна.

Сургалтуудыг зохион байгуулснаар эрүүл мэндийн ажилтнуудын эрүүл мэндийн байгууллагын хог хаягдлын менежментийн талаарх мэдлэг, хандлага, дадлыг сайжруулахад түлхэц боллоо. Тэднийг ажлын байрандаа хог хаягдлаас үүдэлтэй халдварт өртөх эрсдэлийг бууруулсан бодит ажил болов.

ӨРТӨЛТӨӨС СЭРГИЙЛЭХ МЭДЭЭЛЭЛ, СУРГАЛТ СУРТАЛЧИЛГААНЫ КОНТЕНТУУД

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН САЛБАРЫН ХӨГЖИЛ ХӨТӨЛБӨР-5 ТӨСӨЛ

Эрүүл мэндийн ажилтнуудыг цуврал сургалтад хамруулахаас гадна тэдэн рүү чиглэсэн, зан үйл, хандлага, дадлыг өөрчлөх мэдээлэл, сургалт сурталчилгааны компани ажлыг хэрэгжүүлсэн. Эрүүл мэндийн байгууллагын ажилтнуудыг халдварын өртөлтөөс сэргийлэх зорилгоор хэвлэмэл контентууд боловсруулан хэвлүүлж, түгээсэн.

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ХОГ ХАЯГДЛЫН АНГИЛАЛ

ЗҮҮ ХУРЦ ҮЗҮҮРТЭЙ ЭМНЭЛГИЙН БАГАЖ ХЭРЭГСЭЛ, ХАТГАГДАХААС АЖИЛТАН ӨӨРИЙГӨӨ ХЭРХЭН ХАМГААЛАХ ВЭ?

Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэн, туслах ажилтнууд өдөр тутам ажлаа хийх явцад эмнэлгийн хог хаягдалтай харьцах шаардлагатай болдог. Энэ үед хурц үзүүртэй багаж хэрэгсэлд өртөх эрсдэлтэй байдаг тул эрүүл мэндийн байгууллагуудад ил харагдах байдлаар эрүүл мэндийн байгууллагын хог хаягдлын ангилал, зүү хурц үзүүртэй эмнэлгийн багаж хэрэгсэлд хатгагдахаас ажилтан өөрийгөө хэрхэн хамгаалах вэ? зурагт хуудсуудыг бэлтгэж байршуулсан нь зөв дадлыг хэвшүүлэхэд дэмжлэг үзүүлж байна.

“ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТ” -ИЙН ҮНЭЛГЭЭ

ЭМСХХ-5 төслийн хүрээнд Монгол Улсын “Эрүүл мэндийн байгууллагын хог хаягдлын менежмент”-ийн суурь үнэлгээг 2015 онд, давтан үнэлгээг 2018 онд тус тус хийсэн. Судалгааны үр дүнгээс харахад төсөл хэрэгжсэнээр эрүүл мэндийн ажилтнуудын эрүүл мэндийн байгууллагын хог хаягдлын менежментийн талаарх мэдлэг нэмэгдэж, хандлага, дадалд эерэг өөрчлөлт гарсан байна.

ЭМБ-ЫН ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН СУДАЛГААНЫ ҮР ДҮНГЭЭС

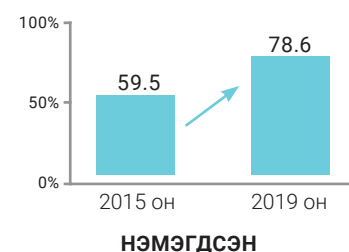
1. ЭМБХХМ-ийн холбогдох тушаал, шийдвэр, эрх зүйн баримт бичгүүд, холбогдох зохицуулалтууд нь сүүлийн 4 жилийн хугацаанд шинэчлэгдэж, хэрэгжилт дунджаар 24 хувиар сайжирсан байна.
2. 2015 онд хийсэн ЭМБХХМ-ын суурь үнэлгээнд гарсан дүгнэлт, зөвлөмжүүдээс хамгийн их тулгамдаж буй асуудал нь ЭМБХХМ-д зарцуулах төсөв байсан бол давтан үнэлгээгээр хог хаягдлын менежментэд зарцуулах төсөв дунджаар 16.1 хувиар нэмэгдэж, салбарын хэмжээнд урсгал зардлын хэмжээ 1.7 дахин нэмэгдсэн бөгөөд үүнийг дагаад хог хаягдлын менежментийн арга хэмжээнүүдийн үр дүн сайжирсан байна. Мөн өмнөх үнэлгээгээр ЭМБХХМ-ийг зөвхөн халдвар судлаач, хог хаягдлын ажилтны хариуцах ажил гэж үзэж байсан бол төсөл хэрэгжсэнээр эрүүл мэндийн байгууллагын чухал асуудал гэж ойлгож, анхаарал хандуулдаг болсон байна.
3. ЭМБХХМ-ийн чухал дэд бүтэц болох аюултай хог хаягдал түр хадгалах байрны асуудлыг Эрүүл мэндийн яам, АХБ-ны ЭМСХХ-5 төслийн хүрээнд шийдвэрлэж хангамж нь суурь онтой харьцуулахад 20.4 хувиар нэмэгдсэн бөгөөд эдгээр байрууд нь түр хадгалах байрны стандарт, шаардлагыг бүрэн хангадаг болсон байна.
4. Орон нутагт үйл ажиллагаа явуулдаг эрүүл мэндийн байгууллагуудын хувьд хог хаягдлыг устгах төвлөрсөн байгууламж байдаггүйтэй холбоотойгоор хог хаягдлыг халдваргүйжүүлэх нь тулгамдсан асуудал байсан бол 2019 оны үнэлгээгээр нэгдсэн эмнэлгүүдийн хог хаягдлыг халдваргүйжүүлэх чадавх нь 28.5 хувиар сайжирчээ.
5. ЭМБХХМ-ийн үйл явцад оролцож буй эмч мэргэжилтнүүдийн хөдөлмөр хамгааллын хэрэгслийн хүртээмж нь дунджаар 29.1 хувиар сайжирсан байна.

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН АЖИЛТНУУДЫН ХОГ ХАЯГДЛЫН ТАЛААРХ МЭДЛЭГ, ХАНДЛАГА, ДАДЛЫН ҮНЭЛГЭЭ

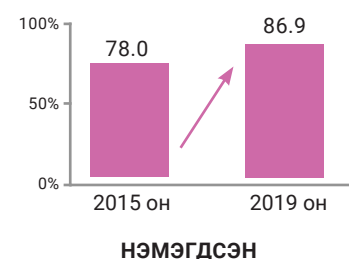
1. Эрүүл мэндийн байгууллагуудын хог хаягдлын тухай холбогдох тушаал, журмуудын талаар ажилтнуудын мэдлэг 95.3 хувьтай байгаа бөгөөд түүнийг нэрлэж, хэрхэн хэрэгжүүлэх, ямар заалт, зохицуулалттай талаарх мэдлэг 78.6 хувь байгаа нь нь өмнөх үнэлгээнээс 19.1 хувиар сайжирсан байна.

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТ

ТУШААЛ, ЖУРМУУДЫН ТАЛААРХ ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН АЖИЛТНУУДЫН МЭДЛЭГ

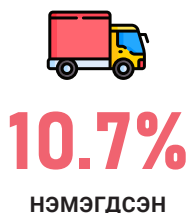
ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТАЛААРХ ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН АЖИЛТНУУДЫН ЭЕРЭГ ХАНДЛАГА

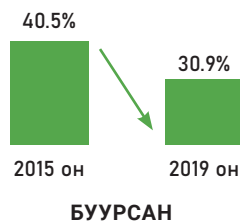
2. Эрүүл мэндийн байгууллагын ажилтнуудын вакцины талаарх мэдлэг дунджаар 14 хувиар сайжирсан бөгөөд эрсдлээс сэргийлэх талаар нийтлэг сайн ойлголттой болсон байна.
3. ЭМБХХМ-ийг зөв зохистой хэрэгжүүлэх талаар 2015 онд оролцогчдын 78 хувь эерэг хандлагатай байсан бол 2019 онд 86.9 хувь нь эерэг болж, ажилчдын хог хаягдлын менежментийн талаарх хандлага сайжирсан байна.
4. 2015 оны үнэлгээгээр оролцогчдын 65.3 хувь нь гепатитын В вирусийн эсрэг вакцинд хамрагдсан байсан бол энэ удаагийн үнэлгээгээр 86.4 хувь болж өөрийн эрүүл мэнддээ анхаардаг ажилчдын тоо нэмэгдсэн байна.
5. Хурц, үзүүртэй багаж хэрэгсэлд өртсөн ажилтнуудын өртөлтийн дундаж хэмжээ 0.22 нэгжээр буурч, 2015 онд нийт тохиолдлын 40.5 хувийг долоовор, дунд хуруундаа хатгуулсан байсан бол энэхүү үнэлгээгээр 30.9 хувь болж, өртөлт 9.6 хувиар буурсан бөгөөд хурц үзүүртэй багаж хэрэгсэлтэй харьцах зөв дадал нэмэгдэж байна.
6. 2015 оны үнэлгээгээр хурц, үзүүртэй зүү тариурыг устгахдаа давхардсан тоогоор нийт оролцогчдын 58.6% нь зөв устгах дадалтай байсан бол энэхүү үнэлгээгээр 73.4 хувь болж, 14.8 хувиар сайжирсан байна.
7. Хог хаягдлыг ангилан ялгаж буй мэдлэг болон дадал 2015 оны үнэлгээний түвшинтэй харьцуулахад буурсан байгаа бөгөөд эрүүл мэндийн байгууллагын хог хаягдлыг ангилан ялгах Эрүүл мэндийн сайдын 2017 оны А/505 тушаал өөрчлөгдсөнтэй холбоотой бөгөөд уг өөрчлөлтийн талаар сургалт, мэдээллийг эрүүл мэндийн байгууллагын ажилчдад хүргээгүй нь үнэлгээний үр дүнд нөлөөлж байна.

Эрүүл мэндийн байгууллагын хог хаягдлын менежментийг хэрэгжүүлэхэд тулгарч байсан бэрхшээлүүд, тухайлбал хүний нөөц, техник технологи, санхүүжилттэй холбоотой асуудлууд зохих хэмжээгээр буурч, аюултай хог хаягдалтай харьцдаг ажилтнуудын зөв дадал нэмэгдэж байгаа зэрэг үр дүнд хүрлээ.

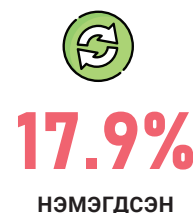
ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН
АЖИЛТНУУДЫН ЭРҮҮЛ
МЭНДИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН
АЮУЛТАЙ ХОГ ХАЯГДЛЫГ
ТЭЭВЭРЛЭХ ДАДАЛ

ХУРЦ, ҮЗҮҮРТЭЙ БАГАЖ
ХЭРЭГСЭЛД ХУРУУНДАА
ХАТГУУЛСАН ЭРҮҮЛ
МЭНДИЙН АЖИЛТНУУД

ХОГ ХАЯГДЛЫГ
ЗОРИУЛАЛТЫН УУТАНД
АНГИЛЖ, ЦУГЛУУЛЖ БУЙ
ДАДАЛ

БАРИМТ БИЧИГ

Эрх зүйн баримт бичгүүд, холбогдох зохицуулалтууд нь сүүлийн 4 жилийн хугацаанд шинэчлэгдэж, хэрэгжилт дунджаар 24% сайжирсан.

ТҮР ХАДГАЛАХ БАЙР

ЭМБХХМ-ийн чухал дэд бүтэц болох түр хадгалах байрны асуудлыг засгийн газраас шийдвэрлэснээр хангамж нь 2015 онтой харьцуулахад 20.4% нэмэгдсэн бөгөөд эдгээр байрууд нь түр хадгалах байрны стандарт, шаардлагыг бүрэн хангадаг боллоо.

ХОГ ХАЯГДЛЫГ ХАЛДВАРГҮЙЖҮҮЛЭХ

Орон нутагт үйл ажиллагаа явуулдаг эрүүл мэндийн байгууллагуудад хог хаягдлыг устгах төвлөрсөн байгууламж байдаггүйтэй холбоотойгоор хог хаягдалыг халдваргүйжүүлэх нь тулгамдсан асуудал байсан бол 2019 оны үнэлгээгээр нэгдсэн эмнэлгүүдийн хог хаягдалыг халдваргүйжүүлэх чадвар нь 28.5% сайжирсан.

АЮУЛТАЙ ХОГ ХАЯГДЛЫГ ЗӨВ АНГИЛАХ

Эрүүл мэндийн байгууллагын ажилтнууд аюултай хог хаягдалын бүтцийн дийлэнх болох халдвартай хог хаягдлыг 2015 онд 88.6% зөв ангилж байсан бол 2019 онд 94.5% болж 5.9% нэмэгдлээ

АЮУЛТАЙ ХОГ ХАЯГДЛЫГ ТЭЭВЭРЛЭХ ДАДАЛ

Эрүүл мэндийн байгууллагын аюултай хог хаягдлыг хариуцсан ажилтнууд нь тээвэрлэх дадал өмнөх үнэлгээтэй харьцуулахад 10.7% хог хаягдалыг зориулалтын уутанд ангилж, цуглуулж буй дадал 17.9% тус тус нэмэгдсэн байна.

Төслийн хүрээнд хэрэгжүүлсэн цогц арга хэмжээний үр дүнд Монгол Улсын хэмжээнд ЭМБХХМ-ийн тогтолцоо сайжирч, эрүүл мэндийн ажилтнууд халдварт өртөх эрсдэл буурч, ажлын орчин нөхцөл сайжран хөдөлмөрийн аюулгүй байдал хангагдсан байна. Төсөлд хамрагдсан эрүүл мэндийн байгууллагуудын аюултай хог хаягдлын менежмент үндэсний стандартад хүрлээ.

А.БАТБАЯР

ЭМСХХ-5 төслийн Эрүүл мэндийн байгууллагын хог хаягдлын менежментийн үнэлгээний багийн ахлагч, үндсэн судлаач

.... эмнэлгийн хог хаягдлыг цуглуулах, хадгалах, тээвэрлэх зэрэг аюулгүй ажиллагаа шаардсан маш чухал асуудлыг орхигдуулдаг байв. Энэ асуудлыг соргоогоор олж харж, шийдвэрлэсэн нь төслийн бас нэг онцлох амжилт юм.

**ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН
ЭРҮҮЛ АХУЙ, ХАЛДВАРЫН
СЭРГИЙЛЭЛТ, ХЯНАЛТ**

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН
БАЙГУУЛЛАГЫН ЭРҮҮЛ
АХУЙ, ХАЛДВАРЫН
СЭРГИЙЛЭЛТ, ХЯНАЛТ

Ц.Төмөр-Очир

УГТЭ-ийн Ерөнхий захирал,
Анагаах ухааны доктор

ЭМСХХ-5 төслийн хүрээнд Төвлөрсөн ариутгал болон Нян судлалын тасагт засвар хийж, агааржуулалтын урсгалыг олон улсын стандартад хүргэж, угаалга ариутгалын үе шат бүрд шаардлагатай орчин үеийн тоног төхөөрөмжүүдээр хангасан.

2019 оны гуравдугаар сараас 1200 литрийн багтаамжтай автоклавыг ашиглалтад оруулсан. Ингэж эмнэлгийн ариутгалын хүчин чадал 3-4 дахин нэмэгдсэнээр хагалгааны материал ариутгалаас гарахыг хүлээхээс үүдэлтэй мэс заслын хүлээлт, чирэгдэл үгүй болсон. Энэ төслийн үр дүнд эмнэлгийн ариутгалтай холбоотой асуудал бүрэн шийдэгдсэн учир эмнэлгийн ажилтнууд болон эмнэлгээр үйлчлүүлэгчид бүгд төслийн үр шимийг хүртэж байна.

Нянгийн халдварыг тандан мэдээлэх систем нэвтрүүлснээр эмнэлгийн өдөр тутмын үйл ажиллагааны зардал багасаж, төсөв хэмнэгдэх, нэг эмчлүүлэгчид ногдох эмчилгээний зардал буурах эдийн засгийн үр ашиг гарч байна. Ингэснээр нэгдүгээрт байгууллагад, хоёрдугаарт, эмч ажилтнууд халдвар авахаас сэргийлэх, хамгийн гол нь эмнэлгээр үйлчлүүлэгчдийг эрсдэлээс хамгаалж буй давуу талтай.

Иргэдэд эрүүл, аюулгүй орчинд чанартай тусламж үзүүлэх гол бодлого хэрэгжихэд том түлхэц өгсөн төсөл юм.

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ЭРҮҮЛ АХУЙ, ХАЛДВАРЫН СЭРГИЙЛЭЛТ, ХЯНАЛТЫГ БЭХЖҮҮЛЭХ ЗОРИЛТ

Эмч, мэргэжилтнүүд ажлаа хийж байхдаа халдварт өртөх, иргэд эмнэлгээр үйлчлүүлэх явцдаа халдвар авахаас сэргийлэхийн тулд эрүүл мэндийн байгууллагад халдвар хамгааллын асуудал чухлаар тавигддаг тул “Эрүүл мэндийн байгууллагын эрүүл ахуй, халдварын сэргийлэлт, хяналтыг сайжруулах”-аар ЭМСХХ-5 төслийн гурав дахь бүрэлдэхүүн болж хэрэгжсэн.

Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээтэй холбоотой халдварын хяналт, сэргийлэлт сайжирснаар эмнэлэгт ажиллагсдын ажлын байранд халдвар авах эрсдэл, түүнээс үүдсэн хөдөлмөрийн чадвар алдалт тус тус буурснаар нийт 1.8 сая гаруй иргэд, 13.5 мянган эрүүл мэндийн ажилтнууд төслийн үр шимийг шууд хүртсэн.

Лавлагаа шатлалын эрүүл мэндийн байгууллагуудын нян судлалын лаборатори болон төвлөрсөн ариутгалын тасгийн дэд бүтцийг сайжруулах, тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх, ариутгалын чанарыг шалгах, баталгаажуулах үйл ажиллагааг стандартын дагуу хийх; эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээтэй холбоотой халдварын үр дүнтэй тандалтын тогтолцоог бий болгож, үйл ажиллагааг тогтворжуулахад төсөл анхаарч ажилласан.

Мөн халдварын сэргийлэлт, хяналтын холбоотой дүрэм, журмыг хянах, үнэлэх, боловсронгуй болгох; халдвар хяналтын мэргэжилтнүүдийг чадавхжуулах; эмнэлгийн ажилтнуудын халдварын сэргийлэлт, хяналтын талаарх мэдлэг, хандлага, дадлыг үнэлэх, халдварын сэргийлэлт, хяналтын талаарх зан үйлийг өөрчлөх мэдээлэл, сургалт сурталчилгааны үйл ажиллагааг тодорхойлох, хэрэгжүүлэх; халдварын сэргийлэлт, хяналтын үйл ажиллагааг хянах загварыг боловсруулах, хяналтынбайгууллагынхолбогдохажилтнуудыгчадавхижуулах зэрэг үйл ажиллагаануудыг амжилттай хэрэгжүүлэв.

ТӨВЛӨРСӨН АРИУТГАЛЫН ТАСГУУДЫН ИЖ БҮРЭН ШИНЭЧЛЭЛ

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН
БАЙГУУЛЛАГЫН ЭРҮҮЛ
АХУЙ, ХАЛДВАРЫН
СЭРГИЙЛЭЛТ, ХЯНАЛТ

Төслийн хүрээнд аймаг, нийслэлийн лавлагаа шатлалын эрүүл мэндийн 27 байгууллагын төвлөрсөн ариутгалын тасгийг олон улсын стандартад нийцүүлэн зөв зохион байгуулалттай, цахилгаан, уур болон цэвэршүүлсэн усны өндөр чанартай системд шаардлагатай дэд бүтцийг суурилуулсан. Мөн 2.5 сая ам.долларын санхүүжилтээр агааржуулалтын системийг шинээр шийдсэнээр орчин үеийн халдварын сэргийлэлт, хяналтын зарчимд бүрэн нийцсэн агааржуулалтын системтэй болсон. Засварын үр дүнд төвлөрсөн ариутгалын тасаг бохир-цэвэр-ариун бүс гэсэн стандартын дагуу зохион байгуулагдаж, бохир бүсийг ариун бүсээс зааглан, давтан хэрэглэгддэг багаж хэрэгслийг угаах, халдваргүйжүүлэх, ариутгах тоног төхөөрөмжид шаардлагатай ус цэвэршүүлэх болон нөөцлөх системүүд суурилагдан, ашиглагдаж байна.

М.ЦОЛМОН

ХӨСҮТ-ийн Тархвар судлаач, их эмч

Ариутгалын тасагт агааржуулалтын эерэг, сөрөг даралт байх ёстой. Бохир багаж хүлээн авч угаадаг өрөөний агаар ариун багаж хадгалдаг өрөө рүү шилжих ёсгүй. Тухайн өрөөний агаар хаанаас ирж, хаашаа гарахыг агааржуулалтаар шийддэг. Төсөлд хамрагдсан эмнэлгүүдийн нян судлалын лаборатори, төвлөрсөн ариутгалын тасгийн үйл ажиллагааны урсгалыг зөв болгох, засвар хийх, тоног төхөөрөмжөөр хангаж, олон дамжлагат автомат систем бүхий шаардлагатай тоног төхөөрөмжүүд суурилуулж, агааржуулалтын систем бүхий вакуумжсан ариун орчинг бий болгосон.

КОВИД-19 цар тахлын яаралтай тусламжийн шинэ нэмэлт төслийн хүрээнд нэмж 7 аймгийн нэгдсэн эмнэлгийн төвлөрсөн ариутгалын тасгийг засварлан, тоног төхөөрөмжөөр хангах ажлыг хийж байна.

Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэхэд үйлчлүүлэгчийн зөөлөн эд, ясанд нэвтэрдэг, арьс салстыг гэмтээдэг, цус, биологийн шингэнд хүрэлцдэг давтан хэрэглэгддэг багаж хэрэгслийн угаалга, халдваргүйжүүлэг, ариутгал чухал ач холбогдолтой. Төслийн хүрээнд багаж хэрэгслийг угаах, халдваргүйжүүлэх, ариутгах үйл ажиллагааг автоматжуулах, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангах ажилд 7.3 сая ам.долларын санхүүжилт хийж, 14 төрлийн 408 ширхэг эмнэлгийн ба эмнэлгийн бус тоног төхөөрөмжийг ханган нийлүүлсэн юм.

Автомат угаагч

Эмнэлгийн багаж, хэрэгслийг ариутгахад нарийн, өвөрмөц ажиллагаа бүхий олон төрлийн тоног төхөөрөмж ашигладаг. Багаж хэрэгслийн хэрэглэх зориулалт, материалын халуун тэсвэрлэх чанар, хэлбэр, хэмжээ, бохирдолтын байдал, нянгийн гадаад орчинд тэсвэрлэх чадвар зэргээс хамаарч хэрэглэх тоног төхөөрөмж, химийн бодис өөр өөр байдаг.

Багаж шалгах, савлах хэсэг

Иймээс лавлагаа шатлалын эрүүл мэндийн байгууллагын хуучирсан, шаардлага хангахгүй тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх, дутагдаж буй хэрэгслээр хангах ажлууд хийгдсэн.

Төслийн үр дүнд бохирлогдсон багаж хэрэгслийг автомат угаагч машинаар, хэт авиан цэвэрлэгчээр цэвэрлэх, халдваргүйжүүлэх, хатаах боломжтой болсон. Түүнчлэн эрүүл мэндийн байгууллагын үзүүлж буй тусламж, үйлчилгээний хэрэгцээнд тулгуурлан уураар ариутгах орчин үеийн өндөр хүчин чадал бүхий автоклав, хийн плазм ариутгагчуудыг суурилуулж ашиглах болсноор ариутгал, халдваргүйтгэлийн чанар, хүчин чадлыг нэмэгдүүлсэн.

Төслийн хүрээнд суурилагдсан тоног төхөөрөмжүүдийн ачаар гараар хийгддэг байсан ажиллагааг багасгаж, эрүүл мэндийн ажилтнуудын халдвар хамгаалал сайжирч, хатгалтанд өртөх эрсдлийг бууруулж, өндөр өртөг бүхий нарийн технологийн багаж хэрэгслийн цэвэрлэгээ, ариутгал, халдваргүйтгэл зааврын дагуу хийгдэх болсноор эвдрэл, гэмтэл мэдэгдэхүйц буурсан. Төсөл хэрэгжсэн эмнэлгүүдийн төвлөрсөн ариутгалын тасгийн ариутгал, халдваргүйтгэлийн үйл ажиллагаа олон улсын стандартын түвшинд хийгдэх боломжтой болсон. Эрүүл мэндийн байгууллагын төвлөрсөн ариутгалын тасгийн шинэчлэл нь тусламж, үйлчилгээний чанарыг сайжруулахаас гадна эдийн засгийн үр ашгаа өгч байна.

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН
БАЙГУУЛЛАГЫН ЭРҮҮЛ
АХУЙ, ХАЛДВАРЫН
СЭРГИЙЛЭЛТ, ХЯНАЛТ

УГТЭ-ийн Төвлөрсөн ариутгалын тасгийн үйл ажиллагаа олон улсын түвшинд хүрсэн. Бид гадаадын эмнэлэгт ажиллаж байгаа мэт маш сайхан байдаг.

Т.Баян
УГТЭ-ийн Төвлөрсөн ариутгалын тасгийн эрхлэгч

БИО-АЮУЛГҮЙ 2-Р ТҮВШИНД ХҮРСЭН НЯН СУДЛАЛЫН ЛАБОРАТОРИУД

ЭМСХХ-5 төслөөр манай улсын лавлагаа шатлалын 20 эрүүл мэндийн байгууллагын нян судлалын лабораторийг иж бүрэн шинэчлэх ажлын хийсэн юм.

Төслийн хүрээнд нян судлалын лабораториудын барилга засварын ажилд 838.6 мянган ам.долларыг зарцуулж, 3.2 сая ам.долларын үнэ бүхий 27 төрлийн 608 ширхэг эмнэлгийн болон эмнэлгийн бус тоног төхөөрөмжийг ханган нийлүүлсэн. Төсөлд хамрагдсан эрүүл мэндийн байгууллагын нян судлалын лабораториуд био-аюулгүй ажиллагааны 2-р түвшний шаардлага хангаж, шинжилгээний нэр төрөл олширч, хүчин чадал нь нэмэгдсэн.

Лабораторийн ажилтнуудын аюулгүй ажиллагааг бүрэн хангасан сорох шүүгээнүүдийг суурилуулснаар

Б.ДОЛГОРЖАВ

УГТЭ, Нян судлалын лабораторийн эмч

ЭМСХХ-5 төслөөс Францад үйлдвэрлэсэн "VITEK-2" маркийн бүрэн автомат анализаторыг нийлүүлснээр хүчин чадал хоёр дахин нэмэгдлээ. Урьд нь тоног төхөөрөмжийн хүчин чадал хангалтгүйгээс хоногт зургаан цаг ажиллаж байсан бол төслийн үр дүнд 24 цагийн үйл ажиллагаатай болж, хоногт 120 хүнд шинжилгээ хийж байна. Франц улсад үйлдвэрлэсэн "VITEK-2" маркийн бүрэн автомат анализатор 150-160 төрлийн нянг тогтоож, антибиотикт мэдрэг чанар, тэсвэржилтийг гаргаж өгдөг гол багаж юм. Нян судлалын лабораторид өдөрт 20-30 нэр төрлийн 80-100 гаруй, жилд 18,000 орчим шинжилгээ хийж байна.

лабораторийн ажилтан ажлаа хийх явцад халдвар авах эрсдлээс хамгаалагдсан. Шинжилгээний чанарт ихээхэн нөлөөтэй сорьцын дээжүүдийг зохих температурт нь хадгалах хөргөгчөөр хангаснаар дээжийг хадгалах үед температурын зөрүү гарах эрсдэлгүй болж шинжилгээний хариунд сөргөөр нөлөөлөх нөлөө арилсан.

Нянгийн эсрэг өндөр идэвхитэй бэлдмэлүүд түүний дотор антибиотикийг эмчилгээнд зөв зохистой хэрэглэх нэгдсэн нэг бодлогыг дэлхий даяар хэрэгжүүлж байна. Төслийн хүрээнд шинээр суурилуулсан тоног төхөөрөмжүүдийн тусламжтайгаар тухайн өвчтөний эмчилгээнд ямар бүлгийн антибиотик хэрэглэх, хэрэглэхгүйг маш нарийн үзүүлэлтээр тогтоох боломжтой болсон. Энэ нь өвчтөний эмчилгээний үр дүнд сайнаар нөлөөлж, эмнэлэгт хэвтэх хугацааг богино болгож, эрүүл мэндийн байгууллагын эмийн зардлыг бууруулахад эерэгээр нөлөөлж байна.

М.ДАВААСҮРЭН

*Чингэлтэй дүүргийн Эрүүл мэндийн төвийн
Нян судлалын лабораторийн эмч*

Хорин таван жил эмнэлэгт ажилласнаас сүүлийн арван жил бактериологийн чиглэлээр ажиллажээ. Өмнө нь мэргэжлийн түвшинд ажиллах юмсан гэж боддог байв. Тэр хүсэл маань биелсэнд их баяртай байна. Манай лаборатори олон улсын түвшинд ажилладаг болсноор ажиллахад урамтай сайхан байдаг. Төсөл хэрэгжихээс өмнө лабораторийн хүчин чадал муутайгаас олон төрлийн халдварыг илрүүлж чаддаггүйгээс халдварын тохиолдлыг бүртгэдэггүй байсан. Мөн Эрчимт эмчилгээний болон Сэхээн амьдруулах тасагт олон хоногоор хэвтэн эмчлүүлж буй өвчтөн эмнэлгээс халдвар авах эрсдэлтэй байв. Төсөл хэрэгжсэнээр энэ эрсдэл ихээхэн буурч, илрүүлж чаддаггүй байсан халдваруудыг илрүүлдэг боллоо.

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ЭРҮҮЛ АХУЙ, ХАЛДВАРЫН СЭРГИЙЛЭЛТ, ХЯНАЛТЫН ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИН САЙЖИРСАН НЬ

Эрүүл мэндийн байгууллагын ажилтнууд, үйлчлүүлэгч, тэдний гэр бүл болон бусад иргэд эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээтэй холбоотой халдварт өртөхөөс урьдчилан сэргийлэх, хяналтын тогтолцоог бэхжүүлэх тухай Эрүүл мэндийн сайдын тушаалаар батлагдсан заавар, журмуудыг боловсронгуй болгох, шинэчлэх ажлыг төслийн хүрээнд хийж, улс орон даяар эрүүл мэндийн байгууллагуудад мөрдүүлэн ажиллахад хувь нэмрээ оруулсан.

Халдварын сэргийлэлт, хяналтын тогтолцоог бэхжүүлэхэд шаардлагатай заавар, журмууд шинэчлэгдэн батлагдсанаар орчин үеийн, цогц, аюулгүй, үр дүнтэй халдварын сэргийлэлт, хяналтын хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх аргачлал бий болсон.

Эрүүл мэндийн сайдын 2019 оны А/74 дүгээр тушаал

Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээтэй холбоотой халдвар (ЭТҮХХ)-ыг илрүүлэх идэвхтэй тандалтын нийтлэг заавар, ЭТҮХХ-ыг илрүүлэх тандалтын маягтууд

Эрүүл мэндийн сайдын 2018 оны А/288 дугаар тушаал

Эрүүл мэндийн ажилтны гепатитын В, С вирусийн халдвараас сэргийлэх, өртөлтийн дараах сэргийлэлт, ажлын байрны зохицуулалтын заавар

Эрүүл мэндийн сайдын 2017 оны А/169 дугаар тушаал

Эрүүл мэндийн байгууллагын халдварын сэргийлэлт, хяналтыг үнэлэх хяналтын хуудсууд, эмнэлгийн тархвар судлаачийн ажлын байрны тодорхойлт, халдвар хяналтын ажилтны чиг үүрэг

МХЕГ-ын Даргын 2017 оны А/56 дугаар тушаал

Эрүүл мэндийн байгууллагуудын халдварын сэргийлэлт, хяналт, хог хаягдлын менежментийн үйл ажиллагаанд хөндлөнгийн хяналт хийх шалгах хуудсууд

ЭМНЭЛГИЙН ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭТЭЙ ХОЛБООТОЙ ХАЛДВАРЫН ТАНДАЛТЫН ҮР ДҮНТЭЙ ТОГТОЛЦОО

ЭМСХХ-5 төслийн хүрээнд эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээтэй холбоотой халдваруудыг идэвхтэй тандалтын аргаар илрүүлэх замаар Монгол Улсын эрүүл мэндийн байгууллагуудын халдварын сэргийлэлт, хяналтын тогтолцоог сайжруулах ажлыг хийсэн юм. Эрүүл мэндийн байгууллагуудад зонхилон тохиолддог эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээтэй холбоотой халдварыг олон улсын стандартчилсан аргуудыг ашиглан илрүүлэх, бүртгэх эмнэлзүйн удирдамжийг боловсруулж, нэвтрүүлсэн юм. Манай эмнэлгүүд зохиомол амьсгалын аппараттай холбоотой уушгины хатгалгаа, шээлгүүртэй холбоотой шээсний замын халдвар, мэс заслын дараах шархны халдвар, метициллин тэсвэржсэн стафилакоккус аурус (МТСА) зэрэг халдварыг илрүүлэх ажлыг идэвхитэй тандалтын аргаар хийдэг болов.

Ц.УЯНГА

УХТЭ, Ариутгал, халдваргүйтгэлийн тасгийн эрхлэгч, халдвар судлаач их эмч

ЭМСХХ-5 төсөл манай эмнэлэгт хэрэгжиж, Төвлөрсөн ариутгал, Нян судлалын лабораторийн засвар, тоног төхөөрөмжийг шинэчиллээ. Нян судлаач эмчийн ашиглах тоног төхөөрөмж, оношлуур сайжирснаар илрүүлэх нянгийн нэр төрөл олширсон. Энэ нь эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээтэй холбоотой халдварыг илрүүлэхэд дорвитой нөлөө үзүүлж байна.

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН
БАЙГУУЛЛАГЫН ЭРҮҮЛ
АХУЙ, ХАЛДВАРЫН
СЭРГИЙЛЭЛТ, ХЯНАЛТ

Төслийн хүрээнд хийсэн идэвхтэй тандалтын явцад манай улсын эмнэлгүүдэд өмнө нь оношилж байгаагүй ЭТҮХХ-ын хэд хэдэн тохиолдлыг илрүүлж, нян судлалын лабораториор баталгаажуулсан.

Төсөлд хамрагдсан эрүүл мэндийн байгууллагуудын бичил бие судлаач, тархвар судлаач болон холбогдох эрүүл мэндийн ажилтнуудад халдварын сэргийлэлт, хяналтын үндсэн ойлголт, ЭТҮХХ-ыг илрүүлэх идэвхтэй тандалт, нян судлалын шинжилгээний хариуг дүгнэх асуудлаар сургалт зохион байгуулсан.

ЭТҮХХ-ын тандалтын тогтолцоог төлөвлөх, хэрэгжүүлэхэд ашиглах эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээтэй холбоотой зарим халдварыг илрүүлэх зааврыг боловсруулж, улс орон даяар хэрэгжүүлэх бодлогын баримт бичиг болгон Эрүүл мэндийн сайдын тушаалаар батлуулсанаар зохиомол амьсгалын аппараттай холбоотой уушгины хатгалгаа, шээлгүүртэй холбоотой шээсний замын халдвар, мэс заслын дараах шархны халдварын идэвхтэй илрүүлгийг стандартын дагуу хийдэг боллоо.

Эмнэлгийн удирдлагын зүгээс ч халдварын сэргийлэлт, хяналтын хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх болон ЭТҮХХ-ыг илрүүлэх идэвхтэй тандалтын үйл ажиллагаанд маш сайн дэмжлэг үзүүлдэг болж, эмнэлгүүд ЭТҮХХ-ын тохиолдлыг ХӨСҮТ-д мэдээлэх нь 2018 оноос нэмэгдсэн байна.

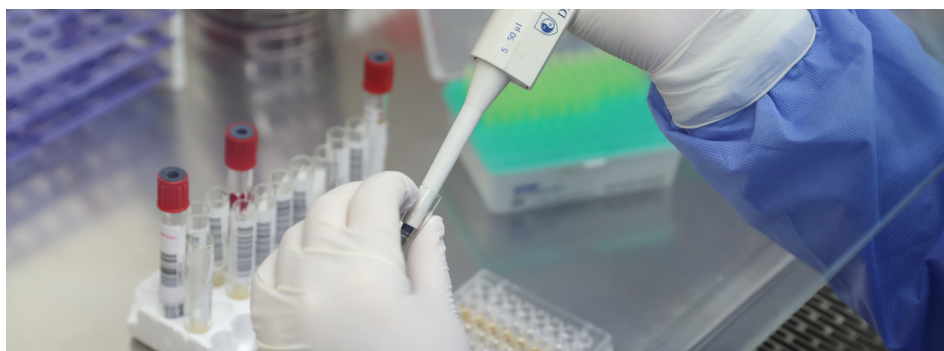
ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН АЖИЛТНЫГ ХАЛДВАРЫН ЭРСДЛЭЭС СЭРГИЙЛЭХ АЛХАМУУД

Халдварын сэргийлэлт, хяналтын хөтөлбөрийн нэн чухал бүрэлдэхүүн хэсэг бол эрүүл мэндийн ажилтан болон өвчтөнийг цус болон биологийн шингэний өртөлтийн халдвараас сэргийлэх, хамгаалах үйл ажиллагаа юм. Монгол Улсын хэмжээнд гепатит В, С вирусын халдвар болон тэдгээрийн хүндрэлээс шалтгаалсан элэгний хавдрын тохиолдол маш өндөр байдаг.

Гэтэл эрүүл мэндийн ажилтнууд гепатитын В, С вирусийн халдварт өртөх эрсдэл жирийн иргэдтэй харьцуулахад 5-6 дахин өндөр байгааг олон улсад хийсэн судалгаа харуулдаг. ЭМСХХ-5 төслийн хүрээнд эрүүл мэндийн ажилтнуудыг гепатитын В, С вирусийн халдвар, цус болон биологийн шингэнээр дамжих бусад халдварт өртөхөөс сэргийлэх чиглэлээр олон үйл ажиллагааг хийж гүйцэтгэсэн.

Төслийн зөвлөх баг, ХӨСҮТ-ийн мэргэжилтнүүд хамтран эрүүл мэндийн ажилтнуудыг В, С вирусийн халдвараас сэргийлэх, халдвар авсан тохиолдолд эмчлэх болон ажлын байрны зохицуулалт хийх ажлын байрны зохицуулалт хийх зааврыг ДЭМБ-аас гаргасан гепатитын удирдамж, В, С вирусийн олон улсын стандартад нийцүүлэн боловсруулж, бодлогын баримт бичиг болгох ажлыг хийснээр эмнэлгийн ажилтнууд В, С вирусийн эрсдэлд өртөх нөхцөл үүсвэл хэнд мэдээлэх, яаж тайлагнах, халдвараас сэргийлэх, эрсдэлд өртвөл ямар арга хэмжээ авахаа сайн мэддэг, хэрэгжүүлдэг болсон байна.

Түүнчлэн эрүүл мэндийн ажилтнуудаас В вирусийн эсрэг вакцины гурван тунг заавал хийлгэсэн байхыг шаарддаг болсноор сүүлийн 3 жилд эрүүл мэндийн 20 мянга гаруй ажилтан вакцин хийлгэжээ. Улсын хэмжээнд эрүүл мэндийн салбарын албан хаагчдын 80 хувийг гепатит В вирусийн эсрэг дархлаажуулалтад хамруулсан нь төсөл хэрэгжихээс өмнө буюу 2015 онтой харьцуулахад 15 хувиар өссөн байна.

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН
БАЙГУУЛЛАГЫН ЭРҮҮЛ
АХУЙ, ХАЛДВАРЫН
СЭРГИЙЛЭЛТ, ХЯНАЛТ

“

Эрүүл мэндийн салбарын ажилтнууд ажлаа хийх явцдаа өвчтөний цус, биологийн шингэнтэй шууд харьцдаг, хурц үзүүр ирмэгтэй багаж хэрэгсэл, зүүнд хатгуулах нь түгээмэл. Эмнэлгээс гарч буй хог хаягдлыг тасаг бүрээс цуглуулж ачих хүртэл түр хадгалдаг. Дараа нь эмнэлгийн хог хаягдлыг устгах гэрээт байгуулага хог хаягдлыг цуглуулах, зөөвөрлөх, устгах үүрэг гүйцэтгэдэг ажилтан, туслах ажилтан мөн хатгуулах, зүсэгдэх эрсдэлтэй байдаг.

Б.Энхтуяа
ХӨСҮТ-ийн Тандалт
судалгааны албаны их эмч

”

ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ШИНЭ БОЛОН ШИНЭЧИЛСЭН СТАНДАРТЧИЛСАН ЗААВРУУД

Аливаа ажлыг мэргэжлийн өндөр түвшинд стандартад нийцүүлэн явуулахад стандарт ажиллагааны заавар, стандарт ажиллагааны аргачлал чухал ач холбогдолтой.

ЭМССХ-5 төслөөр лавлагаа шатлалын эрүүл мэндийн байгууллагуудын төвлөрсөн ариутгалын тасаг болон нян судлалын лабораториудад дэд бүтэц, тоног төхөөрөмжийн шинэчлэл хийхийн зэрэгцээ ажилтнуудын аюулгүй ажиллагаа болон ариутгал халдваргүйтгэл, био-аюулгүйн үйл ажиллагаа явуулахад чухал ач холбогдол бүхий нийтдээ 60 орчим стандарт ажиллагааны заавар, стандарт ажиллагааны аргачлалыг боловсруулж, нэвтрүүлсэн.

Мэс засал болон дурангийн давтан хэрэглэгдэх багажийн халдваргүйтгэл, ариутгал хийх стандарт ажиллагааны заавар:

Стандарт ажиллагааны зааврыг олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн стандартууд, Эмнэлгийн багаж хэрэгслийг сайжруулах холбоо, Мэс заслын сувилагч нарын холбоо, Канадын стандартын холбоо, Орон нутгийн халдварт өвчин судлалын зөвлөл, Гастроэнтерологийн сувилагч нарын нийгэмлэг зэрэг байгууллагуудын үйл ажиллагааны аргачлалыг ашиглан төвлөрсөн ариутгалын тасгийн бохир багаж, хэрэгсэл хүлээж авах бүсээс эхлэн ариутгагдсан багаж хэрэгслийг хадгалах, түгээх хүртэлх бүх ажиллагааг хамруулан нийт 27 стандарт ажиллагааны заавар, 3 хяналтын хуудас боловсруулж, хэвлүүлж, түгээсэн.

Нян судлалын шинжилгээ хийх стандарт ажиллагааны аргачлал:

Америкийн микробиологийн нийгэмлэгийн “Эмнэлзүйн Микробиологийн гарын авлага (2015 оны 11 дэх хэвлэл)”-д бичигдсэн сайн туршлага, Эмнэлзүйн болон лабораторийн стандартын институтын гаргасан антибиотикийн мэдрэг чанар тодорхойлох зэрэг баримт бичгүүдэд үндэслэн сорьц цуглуулах үйл ажиллагаа, нянг ялган дүйх, антибиотикт мэдрэг чанарыг тодорхойлох, өсгөврийн шинжилгээний харцууг зөв дүгнэх болон мэдээлэх үйл ажиллагааг багтаасан нийтдээ 28 стандарт ажиллагааны аргачлал боловсруулж, Эрүүл мэндийн яамны Лабораторийн мэргэжлийн салбар зөвлөлөөр хэлэлцүүлж, батлуулан, сургалтын материал болгож түгээсэн. 2017 оноос үе шаттайгаар лабораторийн хүчин чадалд тохируулан эмнэлгүүдийн нян судлалын лабораториудад хэрэглэж байна.

ЭРҮҮЛ АХУЙ, ХАЛДВАРЫН СЭРГИЙЛЭЛТ, ХЯНАЛТЫН СУРГАЛТУУД

ЭМСХХ-5 төслийн хүрээнд эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийн чадавхийг бэхжүүлэх чиглэлээр сургалтын хөтөлбөр модуль боловсруулах, сургалт зохион байгуулах, сургагч багш бэлтгэх, видео хичээл, гарын авлага, сурталчилгааны материалууд бэлтгэх зэрэг олон ажлуудыг амжилттай хийсэн юм.

■ Эрүүл ахуй, халдварын сэргийлэлт, хяналтын сургалт

Төслийн хүрээнд “Эрүүл мэндийн байгууллагын эрүүл ахуй, халдварын сэргийлэлт, хяналтыг сайжруулах” чиглэлээр мэдлэг олгох, дадал зуршлыг хэвшүүлэх онолын болон дадлагын сургалтуудыг 2 жилийн хугацаанд 68 удаа зохион байгуулж, 1700 гаруй эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэнг сургасан байна.

Сургалтын хөтөлбөр, материалыг эрүүл мэндийн байгууллагын халдварын сэргийлэлт, хяналтыг сайжруулах; эмнэлгийн тусламж үйлчилгээтэй холбоотой халдварын идэвхтэй тандалт; нян судлалын лабораторийн биоаюулгүй ажиллагаа; эмнэлзүйн нян судлалын шинжилгээ хийх олон улсын стандарт ажиллагааны заавруудын арга зүй; давтан хэрэглэгддэг эмнэлгийн багаж, хэрэгслийн халдваргүйтгэл, ариутгал; төвлөрсөн ариутгалын тасгийн үйл ажиллагаа зэрэг сэдвүүдээр боловсруулж, хэвлүүлж, түгээсэн байна.

■ Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээтэй холбоотой халдварын идэвхитэй тандалтын сургалт

Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээтэй холбоотой халдварын идэвхитэй тандалтыг нэвтрүүлэх чиглэлээр онол, дадлагын ажлын байран дахь сургалтыг 26 удаа зохион байгуулж мэс засал, сэхээн амьдруулах, эрчимт эмчилгээний тасгийн эмч, сувилагч, лабораторийн ажилтнууд, тархвар судлаач эмч, халдвар хяналтын ажилтнууд нийт 663 эмч мэргэжилтэнг багаар нь 2015-2019 оны хооронд сургасан.

Эрүүл мэндийн байгууллагуудад зонхилон тохиолдох ЭТҮХХ-ыг илрүүлэх, бүртгэх олон улсын стандартчилсан арга зүйд сургаж, эмнэлгүүдийн үйл ажиллагаанд нэвтрүүлэв.

■ ЭМБ-ын халдварын сэргийлэлт, хяналтын сургалт

Нийслэлд 2015 онд, Орхон аймагт БОЭТ-ийг түшиглэн 2016 онд “Эрүүл мэндийн байгууллагуудад хийх халдварын сэргийлэлт, хяналтын хөндлөнгийн хяналтыг сайжруулах”

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН
БАЙГУУЛЛАГЫН ЭРҮҮЛ
АХУЙ, ХАЛДВАРЫН
СЭРГИЙЛЭЛТ, ХЯНАЛТ

Технологи сайжирсан ч тэнд ажиллах эмч, мэргэжилтнүүдээ сургахгүй бол үр дүн төдийлэн сайн гарахгүй. Сургалтын үр дүнд халдвар судлаачид үр чадварын хувьд шат ахисан. УХТЭ-ийн халдвар судлаач эмч, мэргэжилтнүүдээс гадна эмнэлгийн үйл ажиллагаанд оролцогч бүх албан хаагч сургалтад хамрагджээ. Эмчилгээ эрхэлсэн орлогч захирлаас эхлээд чанарын менежер, сувилахуйн албаны дарга, мэс заслын эмч, сувилагч нарыг багаар нь сургаснаараа маш үр дүнтэй ажил болсон юм.

Ц. Уянга

УХТЭ-ийн ариутгал халдваргүйтгэлийн тасгийн эрхлэгч, тархвар судлаач

сэдвээр сургалтыг тус тус зохион байгуулж, нийслэл болон 21 аймгийн нийт 70 мэргэжлийн хяналтын эрүүл ахуйн улсын байцаагч нарыг сургав.

Олон улсын зөвлөх багш нар “Үзүүлэх сургалт”-ын үеэр улсын байцаагч нарын эрүүл мэндийн байгууллагад халдварын сэргийлэлт, хяналтын хөндлөнгийн хяналт хийж буй үйлдлийг үнэлж, гаргаж буй алдаа, дутагдлыг илрүүлж, ойлгуулж өгсөн сургамжтай сургалт болсон юм. Түүнчлэн сургалтын үр дүнд эрүүл мэндийн байгууллагад хийх халдварын сэргийлэлт, хяналтын хөндлөнгийн хяналтын шалгуур хуудсуудыг зөвлөх багш нарын зөвлөмжийн дагуу шинэчилж, Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газрын даргын 2017 оны 56 дугаар тоот тушаалаар батласан. Эрүүл мэндийн байгууллагын шатлалд тохируулан халдварын сэргийлэлт, хяналтын хөндлөнгийн хяналт хийх эдгээр хяналтын хуудсуудыг одоо хэрэглэж байна.

Төслийн хүрээнд боловсруулж, Эрүүл мэндийн сайдын тушаалаар батлуулсан “Эрүүл мэндийн ажилтныг гепатитын В, С вирусийн халдвараас сэргийлэх, өртөлтийн дараах сэргийлэлт, ажлын байрны зохицуулалтын заавар”-ыг танилцуулах сургалтыг ХӨСҮТ-ийн эмч, мэргэжилтнүүдтэй хамтран бүх аймаг, нийслэлийн 40 эрүүл мэндийн байгууллагын удирдлага нийт 122 хүнийг хамруулж зохион байгуулсан.

Эрүүл мэндийн яамнаас тогтмол зохион байгуулдаг Эрүүл мэндийн байгууллагын халдварын сэргийлэлт, хяналтын талаарх үндэсний семинарыг төслийн санхүүжилтээр 2017 онд зохион байгуулж, бүх аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн байгууллагуудын удирдлага, мэргэжилтнүүд нийт 170 хүнийг хамруулж, халдварын сэргийлэлт, хяналтын тулгамдсан асуудлаар илтгэл, ярилцлага хийв.

■ **Нян судлалын лабораторийн сургалт**

Нян судлалын лабораторийн био-аюулгүй ажиллагаа, нян судлалын шинжилгээнүүдийн стандарт ажиллагааны аргачлал нэвтрүүлэх, ЭТҮХХ-ыг илрүүлэхэд нян судлалын лабораторийн үүрэг зэрэг онолын болон дадлын 9 удаагийн сургалтыг 2015-2019 оны хооронд зохион байгуулж, нийт 266 нян судлалын лабораторийн эмч, лаборантыг хамруулсан.

■ **Эмнэлгийн давтан хэрэглэгддэг багаж хэрэгслийн халдваргүйтгэл, ариутгалын сургалт**

Нэгдсэн семинар:

Эмнэлгийн давтан хэрэглэгддэг багаж хэрэгслийн халдваргүйтгэл, ариутгалыг сайжруулах зорилготой нэгдсэн семинарыг 2019 онд зохион байгуулж, төвлөрсөн ариутгалын

тасгийн эрхлэгч, халдвар судлаач, чанарын менежер зэрэг эмнэлгийн дунд шатны удирдах 45 ажилтанг хамруулав.

Сургагч багшийн сургалт:

Олон улсын болон үндэсний зөвлөхүүд хамтран эмнэлгийн давтан хэрэглэгддэг багаж хэрэгслийн халдваргүйтгэл, ариутгал чиглэлээр 15 сургагч багшийг ХӨСҮТ, УНТЭ, УХТЭ, УГТЭ-ийн ариутгалын тасгийн эрхлэгч халдвар судлаач эмч нараас бэлтгэсэн.

Төвлөрсөн ариутгалын тасгийн ажлын байрны сургалт:

Сургагч багш нар зөвлөхүүдийн дэмжлэгтэйгээр “Давтан хэрэглэгддэг багаж хэрэгслийн халдваргүйтгэл, ариутгал” сэдэвт ажлын байран дахь дадлага сургалтыг 2019-2021 онуудад аймаг, нийслэлийн лавлагаа шатлалын 27 эрүүл мэндийн байгууллагуудад төвлөрсөн ариутгалын тасгийн үйл ажиллагааны чиглэлээр ажлын байрны сургалтуудыг зохион байгууллаа. Сургалтанд дээрх эмнэлгүүдийн төвлөрсөн ариутгалын тасгийн ариутгалын ажилтнууд, сувилагч, халдварын сэргийлэлт, хяналтын ажилтан зэрэг нийт 227 хүнийг хамруулсан.

■ Халдварын сэргийлэлт, хяналтын талаарх төгсөлтийн өмнөх ба төгсөлтийн дараах сургалтын модулиуд:

ЭМСХХ-5 төслийн зөвлөхүүдийн дэмжлэгтэйгээр АШУҮИС-ийн багш нар халдварын сэргийлэлт, хяналт болон өвчтөний аюулгүй байдлын талаарх сургалтын хөтөлбөрийг шинэчлэн боловсруулж 2017-2018 оны хичээлийн жилээс эхлэн сургалтанд нэвтрүүлсэн.

Төгсөлтийн өмнөх сургалтын хөтөлбөрийн зорилго нь оюутан суралцагсад өвчтөний аюулгүй байдал, халдварт өвчний эрсдэлт хүчин зүйлс, халдварын сэргийлэлт, халдвар хяналтын үндсэн суурь ойлголтын талаар мэдлэг, чадвар, хандлага, дадал олгоход чиглэгдсэн 8 цагийн лекц, 6 цагийн дадлага бүхий 1 багц цагийн хөтөлбөр болов.

АШУҮИС-ийн Нийгмийн эрүүл мэндийн сургуулийн тархвар судлаачдад зориулсан төгсөлтийн дараах сургалтын хөтөлбөрт “Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээтэй холбоотой халдвар” сэдэвт сургалтын модулийн агуулгыг шинэчлэн сайжруулсан. Энэ нь 26 багц цагийн сургалтын хөтөлбөр бөгөөд нийт хугацаа 6 сар үргэлжлэх сургалт юм. Түүнчлэн 7 модуль бүхий сургалтын хөтөлбөрийн халдварын сэргийлэлт, хяналт болон эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээтэй холбоотой халдварын 3 модулийг шинэчлэсэн ба анхны төгсөгчид 2018 оны 3-р сард тархвар судлаачийн мэргэжил эзэмшсэн гэрчилгээг гардан авсан юм.

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН
БАЙГУУЛЛАГЫН ЭРҮҮЛ
АХУЙ, ХАЛДВАРЫН
СЭРГИЙЛЭЛТ, ХЯНАЛТ

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН АЖИЛТНУУДАД ЗОРИУЛСАН МЭДЭЭЛЭЛ, СУРГАЛТ, СУРТАЛЧИЛГААНЫ КОНТЕНТУУД

Эрүүл мэндийн ажилтнуудад зориулсан мэдээлэл, сургалт, сурталчилгааны контентуудыг 2018 онд төсөл хэрэгжүүлэх нэгж, ХӨСҮТ-ийн мэргэжилтнүүд болон мэдээлэл, сурталчилгааны мэргэжлийн байгууллагатай хамтран гарын ариун цэвэр, угаах, халдваргүйжүүлэх, ажилтнуудын өртөлтөөс сэргийлэх тухай 8 ширхэг зурагт хуудас, халдварын сэргийлэлт, хяналтын гарын авлага, 5 видео хичээл боловсруулж, хэвлүүлж түгээсэн.

Богино видео хичээлүүд нь уян зүү тавих үеийн халдварын сэргийлэлт, хяналт, шээлгүүр тавих үеийн (эрэгтэй, эмэгтэй) халдварын сэргийлэлт, хяналт, дурангийн багаж угаах, халдваргүйжүүлэх заавар, давтан хэрэглэдэг багажны угаалгын зааврыг тус бүр 2-6 минутын видеогоор харуулж, ажилбар гүйцэтгэхдээ бэлтгэх зүйлс, санамж зэргийг дэлгэрэнгүй тайлбарласан тул танхимын болон цахим сургалтад ашиглах боломжтой юм.

Халдварын сэргийлэлт, хяналтын талаарх сэдэвчилсэн зурагт хуудас тус бүрийг 5,000ш, дэлгэрэнгүй зааварчилгаа бүхий гарын авлагыг 6,000ш хэвлэж, орон даяар улсын болон хувийн эмнэлгүүдэд тарааж, ажлын байранд байршуулсан. Энэхүү гарын авлагад эмч, мэргэжилтэн өвчтөн, үйлчлүүлэгчдэд тусламж, үйлчилгээг үзүүлж байхдаа халдварын сэргийлэлт, хяналтын байнгын сэргийлэлт болон нэмэлт сэргийлэлтийн талаар дэлгэрэнгүй мэдээллийг хамгийн сүүлийн үеийн нотолгоонд суурилсан ном зүй, сайн туршлага, зааварт үндэслэн тайлбарласан нь мэргэжлийн хүмүүсийн ажлын удирдамж, ширээний ном болжээ.

Халдварын сэргийлэлт, хяналтын тогтолцоог бэхжүүлэх чиглэлээр шинэчлэн батлагдсан Эрүүл мэндийн сайдын тушаалуудын эмхэтгэл, “Давтан хэрэглэгддэг эмнэлгийн багаж хэрэгслийг угаах, халдваргүйжүүлэх, савлах ариутгах аргачлал”-ын гарын авлагыг тус бүр 1000 хувиар хэвлүүлж, эрүүл мэндийн байгууллагуудад тараалаа.

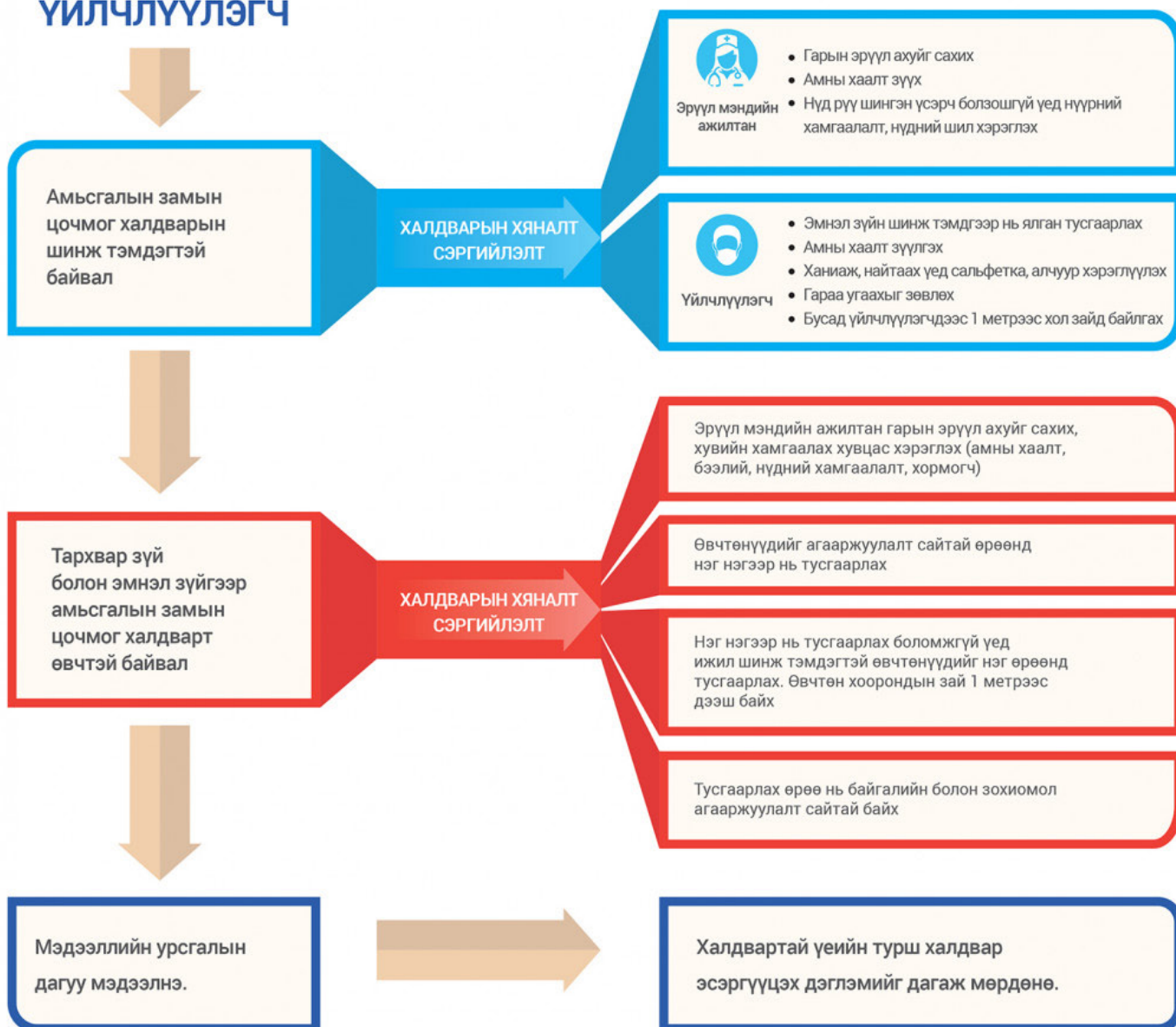

АМЬСГАЛЫН ЗАМЫН ЦОЧМОГ ХАЛДВАРЫН ШИНЖ ТЭМДЭГТЭЙ ҮЙЛЧЛҮҮЛЭГЧДЭД ТУСЛАМЖ ҮЙЛЧИЛГЭЭ ҮЗҮҮЛЭХЭД БАРИМТЛАХ

ХАЛДВАРЫН СЭРГИЙЛЭЛТ, ХЯНАЛТЫН АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ЗАГВАР

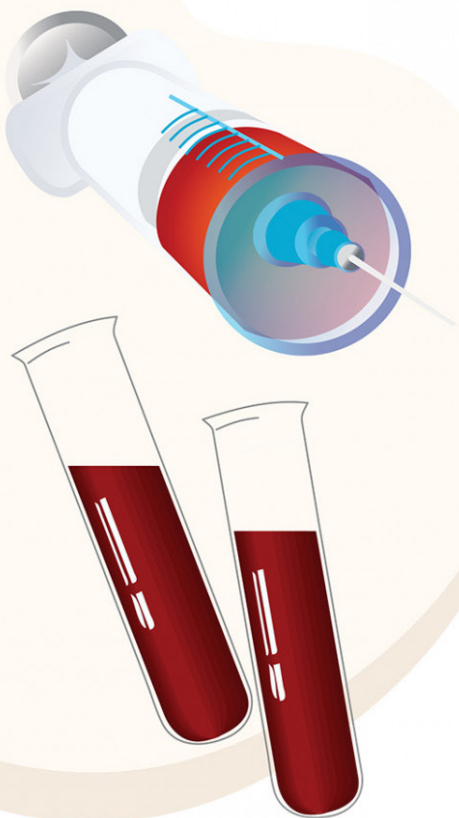

ҮЙЛЧЛҮҮЛЭГЧ

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН САЛБАРЫН ХӨГЖИЛ ХӨТӨЛБӨР - 5 ТӨСӨЛ

АЖИЛТАН ЦУСААР ДАМЖИХ ХАЛДВАРЫН ЭРСДЭЛД ӨРТСӨН ҮЕД АВАХ ӨРТӨЛТИЙН ДАРААХ СЭРГИЙЛЭЛТИЙН АРГА ХЭМЖЭЭ

- 1** Анхны арга хэмжээ
 - Арьсыг савантай усаар угаах
 - Нүдэнд биологийн шингэн үсэрсэн бол цэвэр ус, физиологийн уусмал, зориулалтын уусмалаар угаана.
- 2** Бүртгэх
- 3** Мэдээлэх
- 4** Эрсдэлийн үнэлгээ хийх
- 5** Шинжилгээ, эмчилгээ

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН САЛБАРЫН ХӨГЖИЛ ХӨТӨЛБӨР - 5 ТӨСӨЛ

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН АЖИЛТНЫ ХАЛДВАРЫН СЭРГИЙЛЭЛТ, ХЯНАЛТЫН ТАЛААРХ МЭДЛЭГ, ХАНДЛАГА, ДАДАЛ СУДАЛГАА

Төслийг хэрэгжүүлэх хугацаанд Эрүүл мэндийн ажилтны халдварын сэргийлэлт, хяналтын талаарх мэдлэг, хандлага, дадал"-ын суурь болон давтан судалгааг 2016, 2019 онуудад тус тус хийв.

“ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН АЖИЛТНУУДЫН ХАЛДВАРЫН СЭРГИЙЛЭЛТ ХЯНАЛТЫН ТАЛААРХ МЭДЛЭГ, ХАНДЛАГА, ДАДАЛ” СУДАЛГААНЫ ҮР ДҮНГЭЭС

Эрүүл мэндийн ажилтны халдварын сэргийлэлт, хяналтын талаарх мэдлэг:

Халдварын сэргийлэлт, хяналт, ЭТҮХХ-ын талаарх мэдлэг 13,4 хувиар өссөн, эрүүл мэндийн ажилтны 62,4 хувь нь гарын ариун цэвэр, халдваргүйтгэлийн талаар хангалттай мэддэг болсон, үйлчлүүлэгчийг тусгаарлах талаарх мэдлэг 24 хувиар нэмэгдсэн, эмч нарын 80 хувь халдварын сэргийлэлт, хяналтын сургалтанд 1-3 удаа хамрагдсан байна.

Эрүүл мэндийн ажилтны халдварын сэргийлэлт, хяналтын талаарх хандлага:

Хандлагын хувьд эмч, сувилагч нарын гепатит В вирусын эсрэг дархлаажуулалтанд хамрагдалт 20,9-27 хувиар өссөн.

Эрүүл мэндийн ажилтны халдварын сэргийлэлт, хяналтын талаарх дадал:

Дадлын хувьд гарын эрүүл ахуйг сахих байдал 17,3 хувиар нэмэгдсэн байна. 2015 онтой харьцуулахад сувилагч нар ажлаа хийх явцдаа хурц үзүүртэй зүйлд хатгуулах нь 2 хувиар, халдвар судлаач, хог хаягдлын ажилтнуудын дээрх эрсдэл 16 хувиар тус тус буурсан байна. Хэрэглэсэн зүү тариурыг зөв устгавал эрсдэлд өртөхгүй байх хамгийн чухал бөгөөд 2015 онд үнэлгээнд оролцогчдын 58.6 хувь нь зөв дадалтай байсан бол 2019 оны үнэлгээгээр оролцогчдын 73.4 хувь нь зөв дадал эзэмшиж 14.8 хувиар нэмэгдсэн байна.

“Эрүүл мэндийн ажилтнуудын халдварын сэргийлэлт хяналтын талаарх мэдлэг, хандлага, дадал”-ын 2019 оны давтан судалгааны дүнгээс харахад халдварын сэргийлэлт, хяналтын талаарх мэдлэг өсч, хандлага, дадал сайжирсан байна.

Эрүүл мэндийн байгууллагууд эмч, эрүүл мэндийн ажилтнуудыг эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх үзлэг, шинжилгээнд хамруулах, дархлаажуулах ажил сайжирсан байна. Эрүүл мэндийн ажилтнууд өөрийн ажиллаж буй эрүүл мэндийн байгууллагын зүгээс хэрэгжүүлж буй халдварын

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН
БАЙГУУЛЛАГЫН ЭРҮҮЛ
АХУЙ, ХАЛДВАРЫН
СЭРГИЙЛЭЛТ, ХЯНАЛТ

сэргийлэлт, хяналтын талаарх арга хэмжээний өнөөгийн байдлыг маш сайн хэрэгжиж байгаа гэж дүгнэжээ.

Эрүүл мэндийн байгууллагуудын халдварын сэргийлэлт, хяналтыг бэхжүүлэх чиглэлд хөрөнгө оруулалт хийж, дэд бүтэц сайжруулах, хүний нөөцийг чадавхижуулах ажлууд хийсний үр дүнд эрүүл мэндийн ажилтны ажиллах нөхцөл сайжирч халдварын сэргийлэлт, хяналтын талаарх эрүүл мэндийн ажилтны мэдлэг, хандлага, дадалд ахиц дэвшил гарсан.

Эрүүл мэндийн ажилтны зан үйлийг өөрчлөх, зөв дадлыг хэвшүүлэх үйл явц нь цаг хугацаа, хүч хөдөлмөр шаарддаг тасралтгүй үйл ажиллагаанаас хамаарах бөгөөд энэ чиглэлд төслийн хүрээнд ихээхэн ажлууд хийгдэж суурь нь сайтар тавигдсан. Энэ ажлыг үргэлжлүүлэн, багаар ажиллах эерэг соёл эрүүл мэндийн ажилтны удирдлага, эмч мэргэжилтнүүдэд бий болсон нь энэ төслийн хэмжих боломжгүй ололтын нэг юм.

Д.БАЯРБОЛД

Эрүүл мэндийн яамны, Нийтийн эрүүл мэндийн тусламжийн бодлого, хэрэгжилтийг зохицуулах газрын хэлтсийн дарга

2015 оноос эхлэж хэрэгжсэн төслийн үр дүнд эмнэлгүүдийн ариутгал, халдваргүйтгэлийн эрүүл ахуй эрс сайжирсан. Эрүүл ахуйч тархвар судлаачдад олон улсын түвшний мэдлэг мэдээлэл, оюуны хөрөнгө оруулалт хийж чадсан нь коронавирусийн халдвартай тэмцэх ажиллагаанд ихээхэн хувь нэмэр оруулсан чухал хөрөнгө оруулалт болсон.

НОМ ЗҮЙ

1. Зөвлөх үйлчилгээний хаалтын тайлан, Канадын Олон Улсын Эрүүл Мэндийн Нийгэмлэг, 2020 он
2. Р.Эрдэнэтунгалаг, Эрүүл мэндийн салбарын хөгжил хөтөлбөр-5 төслийн хэрэгжилт, үр дүн, ололт амжилт, илтгэлээс, 2019 он
3. Эрүүл Мэндийн Салбарын Хөгжил Хөтөлбөр - 5 төслийн үйл ажиллагааны жилийн тайлан, 2015-2020
4. Д.Улаанхүү, Сайн дурын авлагагүй цусны донорын эгнээг өргөжүүлэх нь, 2021 он
5. Б.Баясгалантай, Цусны зохистой хэрэглээ, 2019 он
6. <https://www.adb.org/>
7. <http://donor.mohs.mn/>
8. www.gogo.mn

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН
САЛБАРЫН ХӨГЖИЛ
ХӨТӨЛБӨР-5 ТӨСӨЛ

**УЛААНБААТАР ХОТ
2021 ОН**

